

2025/1710

2025 8 5

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2025/1710

2025 m. liepos 30 d.

dėl mažųjų ir vidutinių įmonių savanoriško tvarumo atskaitomybės standarto

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) 2023 m. sausio 5 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2022/2464 ⁽¹⁾. Iš dalies pakeisdama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/34/ES ⁽²⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/109/EB ⁽³⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/56/ES ⁽⁴⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 537/2014 ⁽⁵⁾, ta direktyva sugriežtina ir modernizuoja įmonių informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimus;
- (2) Direktyva (ES) 2022/2464 yra svarbus Europos žaliojo kurso ⁽⁶⁾ ir Tvaraus finansavimo veiksmų plano ⁽⁷⁾ elementas. Ta direktyva siekiama užtikrinti, kad investuotojai turėtų informaciją, kurios reikia norint suprasti ir valdyti riziką, dėl klimato kaitos ir kitų tvarumo problemų kylančią įmonėms, į kurias investuojama. Ta direktyva taip pat siekiama užtikrinti, kad investuotojai ir kiti suinteresuotieji subjektai turėtų jiems reikalingą informaciją apie įmonių poveikį žmonėms ir aplinkai;
- (3) Direktyvoje (ES) 2022/2464 reikalaujama, kad didžiosios įmonės, didelių grupių patronuojančiosios įmonės ir įmonės, kurių vertybiniais popieriais leidžiama prekiauti Sąjungos reguliuojamoje rinkoje, (išskyrus labai mažas įmones) teiktų informaciją apie tvarumą pagal informacijos apie tvarumą teikimo standartus. Tos direktyvos 29b straipsnyje reikalaujama, kad Komisija tokius standartus priimtų deleguotaisiais aktais, atsižvelgdama į EFRAG technines rekomendacijas. 2023 m. liepos 31 d. Komisija deleguotuoju reglamentu (ES) 2023/2772 ⁽⁸⁾ priėmė pirmąjį Europos tvarumo atskaitomybės standartų (ETAS) rinkinį;

⁽¹⁾ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2464, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 537/2014, Direktyva 2004/109/EB, Direktyva 2006/43/EB ir Direktyva 2013/34/ES dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo, (OL L 322, 2022 12 16, p. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>).

⁽²⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB, (OL L 182, 2013 6 29, p. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>).

⁽³⁾ 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/109/EB dėl informacijos apie emitentus, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, skaidrumo reikalavimų suderinimo, iš dalies keičianti Direktyvą 2001/34/EB, (OL L 390, 2004 12 31, p. 38, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/109/oj>).

⁽⁴⁾ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, (OL L 158, 2014 5 27, p. 196, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/56/oj>).

⁽⁵⁾ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 537/2014 dėl konkrečių viešojo intereso įmonių teisės aktų nustatyto audito reikalavimų, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2005/909/EB, (OL L 158, 2014 5 27, p. 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/537/oj>).

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, Briuselis, 2019 m. gruodžio 11 d., COM(2019) 640 final.

⁽⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planas“, Briuselis, 2018 m. kovo 8 d., COM(2018) 97 final.

⁽⁸⁾ 2023 m. liepos 31 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2023/2772, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES papildoma tvarumo atskaitomybės standartais, (OL L, 2023/2772, 2023 12 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj).

- (4) Direktyva (ES) 2022/2464 mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurių vertybiniais popieriais leidžiama prekiauti Sąjungos reguliuojamoje rinkoje, (biržinėms MVĮ) leidžia teikti informaciją taikant atskirą mažesnę, proporcingą standartų rinkinį, užuot taikius visą ETAS rinkinį. Ta direktyva nenustato jokių privalomų informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimų mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurių vertybiniais popieriais nėra leidžiama prekiauti Sąjungos reguliuojamoje rinkoje, (nebiržinėms MVĮ);
- (5) Direktyvoje (ES) 2022/2464 reikalaujama, kad įmonės, kurioms taikomi informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimai, teiktų tiek vertės grandinės informacijos, kiek reikia norint suprasti jų su tvarumu susijusį poveikį, riziką ir galimybes. Reikalavimas teikti vertės grandinės informaciją gali turėti grandininį poveikį, kai įmonės, kurioms taikomi informacijos teikimo reikalavimai, informacijos apie tvarumą prašo iš įmonių, esančių jų vertės grandinėje. Tai gali lemti papildomą našą didesnių įmonių vertės grandinėje esančioms MVĮ, net jei, kaip yra nebiržinių MVĮ atveju, informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimai joms pačioms nekeliama. Grandininį poveikį, be pačios Direktyvos (ES) 2022/2464, gali sukelti kiti veiksniai. Pavyzdžiui, daugelis įmonių prašo informacijos apie tvarumą iš jų vertės grandinėse esančių įmonių, kad geriau suprastų ir valdytų joms kylančią su tvarumu susijusią riziką, poveikį ar galimybes arba laikytųsi kitų teisinių reikalavimų nei nustatyti Direktyvoje (ES) 2022/2464, be kita ko, tų, kurie susiję su įmonių tvarumo išsamiu patikrinimu pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1760⁽⁹⁾;
- (6) siekiant apriboti grandininį poveikį MVĮ, Direktyvoje (ES) 2022/2464 nustatyta vadinamoji vertės grandinės viršutinė riba, kuri reiškia, kad ETAS negali būti informacijos teikimo reikalavimų, dėl kurių įmonės turėtų iš jų vertės grandinėje esančių MVĮ gauti platesnės apimties informacijos nei ta, kuri atskleidinama pagal biržinėms MVĮ taikomą proporcingą standartą;
- (7) atskirai nuo Direktyvoje (ES) 2022/2464 biržinėms MVĮ numatyto standarto Komisija paprašė EFRAG parengti atskirą paprastesnį standartą, kuriuo galėtų savanoriškai naudotis nebiržinės MVĮ. 2023 m. rugsėjo 12 d. Komisija paskelbė pagalbos MVĮ priemonių rinkinį⁽¹⁰⁾. Pagal to dokumentų rinkinio 14 veiksmą Komisija įsipareigojo užtikrinti, kad MVĮ turėtų paprastą ir standartizuotą ataskaitų dėl ASV aspektų teikimo sistemą, taip sudarant geresnes galimybes MVĮ gauti žaliąjį finansavimą, taigi palengvinant perėjimą prie tvarios ekonomikos. Ta MVĮ skirta standartizuota sistema taip pat sumažintų riziką, kad įmonės, kurioms taikoma Direktyva (ES) 2022/2464, užkraus informacijos atskleidimo reikalavimus vertės grandinėje esančioms nebiržinėms MVĮ;
- (8) pagrindinis šio savanoriško standarto tikslas – padėti įmonėms, kurioms netaikoma Direktyva (ES) 2022/2464, atsakyti į informacijos užklausas, gaunamas iš finansų įstaigų, didžiųjų įmonių ir kitų suinteresuotųjų subjektų. Šio savanoriško standarto tikslas yra sumažinti MVĮ poreikį reaguoti į atskiras pavienių sandorio šalių užklausas dėl informacijos, teikiamas pastarųjų informacijos teikimo, išsamaus patikrinimo ir rizikos valdymo ar kito informacijos apie tvarumą naudojimo tikslais. Be to, savanoriškas informacijos apie tvarumą teikimas gali palengvinti prieigą prie tvaraus finansavimo ir padėti MVĮ geriau suprasti ir stebėti savo tvarumo rezultatus ir taip didėtų atsparumas ir konkurencingumas;
- (9) nepaprastai svarbu, kad MVĮ savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą rinkoje pripažintų ir naudotojai (t. y. verslo partneriai ir finansiniai partneriai jį pripažintų tiek, kad rinkdami iš MVĮ duomenis apie tvarumą vietoj savo klausimynų naudotųsi standartu), tiek MVĮ (t. y. MVĮ pripažintų standartą informacijos teikimo priemone);
- (10) EFRAG parengė savo techninių rekomendacijų dėl nebiržinėms MVĮ skirtą savanorišką tvarumo atskaitomybės standarto (SMVĮ standarto) projektą, taikydama griežtą tinkamą procesą, apimančią viešas konsultacijas ir praktinį standarto projekto išbandymą. Pačios MVĮ ir numatomi teikiamos informacijos naudotojai pareiškė pritarantys tam, kad SMVĮ standartas būtų laikomas supaprastinta informacijos teikimo priemone, kuri yra patikimas pakaitalas didelei daliai informacijos užklausų, kurias bankai ir didžiosios įmonės dažnai siunčia jų vertės grandinėse esančioms MVĮ. 2024 m. gruodžio mėn. EFRAG perdavė SMVĮ standartą Komisijai;

⁽⁹⁾ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1760, dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir Reglamentas (ES) 2023/2859 (OL L, 2024/1760, 2024 7 5, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁽¹⁰⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys“, Strasbūras, 2023 m. rugsėjo 12 d., COM(2023) 535 final.

- (11) EFRAG parengtą savanorišką MVĮ standartą sudaro bazinis modulis ir išsamus modulis. Būtina sąlyga norint teikti informaciją pagal išsamų modulį yra informacijos teikimas pagal bazinį modulį. Bazinis modulis apibūdintas kaip labai mažoms įmonėms skirtas tikslinis metodas. Tai reiškia, kad labai mažoms įmonėms nereikia taikyti viso bazinio modulio – pakanka naudoti tik tam tikras jo dalis. Mažosioms ir vidutinėms įmonėms bazinis modulis apibūdinamas kaip minimalus informacijos teikimo pagal standartą reikalavimas. EFRAG parengė ne tik bazinį ir išsamų modulius, bet ir papildomas praktines gaires, kurios padėtų MVĮ įgyvendinti paties standarto nuostatas. Bazinis ir išsamus moduliai įtraukti į šios rekomendacijos I priedą, o papildomos praktinės gairės yra II priede;
- (12) 2025 m. vasario 26 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl tam tikrų įmonių informacijos apie tvarumą teikimo ir įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo reikalavimų iš dalies keičiamos direktyvos 2006/43/EB, 2013/34/ES, (ES) 2022/2464 ir (ES) 2024/1760, (bendrąjį supaprastinimo rinkinį⁽¹¹⁾), kuriame, be kita ko, siūlomi keli informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimų, nustatytų Direktyva (ES) 2022/2464, ir įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo reikalavimų pagal Direktyvą (ES) 2024/1760 pakeitimai;
- (13) dėl Direktyvos (ES) 2022/2464 Komisija siūlo, be kita ko, sumažinti skaičių įmonių, kurioms taikomi informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimai. Remiantis Komisijos pasiūlymu, reikalavimas teikti informaciją apie tvarumą būtų taikomas tik didžiosioms įmonėms, turinčioms daugiau nei 1 000 darbuotojų. Įmonėms, kuriose yra iki 1 000 darbuotojų, Komisija siūlo deleguotuoju aktu nustatyti savanorišką standartą. Toks savanoriškas standartas būtų grindžiamas EFRAG parengtu savanorišku MVĮ standartu;
- (14) dėl Direktyvos (ES) 2022/2464 pasiūlymu dėl bendrojo supaprastinimo rinkinio taip pat išplečiama ir sugriežtinama vertės grandinės viršutinė riba. Pagal tą pasiūlymą, vertės grandinės viršutinė riba nebūtų vien informacijos, kuri gali būti teikiama pagal ETAS, riba, bet būtų taikoma tiesiogiai informaciją teikiančiai įmonei. Taip būtų apsaugotos visos įmonės, kurioms pagal pasiūlymus dėl bendrojo supaprastinimo rinkinio nebebūtų taikomi Direktyvos 2013/34/ES 19a ir 29a straipsniai, (t. y. įmonės, kuriose yra iki 1 000 darbuotojų), o ne tik MVĮ, kaip yra šiuo metu. O riba būtų apibrėžta savanoriško informacijos teikimo standartu, kuriuo galėtų naudotis iki 1 000 darbuotojų turinčios įmonės, ir jį Komisija turėtų priimti deleguotuoju aktu remdamasi EFRAG parengtu savanorišku MVĮ standartu, kuris yra šios rekomendacijos dalykas. Be to, pasiūlymu dėl bendrojo supaprastinimo rinkinio į Direktyvą (ES) 2024/1760 dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo taip pat įtraukiama su savanorišku MVĮ standartu siejama vertės grandinės viršutinė riba, tačiau numatant būtinas prašymų pateikti informaciją, susijusią su veiklos grandinės sąrašu išimtis. Todėl būsimo savanoriško informacijos teikimo standarto, kuriuo galėtų naudotis iki 1 000 darbuotojų turinčios įmonės, turinys gali skirtis nuo šios rekomendacijos. Komisijos įgaliojimas priimti tą standartą deleguotuoju aktu ir tokio priėmimo data priklausys nuo to, kaip baigsis teisėkūros institucijų derybos dėl pasiūlymo dėl bendrojo supaprastinimo rinkinio;
- (15) ši rekomendacija priimama kaip 2023 m. pagalbos MVĮ priemonių rinkinio ir 2025 m. bendrosios rinkos strategijos siektinas rezultatas. Tai rinkos poreikį atliepantis sprendimas, galiosiantis tarpiniu laikotarpiu, kol pasiūlyme dėl bendrojo supaprastinimo rinkinio numatytu deleguotuoju aktu bus priimtas EFRAG parengtu savanorišku MVĮ standartu grindžiamas savanoriškas standartas, kurio data priklausys nuo teisėkūros institucijų derybų tempo ir pabaigos; kol kas lieka skubu ir būtina padėti MVĮ atsakyti į informacijos prašymus, jau gaunamus iš finansų įstaigų, didžiųjų įmonių ir kitų suinteresuotųjų subjektų. Komisija gali pateikti gaires rinkai ir taip sumažinti administracinę naštą MVĮ ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams, skatindama MVĮ skelbti informaciją apie tvarumą naudojantis EFRAG parengtu savanorišku MVĮ standartu ir ragindama MVĮ informacijos apie tvarumą prašančius subjektus kiek įmanoma naudotis šiuo standartu;
- (16) šioje rekomendacijoje Komisija rekomenduoja, kad nebiržinės MVĮ ir labai mažos įmonės, kurios nori savanoriškai teikti informaciją apie tvarumą, tai darytų pagal EFRAG parengtą savanorišką MVĮ standartą. Šiuo tikslu laikoma, kad nebiržinėms MVĮ ir labai mažoms įmonėms proporcinga naudoti savideklaracijas. Tai reiškia, kad pateikti užtikrinimą dėl nebiržinių MVĮ pateiktos informacijos nėra privaloma ir kad pakanka MVĮ savideklaracijos. Nebiržinės MVĮ ir labai mažos įmonės taip pat gali remtis EFRAG parengtomis ir su savanorišku standartu pateikiamomis praktinėmis gairėmis, kurios padeda savanorišką standartą taikyti praktiškai;

⁽¹¹⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl tam tikrų įmonių informacijos apie tvarumą teikimo ir įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo reikalavimų iš dalies keičiamos direktyvos 2006/43/EB, 2013/34/ES, (ES) 2022/2464 ir (ES) 2024/1760, Briuselis, 2025 m. vasario 26 d., COM(2025) 81 final.

- (17) Komisija paragino didžiąsias įmones ir finansų tarpininkus santykiuose su MVĮ taikyti proporcingumo principą ir iš MVĮ vertės grandinės partnerių neprašyti pernelyg daug informacijos⁽¹²⁾. Priėmus šią rekomendaciją, didžiosios įmonės ir finansų tarpininkai turėtų tokiose užklausose, kiek įmanoma, apsiriboti informacija, suderinama su SMVĮ standarte numatytu informacijos atskleidimu;
- (18) svarbų vaidmenį didinant informuotumą apie savanorišką MVĮ standartą ir remiant jo populiarėjimą, kad būtų spartinamas naštos mažėjimas ir supaprastinta informacija, kurią MVĮ turi pateikti pagal gaunamas įvairias užklausas, taip pat atlieka valstybės narės. Orientuojantis į MVĮ žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslą, kad MVĮ būtų lengviau teikti informaciją apie tvarumą, svarbu naudoti skaitmeninius sprendimus ir priemones. Todėl Komisija svarsto, ar būtų galima atitinkamus duomenis informacijai apie tvarumą teikti laikantis I priede pateikto savanoriško MVĮ standarto automatiškai išgauti naudojantis elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo sistema. Komisija taip pat inicijavo 2025 m. techninės paramos priemonės pavyzdinį projektą „Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo tobulinimas“, kurio tikslas yra teikti techninę paramą valstybėms narėms, kad nacionaliniu lygmeniu būtų plėtojama įmonių informacijos apie tvarumą teikimo skaitmeninė parama ir gebėjimų stiprinimas;
- (19) ateityje smulkusis verslas, kad taptų matomesnis potencialiems investuotojams ir taip plėstų bei įvairintų finansavimo galimybes, gali norėti viešai skelbti savo informaciją apie tvarumą Europos bendrame prieigos punkte (ESAP). Šiuo tikslu smulkusis verslas turėtų pateikti tam tikrus metaduomenis ir naudoti tam tikrą tokios informacijos pateikimo formatą;
- (20) tvaraus skolinimo arba tvaraus investavimo tikslais skolintojai arba investuotojai galėtų prašyti MVĮ pateikti kitų tipų informaciją apie tvarumą nei ta, kuri numatyta savanoriškame MVĮ standarte. Komisija atskirai imsis tolesnių veiksmų dėl pagalbos MVĮ priemonių rinkinyje priimto išipareigojimo didinti tvarų finansavimą MVĮ, be kita ko, vadovaudamasi Tvaraus finansavimo platformos ataskaita dėl MVĮ tvaraus finansavimo racionalizavimo ir remdamasi esamomis sistemomis, tokiomis kaip „InvestEU“ tvarumo garantijai skirtas praktinio taikymo dokumentas ir Europos investicijų banko priemonė „Green Checker“;
- (21) I priede nustatytas savanoriškas tvarumo atskaitomybės standartas taikomas nedarant poveikio įmonių informacijos teikimo pareigoms pagal kitus Sąjungos teisės aktus,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Apibrėžtys:

Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) – įmonės, nurodytos Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse;
- 2) labai maža įmonė – įmonė, nurodyta Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 1 dalyje;
- 3) finansų rinkos dalyvis:
 - a) draudimo įmonė, kuri teikia draudimo principu pagrįstus investicinius produktus (DPPIP);
 - b) investicinė įmonė, kuri teikia portfelio valdymo paslaugas;
 - c) profesinių pensijų įstaiga (PPI);
 - d) pensijos produkto teikėjas;
 - e) alternatyvaus investavimo fondų valdytojas (AIFV);
 - f) visos Europos asmeninės pensijos produktų (PEPP) teikėjas;

⁽¹²⁾ 2023 m. birželio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/1425 dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo palengvinimo (OL L 174, 2023 7 7, p. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/1425/oj>).

- g) reikalavimus atitinkančio rizikos kapitalo fondo valdytojas, įregistruotas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 345/2013 ⁽¹³⁾ 14 straipsnį;
 - h) reikalavimus atitinkančio socialinio verslumo fondo valdytojas, įregistruotas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 346/2013 ⁽¹⁴⁾ 15 straipsnį;
 - i) kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjekto valdymo įmonė (KIPVPS valdymo įmonė);
- 4) draudimo įmonė – draudimo įmonė, gavusi leidimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/ES ⁽¹⁵⁾ 18 straipsnį;
 - 5) finansų įstaiga – finansų įstaiga, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 ⁽¹⁶⁾ 4 straipsnio 1 dalies 26 punkte.

Rekomendacijos MVĮ:

- 1. Komisija rekomenduoja, kad nebiržinės MVĮ ir labai mažos įmonės, kurios nori savanoriškai teikti informaciją apie tvarumą, tai darytų pagal I priede nustatytą savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą.
- 2. I priede nustatytą savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą taip pat gali taikyti trečiųjų valstybių MVĮ ir labai mažos įmonės, kurios nori savanoriškai teikti informaciją apie tvarumą.
- 3. Įmonės, kurios savanoriškai teikdamos informaciją apie tvarumą taiko I priede nustatytą standartą, taip pat gali naudotis II priede pateiktomis praktinėmis gairėmis.

Rekomendacijos finansų įstaigoms, finansų rinkos dalyviams, draudimo įmonėms, kredito įstaigoms ir kitoms įmonėms, iš MVĮ prašančioms informacijos apie tvarumą:

- 4. Komisija rekomenduoja, kad įmonės, kurioms taikomi Direktyvos 2013/34/ES 19a ir 29a straipsniuose nustatyti reikalavimai, jei informacijos apie tvarumą teikimo tikslais joms prireikia informacijos apie tvarumą iš jų vertės grandinėse esančių MVĮ, savo užklausoje dėl tokios informacijos prašytų, kiek tai įmanoma, tik tos informacijos, kuri teikiama naudojant šios rekomendacijos I priede nustatytą savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą.
- 5. Komisija rekomenduoja, kad finansų įstaigos, finansų rinkos dalyviai, draudimo įmonės ir kredito įstaigos, jei jiems prireikia informacijos apie tvarumą iš MVĮ, savo užklausoje dėl tokios informacijos prašytų, kiek tai įmanoma, tik tos informacijos, kuri teikiama naudojant I priede nustatytą savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą.

Rekomendacijos valstybės narėms:

- 6. Komisija rekomenduoja valstybės narėms plačiau informuoti MVĮ apie tai, kodėl naudinga informaciją apie tvarumą savanoriškai teikti naudojant I priede nustatytą standartą.

⁽¹³⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 345/2013 dėl Europos rizikos kapitalo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/345/oj>).

⁽¹⁴⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 346/2013 dėl Europos socialinio verslumo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/346/oj>).

⁽¹⁵⁾ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (nauja redakcija) (OL L 335, 2009 12 17, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj>).

⁽¹⁶⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl pradžios reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj>).

7. Komisija rekomenduoja valstybėms narėms imtis tinkamų nacionalinio lygmens priemonių, kuriomis siekiama skatinti I priede nustatyto MVĮ skirto savanoriško tvarumo atskaitomybės standarto įgyvendinimą ir pripažinimą.
8. Komisija rekomenduoja valstybėms narėms taip pat imtis tinkamų nacionalinio lygmens priemonių, kuriomis siekiama skatinti 4 ir 5 punktuose nurodytus subjektus informacijos apie tvarumą teikimo tikslais iš MVĮ ir labai mažų įmonių prašyti, kiek tai įmanoma, tik tos informacijos apie tvarumą, kuri teikiama naudojant I priede nustatytą savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą.
9. Komisija rekomenduoja valstybėms narėms imtis tinkamų priemonių, kuriomis siekiama remti automatinį MVĮ informacijos apie tvarumą teikimo, kuriam naudojamas I priede nustatytas standartas, skaitmenizavimą, kad keistis duomenimis būtų galima efektyviai ir paisant MVĮ duomenų nuosavybės.

Priimta Briuselyje 2025 m. liepos 30 d.

Komisijos vardu
Maria Luísa ALBUQUERQUE
Komisijos narė

I PRIEDAS

Turinys

	<i>Puslapis</i>
Šio standarto tikslas ir įmonės, kurioms jis taikomas	2
Šio standarto struktūra	3
Tvarumo ataskaitos rengimo principai (bazinis ir išsamus moduliai)	4
Bazinis modulis	6
Bazinis modulis. Bendroji informacija	6
B1. Ataskaitos rengimo pagrindas	12
B2. Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktika, politika ir būsimos iniciatyvos	12
Bazinis modulis. Aplinkosaugos parametrai	7
B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis	13
B4. Oro, vandens ir dirvožemio tarša	13
B5. Biologinė įvairovė	13
B6. Vanduo	14
B7. Išteklių naudojimas, žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas	14
Bazinis modulis. Socialiniai parametrai	8
B8. Darbuotojai. Bendrosios charakteristikos	14
B9. Darbuotojai. Sveikata ir sauga	14
B10. Darbuotojai. Atlyginimas, kolektyvinės derybos ir mokymas	14
Bazinis modulis. Valdymo parametrai	8
B11. Apkaltinamieji nuosprendžiai ir baudos už korupciją ir kyšininkavimą	15
Išsamus modulis	10
Išsamus modulis. Bendroji informacija	10
C1. Strategija: verslo modelis ir tvarumas. Susijusios iniciatyvos	15
C2. Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktikos, politikos ir būsimų iniciatyvų aprašymas	15
Išsamus modulis. Aplinkosaugos parametrai	10
Aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti pranešant apie išmetamą ŠESD kiekį pagal B3 skiltį (bazinis modulis)	10
C3. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždaviniai ir su klimato kaita susijusi pertvarka	16
C4. Su klimatu susijusi rizika	16
Išsamus modulis. Socialiniai parametrai	11
C5. Papildomos (bendrosios) darbo jėgos charakteristikos	17
C6. Papildoma savos darbo jėgos informacija. Žmogaus teisių politika ir procesai	17
C7. Dideli neigiami incidentai žmogaus teisių srityje	17

Išsamus modulis. Valdymo parametrai	12
C8. Pajamos iš tam tikros veiklos ir ES referencinių lyginamųjų indeksų netaikymas	17
C9. Lyčių pusiausvyros valdymo organe indeksas	18
A priedėlis. Apibrėžti terminai	14
B priedėlis. Galimų tvarumo klausimų sąrašas	21
C priedėlis. Bendroji informacija finansų rinkos dalyviams, kurie yra pagal šį standartą parengtos informacijos naudotojai, (suderinimas su kitais ES reglamentais)	24

Šio standarto tikslas ir įmonės, kurioms jis taikomas

1. Šio savanoriško standarto tikslas – padėti labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms:
 - (a) teikti informaciją, kuri padėtų patenkinti didžiųjų įmonių, prašančių iš savo tiekėjų informacijos apie tvarumą, duomenų poreikius;
 - (b) teikti informaciją, kuri padėtų patenkinti bankų ir investuotojų duomenų poreikius, taip padedant įmonėms gauti finansavimą;
 - (c) gerinti tvarumo problemų, su kuriomis jos susiduria, t. y. aplinkos ir socialinių problemų, tokių kaip tarša, darbuotojų sveikata ir sauga, valdymą. Taip bus remiamas jų konkurencingas augimas ir padidintas jų atsparumas trumpuoju, vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiams ir
 - (d) bus prisidedama prie tvaresnės ir įtraukesnės ekonomikos.
2. Šis standartas taikomas savanoriškai. Jis skirtas įmonėms⁽¹⁾, kurių vertybiniais popieriais nėra leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje Europos Sąjungoje, (t. y. nebiržinėms įmonėms). [Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnyje] apibrėžtos trys mažųjų ir vidutinių įmonių kategorijos, remiantis jų bendra balanso suma, grynosiomis pajamomis ir vidutiniu **darbuotojų** skaičiumi finansiniais metais.
 - (a) Įmonė yra labai maža, jei neviršijamos dvi iš šių ribų:
 - i. 450 000 EUR bendra balanso suma;
 - ii. 900 000 EUR grynosios pajamos ir
 - iii. vidutiniškai 10 darbuotojų.
 - (b) Įmonė yra mažoji, jei neviršijamos dvi iš šių ribų:
 - i. 5 mln. EUR bendra balanso suma;
 - ii. 10 mln. EUR grynosios pajamos ir
 - iii. vidutiniškai 50 darbuotojų.
 - (c) Įmonė yra vidutinė, jei neviršijamos dvi iš šių ribų:
 - i. 25 mln. EUR bendra balanso suma;
 - ii. 50 mln. EUR grynosios pajamos ir
 - iii. vidutiniškai 250 darbuotojų.
3. Šios įmonės nepatenka į Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos (IITTD) taikymo sritį, tačiau yra skatinamos taikyti šį standartą. Šis standartas apima tuos pačius tvarumo klausimus kaip ir Europos tvarumo atskaitomybės standartai (ETAS), taikomi didžiosioms įmonėms. Tačiau jis yra proporcingas, taigi juo atsižvelgiama į labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių pagrindines savybes. Labai mažos įmonės gali taikyti tik tam tikras šio standarto dalis, kaip akcentuojama 5 straipsnio a punkte.
4. Rengiant šį standartą ir formuluojant proporcingus reikalavimus, buvo atidžiai apsvarstytas suderinamumas su didžiosioms įmonėms taikomais ETAS. Šis standartas neturi jokios teisinės galios, kitaip nei didžiosioms įmonėms taikomi ETAS.

Šio standarto struktūra

5. Šį standartą sudaro du moduliai, kuriuos įmonė gali taikyti rengdama savo tvarumo ataskaitą:
 - (a) **bazinis modulis:** B1 ir B2 atskleistinos informacijos skiltys ir pagrindiniai parametrai (B3–B11). Šis modulis yra tikslinis metodas, skirtas labai mažoms įmonėms, ir yra minimalusis reikalavimas kitoms įmonėms, ir

⁽¹⁾ Ši sąvoka apima savarankiškai dirbančius asmenis, juridinio asmens statuso neturinčias įmones ir labai mažas biržines įmones.

- (b) **išsamus modulis:** šiame modulyje nustatomi duomenų vienetai, papildantys B1–B11 skilčių atskleistą informaciją, kurios, be informacijos, kurios prašoma pagal bazinį modulį, tikėtina, iš įmonės prašys bankai, investuotojai ir verslo klientai.

24 straipsnyje pavaizduotos esamos galimybės, kaip rengti tvarumo ataskaitą pagal šį standartą, taikant vieną iš šių modulių arba juos abu. Pasirinkus modulį, jo turi būti nuodugniai laikomasi (taikant 22 straipsnyje numatytą lankstumo nuostatą); tačiau kiekvienas atskleistinos informacijos vienetas pateikiamas tik tada, kai taikytina, atsižvelgiant į konkrečias įmonės aplinkybes.

6. Bazinio modulio taikymas yra išankstinė sąlyga norint taikyti išsamų modulį.
7. A priedėlyje „*Apibrėžti terminai*“ pateikiamos šiame standarte vartojamų terminų apibrėžtys. Terminų žodynyje (A priedėlis) apibrėžti terminai visame SMVĮ standarte žymimi ***pusjuodžiu kursyvu***, išskyrus atvejus, kai apibrėžtas terminas tame pačiame straipsnyje vartojamas daugiau nei vieną kartą.

Tvarumo ataskaitos rengimo principai (bazinis ir išsamus moduliai)

Šio standarto laikymasis

8. Šiame standarte nustatomi reikalavimai, leidžiantys įmonei pateikti atitinkamą informaciją:
- (a) kaip ji padarė ir gali padaryti teigiamą ar neigiamą ***poveikį*** žmonėms arba aplinkai trumpuoju, vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu, ir
 - (b) kaip aplinkos ir socialiniai klausimai paveikė arba gali paveikti jos finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus trumpuoju, vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu.
9. Įmonė turi pateikti aktualią, tikslią, palyginamą, suprantamą ir patikrinamą informaciją.
10. Priklausomai nuo įmonės vykdomos veiklos rūšies, tikslinga įtraukti į šį standartą neįtrauktą papildomą informaciją (parametrus ir (arba) aprašomąją atskleistą informaciją), kad būtų galima atskleisti tvarumo klausimus, dažnai pasitaikančius įmonės sektoriuje (t. y. tuos, su kuriais paprastai susiduria įmonės ar subjektai, veikiantys konkrečiame sektoriuje ar srityje) arba būdingus būtent šiai įmonei, nes tai padeda parengti aktualią, tikslią, palyginamą, suprantamą ir patikrinamą informaciją. Tai apima ir svarstymą, ar reikia atskleisti informaciją apie išmestą 3 lygio ŠESD kiekį (žr. šio standarto 50–53 straipsnius). B priedėlyje pateikiamas galimų tvarumo klausimų sąrašas.
11. Kai tinkama, įmonė bazinio ir išsamaus modulių parametrus gali papildyti papildoma kokybine ir (arba) kiekybine informacija pagal 10 straipsnį.

Lyginamoji informacija

12. Įmonė turi pateikti praėjusių metų lyginamąją informaciją, išskyrus pirmą kartą atskleidžiamus rodiklius. Lyginamąją informaciją įmonė turi pateikti nuo antrųjų ataskaitinių metų.

Taikytinumo principas

13. Tam tikra informacija atskleidžiama tik konkrečiomis aplinkybėmis^(?). Visų pirma, kiekvienos atskleistinos informacijos instrukcijose nurodomos tokios aplinkybės ir informacija, kurią reikia pateikti tik tuo atveju, jei įmonė mano, kad tai taikytina. Kai kuri nors iš tokios atskleistinos informacijos neatskleidžiama, laikoma, kad ji buvo netaikytina.

^(?) Pavyzdžiui, yra teisinis reikalavimas atskleisti konkrečią informaciją arba konkreči informacija jau savanoriškai atskleista per aplinkosaugos vadybos sistemą.

Patronuojamųjų įmonių įtraukimas į pateiktus duomenis

14. Jei įmonė yra grupės patronuojančioji įmonė, rekomenduojama, kad ji rengtų konsoliduotąją tvarumo ataskaitą įtraukdama savo patronuojamųjų įmonių informaciją.
15. Jei patronuojančioji įmonė parengė konsoliduotąją tvarumo ataskaitą įtraukdama savo patronuojamųjų įmonių informaciją, patronuojamosios įmonės atleidžiamos nuo pareigos teikti ataskaitas.

Tvarumo ataskaitos pateikimo laikas ir vieta

16. Jei tvarumo ataskaita rengiama siekiant patenkinti didžiųjų įmonių ar bankų, kurie kasmet reikalauja atnaujintos informacijos, poreikius, ji rengiama kasmet. Jei įmonė rengia finansines ataskaitas, tvarumo ataskaita rengiama laikotarpiui, atitinkančiam finansinės ataskaitos rengimo laikotarpį. Jei konkretūs duomenų vienetai, palyginti su ankstesniais ataskaitiniais metais, nepasikeitė, įmonė gali nurodyti, kad pokyčių neįvyko, ir daryti nuorodą į to konkretaus duomenų vieneto informaciją, pateiktą praėjusių metų ataskaitoje.
17. Pagrindinė šios ataskaitos funkcija – informuoti faktines arba potencialias verslo sandorio šalis. Įmonė gali nuspręsti savo tvarumo ataskaitą paskelbti viešai. Tokiu atveju įmonė gali pateikti savo tvarumo ataskaitą atskirame vadovybės pranešimo skirsnyje, jei jame toks yra. Priešingu atveju įmonė savo tvarumo ataskaitą gali pateikti kaip atskirą dokumentą.
18. Kad ta pati informacija nebūtų skelbiama du kartus, įmonė savo tvarumo ataskaitoje gali nurodyti kituose dokumentuose paskelbtą informaciją, su kuria galima susipažinti tuo pačiu metu, kaip ir su tvarumo ataskaita ⁽³⁾.

Įslaptinta ir neskelbtina informacija

19. Kai pagal šį standartą atskleistina informacija yra **įslaptinta** arba **neskelbtina informacija**, įmonė tokios informacijos gali nepateikti. Jei įmonė nusprendžia tokios informacijos nepateikti, ji turi tai nurodyti atskleistinos informacijos B1 skiltyje (žr. 24 straipsnį).

Suderinamumas ir sąsajos su finansinėse ataskaitose atskleistina informacija

20. Jei įmonė taip pat rengia finansines ataskaitas, jos tvarumo ataskaitoje pagal šį standartą pateikta informacija turi būti:
 - (a) suderinta su tuo, kas pateikiama to paties laikotarpio finansinėse ataskaitose, ir
 - (b) pateikiama taip, kad būtų lengviau suprasti sąsajas su finansinėse ataskaitose pateikta informacija, pavyzdžiui, naudojant atitinkamas kryžmines nuorodas.

Bazinis modulis

21. Įmonė turi apie savo aplinkosaugos, socialinius ir **verslo etikos** klausimus (toliau kartu – tvarumo klausimai) pranešti pagal toliau nurodytas B1–B11 atskleistinos informacijos skiltis.
22. Jei įmonė nori pateikti išsamesnę informaciją, ji taip pat gali B1–B11 skiltyse reikalaujamus parametrus pateikti pasirinktinai kartu su išsamaus modulio atskleistina informacija.

⁽³⁾ Būsimoje internetinėje SMVĮ standarto versijoje, kai tinkama, įmonė, įtraukdama saitą, gali daryti nuorodą į kituose dokumentuose, o ne tvarumo ataskaitoje paskelbtą informaciją. Tokia nuoroda daroma nurodant atitinkamo šaltinio puslapio numerį, su sąlyga, kad internetinės priemonės versijoje šaltinio dokumentas pateikiamas ir PDF formatu.

23. Papildomos gairės dėl B1–B11 atskleistinos informacijos skilčių pateikiamos šios rekomendacijos II priedo 1–144 straipsniuose.

BAZINIS MODULIS. BENDROJI INFORMACIJA

B1. **Ataskaitos rengimo pagrindas**

24. Įmonė turi atskleisti:

- (a) kurią iš šių galimybių ji pasirinko:
 - i. A GALIMYBĖ: (tik) bazinis modulis arba
 - ii. B GALIMYBĖ: bazinis modulis ir išsamus modulis;
- (b) jei įmonė nepateikė atskleistinos informacijos dėl to, kad laiko ją **įslaptinta** arba **neskelbtina informacija** (žr. 19 straipsnį), įmonė turi nurodyti, kurios atskleistinos informacijos ji nepateikė;
- (c) ar tvarumo ataskaita parengta individualiai (t. y. ataskaitoje pateikiama tik įmonės informacija), ar konsoliduotai (t. y. ataskaitoje pateikiama informacija apie įmonę ir jos patronuojamąsias įmones);
- (d) jei parengta konsoliduotoji tvarumo ataskaita, į ataskaitą įtrauktų patronuojamųjų įmonių sąrašą, įskaitant jų registruotuosius adresus ⁽⁴⁾, ir
- (e) šią informaciją:
 - i. įmonės teisinę formą;
 - ii. NACE sektoriaus klasifikatoriaus kodą (-us);
 - iii. balanso dydį (visą turtą piniginiiais vienetais);
 - iv. pajamas (piniginiais vienetais);
 - v. **darbuotojų** skaičių, išreikštą darbuotojų arba etato ekvivalento skaičiumi;
 - vi. šalį, kurioje vykdoma pagrindinė veikla, ir reikšmingo (-ų) turto objekto (-ų) buvimo vietą ir
 - vii. nuosavų, nuomojamų ar valdomų **veiklos vietų** geografinę vietą.

25. Jei įmonė gavo kokią nors su tvarumu susijusį sertifikatą ar ženklą, ji turi pateikti trumpą jų aprašymą (įskaitant, kai aktualu, sertifikavimo ar ženklo išdavėjus, datą ir įvertinimo balą).

B2. **Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktika, politika ir būsimos iniciatyvos**

26. Jei įmonė yra įdiegusi konkrečią praktiką, politiką ar būsimas iniciatyvas, kuriomis siekiama pereiti prie tvaresnės ekonomikos, ji turi tai nurodyti. Įmonė turi nurodyti, ar ji yra įdiegusi:

- (a) praktiką. Šiame kontekste praktika gali apimti, pavyzdžiui, pastangas mažinti įmonės vandens ir elektros energijos suvartojimą, mažinti išmetamą ŠESD kiekį arba užkirsti kelią taršai, taip pat gaminių saugos gerinimo iniciatyvas, taip pat dabartines iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti darbo sąlygas ir vienodą požiūrį darbo vietoje, įmonės darbuotojų **mokymą** tvarumo klausimais ir partnerystes, susijusias su tvarumo projektais;
- (b) tvarumo klausimų **politiką**, nurodydama, ar ji yra viešai prieinama, ir bet kokią atskirą aplinkos, socialinę ar valdymo politiką tvarumo klausimams spręsti;
- (c) bet kokias būsimas iniciatyvas ar ateities planus, kurie įgyvendinami tvarumo klausimais, ir
- (d) **politikos** įgyvendinimo stebėsenos **uždavinius** ir padarytą pažangą siekiant šių uždavinių.

⁽⁴⁾ Registruotasis adresas yra oficialus įmonės adresas.

27. Tokia praktika, politika ir būsimos iniciatyvos apima tai, ką įmonė daro, kad sumažintų savo neigiamą **poveikį** ir padidintų savo teigiamą poveikį žmonėms ir aplinkai, siekdama prisidėti prie tvaresnės ekonomikos. B priedėlyje pateikiamas galimų tvarumo klausimų, kuriuos būtų galima įtraukti į šią atskleistiną informaciją, sąrašas. Šiai informacijai pateikti įmonė gali naudoti šios rekomendacijos II priedo 14 straipsnyje pateiktą šabloną.
28. Jei įmonė teikia informaciją ir pagal išsamų modulį, B2 skiltyje pateiktą informaciją ji turi papildyti C2 skiltyje nurodytais duomenų vienetais.

BAZINIS MODULIS. APLINKOSAUGOS PARAMETRAI

B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis

29. Įmonė turi atskleisti savo bendrą energijos suvartojimą MWh, suskirstytą, kaip parodyta lentelėje toliau, jei ji gali gauti tokiam suskirstymui reikiamą informaciją:

	Iš atsinaujinančiųjų išteklių	Iš neatsinaujinančiųjų išteklių	Iš viso
Elektros energija (kaip matyti iš sąskaitų už komunalines paslaugas)			
Degalai			

30. Įmonė turi atskleisti savo apskaičiuotąjį **visą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį** CO₂ ekvivalento tonomis (t CO₂e), atsižvelgdama į ŠESD protokolo Įmonių standarto (2004 m. redakcija) turinį, įskaitant:
- (a) išmestą 1 lygio ŠESD kiekį t CO₂e (iš nuosavų arba kontroliuojamų šaltinių) ir
 - (b) **pagal vieta grindžiamą metodą apskaičiuotą išmestą 2 lygio ŠESD kiekį** t CO₂e (t. y. kiekį, išmestą gaminant perkamą energiją, pvz., elektros energiją, šilumą, garą ar vėsumą).
31. Įmonė turi atskleisti savo taršos ŠESD intensyvumą, kuris apskaičiuojamas **visą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį**, atskleistą pagal 30 straipsnį, padalijus iš pajamų (piniginiais vienetais), atskleistų pagal 24 straipsnio e punkto iv papunktį ^(*).

B4. Oro, vandens ir dirvožemio tarša

32. Jei pagal įstatymus ar kitus nacionalinės teisės aktus įmonė jau privalo pranešti kompetentingoms institucijoms apie savo išmetamą teršalų kiekį arba jei ji savanoriškai apie jį praneša pagal aplinkosaugos vadybos sistemą, ji turi atskleisti, kokius teršalus ji išmeta į orą, vandenį ir dirvožemį vykdydama savo operacijas, ir nurodyti atitinkamą kiekvieno teršalo kiekį. Jei ši informacija jau yra viešai prieinama, įmonė vietoj to gali pateikti nuorodą į dokumentą, kuriame ji pateikta, pavyzdžiui, pateikti atitinkamą URL nuorodą arba įrašyti saitą.

B5. Biologinė įvairovė

33. Įmonė turi atskleisti **pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijoje** ar **netoli** jos esančių jos nuosavų, nuomojamų ar valdomų **veiklos vietų** skaičių ir plotą (hektarais arba m²).
34. Įmonė gali atskleisti su **žemės naudojimu** susijusius parametrus (hektarais arba m²):
- (a) bendrą naudojamą žemės plotą;
 - (b) bendrą sandarintųjų paviršių plotą;
 - (c) bendrą **į gamtą orientuotą plotą** veiklos vietoje ir
 - (d) bendrą **į gamtą orientuotą plotą** už veiklos vietos ribų.

^(*) Būsimoje SMVĮ standarto internetinėje priemonėje tai bus apskaičiuojama automatiškai.

B6. Vanduo

35. Įmonė turi atskleisti savo bendrą **įmamo vandens** kiekį, t. y. vandens kiekį, paimtą į organizacijos (ar įrenginio) teritorijos ribas; be to, įmonė turi atskirai nurodyti vandens kiekį, paimtą **veiklos vietose**, esančiose didelio vandens stygiaus teritorijose.
36. Jei įmonės gamybos procesuose suvartojama daug vandens (pvz., šiluminės energijos procesuose, pvz., džiovinimo ar energijos gamybos, prekių gamybos, drėkinimo žemės ūkyje ir kt.), ji turi atskleisti savo **vandens suvartojimą**, apskaičiuotą kaip **įmamo vandens** kiekio ir iš gamybos procesų išleidžiamo vandens kiekio skirtumą.

B7. Išteklių naudojimas, žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas

37. Įmonė turi atskleisti, ar ji taiko **žiedinės ekonomikos principus** ir, jei taip, kaip ji juos taiko.
38. Įmonė turi atskleisti:
- (a) bendrą per metus susidarančių atliekų kiekį, suskirstytą pagal atliekų rūšį (nepavojingosios ir pavojingosios);
 - (b) bendrą metinį atliekų, nukreiptų **perdirbti** arba pakartotinai naudoti, kiekį ir,
 - (c) jei įmonė vykdo veiklą sektoriuje, kuriame naudojami dideli medžiagų srautai (pvz., gamybos, statybos, pakavimo ar kt.), metinį naudojamų atitinkamų medžiagų masės srautą.

BAZINIS MODULIS. SOCIALINIAI PARAMETRAI

B8. Darbuotojai. Bendrosios charakteristikos

39. Įmonė turi atskleisti **darbuotojų** skaičių, išreikštą darbuotojų arba etato ekvivalento skaičiumi, pagal šiuos parametrus:
- (a) darbo sutarties rūšį (terminuota arba neterminuota);
 - (b) lytį ir
 - (c) darbo sutarties šalį, jei įmonė vykdo veiklą daugiau nei vienoje šalyje.
40. Jei įmonėje dirba 50 ar daugiau **darbuotojų**, ji turi atskleisti ataskaitinio laikotarpio darbuotojų kaitos rodiklį.

B9. Darbuotojai. Sveikata ir sauga

41. Įmonė turi atskleisti šią informaciją apie savo **darbuotojus**:
- (a) **registruotinių su darbu susijusių** nelaimingų atsitikimų skaičių ir lygį ir
 - (b) mirčių dėl su darbu susijusių sužalojimų ir su darbu susijusių sveikatos sutrikimų skaičių.

B10. Darbuotojai. Atlyginimas, kolektyvinės derybos ir mokymas

42. Įmonė turi atskleisti:
- (a) ar **darbuotojai** gauna **užmokestį**, kuris yra lygus arba didesnis už šalyje, kurioje ji teikia ataskaitas, taikomą minimalųjį **darbo užmokestį**, tiesiogiai nustatytą nacionaliniu įstatymu dėl minimaliojo darbo užmokesčio arba **kolektyvine** sutartimi;
 - (b) **darbuotojų** moterų ir vyrų **užmokesčio** skirtumą procentais. Įmonė gali neatskleisti šios informacijos, jei jos darbuotojų skaičius yra mažesnis nei 150; reikėtų pažymėti, kad nuo 2031 m. birželio 7 d. ši riba bus sumažinta iki 100 darbuotojų;
 - (c) **darbuotojų**, kuriems taikomos **kolektyvinės** sutartys, procentinę dalį ir
 - (d) vidutinį vienam **darbuotojui** per metus tenkantį **mokymo** valandų skaičių, suskirstytą pagal lytį.

BAZINIS MODULIS. VALDYMO PARAMETRAI

B11. **Apkaltinamieji nuosprendžiai ir baudos už korupciją ir kyšininkavimą**

43. Jei ataskaitiniu laikotarpiu priimta apkaltinamųjų nuosprendžių ir skirta baudų, įmonė turi atskleisti apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių ir bendrą baudų, skirtų už kovos su **korupcija** ir **kyšininkavimu** įstatymų pažeidimus, sumą.

Išsamus modulis

44. Taikant šį modulį atskleidžiama informacija, kuria siekiama visapusiškai patenkinti įmonės verslo partnerių, pavyzdžiui, investuotojų, bankų ir verslo klientų, informacijos poreikius ir kuri yra papildoma pagal bazinį modulį pateikiamai informacijai. Pagal šį modulį atskleistina informacija atspindi atitinkamas finansų rinkos dalyvių ir verslo klientų pareigas pagal atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus. Ji taip pat atspindi informaciją, kurios reikia verslo partneriams, kad jie galėtų įvertinti įmonės tvarumo rizikos profilį, pvz., kaip (potencialus) tiekėjas arba (potencialus) skolininkas.
45. Toliau tekste C1–C9 skiltyse pateikiamas sąrašas atskleistinos informacijos, kurią reikia apsvarstyti ir pateikti, jei ji taikytina įmonės verslo veiklai ir organizacijai. Kai kuri nors iš tokios atskleistinos informacijos neatskleidžiama, laikoma, kad ji buvo netaikytina.
46. Papildomos gairės dėl C1–C9 atskleistinos informacijos skilčių pateikiamos šios rekomendacijos II priedo 145–180 straipsniuose.

IŠSAMUS MODULIS. BENDROJI INFORMACIJA

C1. **Strategija: verslo modelis ir tvarumas. Susijusios iniciatyvos**

47. Įmonė turi atskleisti savo verslo modelio ir strategijos pagrindinius elementus, įskaitant:
- (a) siūlomų produktų ir (arba) paslaugų svarbių grupių aprašymą;
 - (b) svarbios (-ų) rinkos (-ų), kurioje (-iose) įmonė vykdo veiklą (pvz., B2B, didmeninės, mažmeninės, šalių), aprašymą;
 - (c) pagrindinių verslo ryšių (pvz., pagrindinių tiekėjų, klientų, platinimo kanalų) aprašymą ir,
 - (d) jei strategijoje yra esminių elementų, susijusių su tvarumo klausimais arba darančių jiems poveikį, trumpą tų esminių elementų aprašymą.

C2. **Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktikos, politikos ir būsimų iniciatyvų aprašymas**

48. Jei įmonė yra įdiegusi konkrečią perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktiką, **politiką** ar būsimas iniciatyvas, apie kurias ji jau pranešė bazinio modulio B2 atskleistinos informacijos skiltyje, ji turi jas trumpai apibūdinti. Šiai informacijai pateikti įmonė gali naudoti šios rekomendacijos II priedo 149 straipsnyje pateiktą šabloną.
49. Įmonė gali nurodyti aukščiausią savo darbuotojų, atsakingų už politikos įgyvendinimą, lygį, jei įmonėje tai nustatyta.

IŠSAMUS MODULIS. APLINKOSAUGOS PARAMETRAI

Aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti pranešant apie išmetamą ŠESD kiekį pagal B3 skiltį (bazinis modulis)

50. Priklausomai nuo įmonės vykdomos veiklos rūšies, gali būti tikslinga atskleisti kiekybinį jos išmesto 3 lygio ŠESD kiekio įvertinimą (žr. šio standarto 10 straipsnį), kad būtų galima gauti atitinkamą informaciją apie įmonės **vertės grandinės poveikį** klimato kaitai.

51. Išmestas 3 lygio ŠESD kiekis yra **netiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis** (nepriskiriamas 2 lygiui), susidarantis įmonės **vertės grandinėje**. Tai, be kita ko, apima veiklą, kuri yra įmonės veiklos pradinė grandis (pvz., perkamos prekės ir paslaugos, perkamos gamybos priemonės, perkamų prekių transportavimas ir kt.), ir veiklą, kuri yra įmonės veiklos galutinė grandis (pvz., įmonės produktų transportavimas ir platinimas, parduotų produktų naudojimas, investicijos ir kt.).
52. Jei įmonė nusprendžia pateikti šį parametą, ji turėtų tai daryti naudodamasi 3 lygio ŠESD kiekio 15 kategorijų, nustatytų ŠESD protokolo Įmonių standarte ir išsamiai apibūdintų ŠESD protokolo Įmonių vertės grandinės (3 lygio) ŠESD apskaitos ir ataskaitų teikimo standarte. Atskleisdama išmestą 3 lygio ŠESD kiekį, įmonė, remdamasi savo pačios atliktu atitinkamų 3 lygio kategorijų vertinimu, turi įtraukti reikšmingas 3 lygio kategorijas (pagal Įmonių vertės grandinės (3 lygio) ŠESD apskaitos ir ataskaitų teikimo standartą). Daugiau rekomendacijų dėl kiekvienos kategorijos konkrečių apskaičiavimo metodų įmonės gali rasti ŠESD protokolo Išmesto 3 lygio ŠESD kiekio apskaičiavimo techninėse gairėse.
53. Jei įmonė, atskleisdama išmestą 1 ir 2 lygių ŠESD kiekį atskleidžia informaciją apie konkretaus subjekto išmestą 3 lygio ŠESD kiekį, ji ją pateikia kartu su informacija, kurios reikalaujama pagal B3 skiltį „Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis“.

C3. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždaviniai ir su klimato kaita susijusi pertvarka

54. Jei įmonė yra nustačiusi išmetamo ŠESD kiekio mažinimo **uždavinius**, ji turi atskleisti savo uždavinius išmesto 1 ir 2 lygių ŠESD kiekio absoliučiosiomis vertėmis. Remiantis 50–53 straipsniais, jei įmonė yra nustačiusi išmesto 3 lygio ŠESD kiekio mažinimo uždavinius, ji taip pat turi pateikti reikšmingo išmesto 3 lygio ŠESD kiekio mažinimo uždavinius. Visų pirma ji turi pateikti:
 - (a) tikslinius metus ir tikslinių metų vertę;
 - (b) bazinius metus ir bazinių metų vertę;
 - (c) **uždaviniams** nustatyti naudojamus vienetų;
 - (d) 1 lygio, 2 lygio ir, jei atskleista, 3 lygio ŠESD kiekio dalį, su kuria susijęs uždavinys, ir
 - (e) pagrindinių veiksmų, kuriuos ji siekia įgyvendinti, kad pasiektų savo **uždavinius**, sąrašą.
55. Jei įmonė, vykdanči veiklą didelį poveikį klimatui darančiuose sektoriuose ⁽⁹⁾, yra priėmusi su klimato kaitos švelninimu susijusios pertvarkos planą, ji gali pateikti informaciją apie jį, įskaitant paaiškinimą, kaip juo prisidedama prie išmetamo ŠESD kiekio mažinimo.
56. Jei įmonė vykdo veiklą didelį poveikį klimatui darančiuose sektoriuose, o su klimato kaitos švelninimu susijusios pertvarkos plano neturi, ji turi nurodyti, ar ji priims tokį pertvarkos planą ir, jei taip, kada.

C4. Su klimatu susijusi rizika

57. Jei įmonė nustatė su klimatu susijusius pavojus ir su klimatu susijusios pertvarkos įvykius, dėl kurių įmonei kyla didelė su klimatu susijusi rizika, ji turi:
 - (a) trumpai aprašyti tokius su klimatu susijusius pavojus ir su klimatu susijusios pertvarkos įvykius;
 - (b) atskleisti, kaip ji įvertino savo turto, veiklos ir **vertės grandinės** poziciją ir jautrumą šiems pavojams ir pertvarkos įvykiams;
 - (c) atskleisti visų nustatytų su klimatu susijusių pavojų ir pertvarkos įvykių **laikotarpius** ir
 - (d) atskleisti, ar dėl bet kokių su klimatu susijusių pavojų ir pertvarkos įvykių ji ėmėsi **prisitaikymo prie klimato kaitos** veiksmų.

⁽⁹⁾ Didelį poveikį klimatui darantys sektoriai – sektoriai, išvardyti NACE A–H sekcijose ir M sekcijoje, kaip apibrėžta Deleguotojo reglamento (ES) 2023/1371 priede.

58. Įmonė gali atskleisti galimą neigiamą su klimatu susijusios rizikos poveikį, kuris gali turėti įtakos jos finansiniams veiklos rezultatams arba verslo veiklai trumpuoju, vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu, nurodant, ar, jos vertinimu, rizika yra didelė, vidutinė ar maža.

IŠSAMUS MODULIS. SOCIALINIAI PARAMETRAI

C5. Papildomos (bendrosios) darbo jėgos charakteristikos

59. Jei įmonėje dirba 50 ar daugiau **darbuotojų**, ji gali atskleisti ataskaitinio laikotarpio vadovybės lygmens darbuotojų moterų ir vyrų skaičiaus santykį.
60. Jeigu įmonėje dirba 50 ar daugiau **darbuotojų**, ji gali atskleisti savarankiškai dirbančių asmenų skaičių, neįtraukdama darbuotojų, kurie dirba tik įmonei, ir laikinųjų darbuotojų, kuriuos teikia įmonės, kurių pagrindinė veikla yra „užimtumo veikla“.

C6. Papildoma savos darbo jėgos informacija. Žmogaus teisių politika ir procesai

61. Įmonė turi pateikti atsakymus į šiuos klausimus:
- (a) Ar įmonė turi **savos darbo jėgos** elgesio kodeksą arba žmogaus teisių **politiką**? (TAIP/NE)
 - (b) Jei taip, ar tai apima:
 - i. vaikų darbą (TAIP/NE);
 - ii. priverčiamąjį darbą (TAIP/NE);
 - iii. prekybą žmonėmis (TAIP/NE);
 - iv. diskriminaciją (TAIP/NE);
 - v. nelaimingų atsitikimų prevenciją (TAIP/NE) arba
 - vi. kita? (TAIP/NE; jei taip, nurodyti).
 - (c) Ar įmonė turi **savos darbo jėgos** skundų nagrinėjimo mechanizmą? (TAIP/NE)

C7. Dideli neigiami incidentai žmogaus teisių srityje

62. Įmonė turi pateikti atsakymus į šiuos klausimus:
- (a) Ar įmonėje yra patvirtintų **savos darbo jėgos** incidentų, susijusių su:
 - i. vaikų darbu (TAIP/NE);
 - ii. priverčiamuoju darbu (TAIP/NE);
 - iii. prekyba žmonėmis (TAIP/NE);
 - iv. diskriminacija (TAIP/NE) arba
 - v. kita? (TAIP/NE; jei taip, nurodyti).
 - (b) Jei taip, įmonė gali aprašyti **veiksmus**, kurių imtasi pirmiau aprašytiems **incidentams** pašalinti.
 - (c) Ar įmonė žino apie bet kokius patvirtintus **incidentus**, susijusius su **vertės grandinės darbuotojais, paveikiamomis bendruomenėmis, vartotojais ir galutiniais naudotojais**? Jei taip, nurodyti.

IŠSAMUS MODULIS. VALDYMO PARAMETRAI

C8. Pajamos iš tam tikros veiklos ir ES referencinių lyginamųjų indeksų netaikymas

63. Jei įmonė vykdo veiklą viename ar daugiau iš toliau nurodytų sektorių, ji turi atskleisti susijusias pajamas, gautas iš veiklos:
- (a) prieštaringai vertinamų ginklų (priešpėstinių minų, kasetinių šaudmenų, cheminių ginklų ir biologinių ginklų) sektoriuje
 - (b) tabako auginimo ir gamybos sektoriuje;

- (c) iškastinio kuro (anglių, naftos ir dujų) sektoriuje (t. y. įmonė gauna pajamų iš iškastinio kuro, apibrėžto Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 ⁽⁷⁾ 2 straipsnio 62 punkte, žvalgymo, kasybos, gavybos, gamybos, apdorojimo, saugojimo, perdirbimo ar platinimo, įskaitant transportavimą, saugojimą ir prekybą) ir išskaidyti pajamas, gautas iš anglų, iš naftos ir iš dujų, arba
 - (d) cheminių medžiagų gamybos sektoriuje, jei įmonė yra pesticidų ir kitų agrocheminių produktų gamintoja.
64. Įmonė turi atskleisti, ar jai netaikomi jokie ES referenciniai lyginamieji indeksai, suderinti su Paryžiaus susitarimu, kaip aprašyta šios rekomendacijos II priedo 177 straipsnyje.

C9. Lyčių pusiausvyros valdymo organe indeksas

65. Jei įmonė turi valdymo organą, ji turi atskleisti jo lyčių pusiausvyros indeksą.

⁽⁷⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013, (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

A priedėlis.

Apibrėžti terminai

Šis priedėlis yra neatskiriama standarto dalis.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Nelaimingų atsitikimų prevencija	Nelaimingų atsitikimų prevencija – tai politika ir iniciatyvos, kuriomis siekiama užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe ir užtikrinti darbuotojų saugą ir gerovę. Tai ne tik fizinės rizikos mažinimo priemonės, bet ir saugios bei įtraukios darbo aplinkos, kurioje nėra diskriminacijos ir priekabiavimo, puoselėjimas.
Veiksmai	Veiksmai – tai i) veiksmai ir veiksmų planai (įskaitant pertvarkos planus), kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad įmonė įgyvendintų nustatytus uždavinius, ir kuriais įmonė siekia spręsti reikšmingo poveikio, rizikų ir galimybių klausimus, ir ii) sprendimai juos remti finansiniais, žmogiškaisiais ar technologiniais ištekliais.
Paveikiamos bendruomenės	Asmenys arba grupė (-ės), gyvenantys ar dirbantys toje pačioje geografinėje vietovėje, kuri buvo paveikta arba gali būti veikiamą dėl ataskaitas teikiančios įmonės operacijų arba per jos vertės grandinės pradinę ir galutinę grandis. Paveikiamos bendruomenės gali gyventi įmonės operacijų paveikiamose gretimose vietovėse (vietos bendruomenės) arba nutolusiose vietovėse. Paveikiamos bendruomenės apima faktiškai arba potencialiai paveikiamus čia buvius.
Pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorija	Pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijos apima: Saugomų teritorijų tinklas „Natura 2000“, UNESCO pasaulio paveldo objektai ir pagrindinės biologinės įvairovės teritorijos, taip pat kitos saugomos teritorijos, nurodytos Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2021/2139 II priedo D priedėlyje.
Kyšininkavimas	Nesąžiningas kitų asmenų įtikinimas veikti jūsų naudai, dovanojant jiems pinigų ar suteikiant kitokią paskatą.
Verslo etika	Verslo etika arba verslo etikos klausimais bendrai vadinami: a) verslo etika ir įmonės kultūra, įskaitant kovą su korupcija, kyšininkavimu, informatorių apsaugą ir gyvūnų gerovę; b) santykių su tiekėjais valdymas, įskaitant mokėjimo praktiką, visų pirma susijusių su pavėluotu mokėjimu mažosioms ir vidutinėms įmonėms; c) įmonės veikla ir įsipareigojimai, susiję su politinės įtakos darymu, įskaitant lobistinę veiklą.
Vaikų darbas	Darbas, dėl kurio vaikai netenka vaikystės, savo potencialo ir orumo ir kuris kenkia fiziniui ir protiniam vystymuisi. Tai apima darbą, kuris pavojingas psichiniu, fiziniu, socialiniu ar moraliniu požiūriu ir (arba) kuris trukdo jiems mokytis (nesuteikia jiems galimybės lankyti mokyklą).
Kolektyvinės derybos	Visos derybos tarp darbdavio, darbdavių grupės arba vienos ar kelių darbdavių organizacijų ir vienos ar kelių profesinių sąjungų arba, jei jų nėra, darbuotojų atstovų, kuriuos darbuotojai tinkamai išrinko ir įgaliojo pagal nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriomis siekiama: i) nustatyti darbo sąlygas ir įdarbinimo sąlygas ir (arba) ii) sureguliuoti darbdavių ir darbuotojų santykius; ir (arba) sureguliuoti darbdavių ar jų organizacijų ir darbuotojų organizacijos ar darbuotojų organizacijų santykius.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Korupcija	Piktnaudžiavimas suteiktais įgaliojimais siekiant asmeninės naudos, kurį gali kurstyti asmenys arba organizacijos. Korupcija apima tokią praktiką kaip kyšis už viešąją paslaugą, sukčiavimas, turto prievartavimas, slapti susitarimai ir pinigų plovimas. Ji taip pat apima bet kokios dovanos, paskolos, mokesčio, atlygio ar kitokios naudos siūlymą bet kuriam asmeniui arba gavimą iš jo, kaip paskatos daryti nesąžiningus, neteisėtus veiksmus arba piktnaudžiauti pasitikėjimu įmonei vykdant veiklą. Tai gali būti išmokos pinigais arba natūra, kaip antai nemokamos prekės, dovanos ir atostogos, arba specialios asmeninės paslaugos, teikiamos nesąžiningo pranašumo tikslu arba dėl kurių gali atsirasti moralinis spaudimas tokį pranašumą gauti.
Vartotojai	Asmenys, kurie prekes ir paslaugas įsigyja, vartoja ar naudoja ne perpardavimo, komerciniais, prekybos, verslo, su amatais susijusiais ar profesiniais tikslais, bet savo pačių ar kitų asmeninėms reikmėms.
Įslaptinta informacija	ES įslaptinta informacija, apibrėžta 2013 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendime 2013/488/ES dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių, arba vienos iš valstybių narių įslaptinta ir pažymėta pagal to Tarybos sprendimo B priedėlį. ES įslaptinta informacija – bet kuri informacija, kuriai suteikta ES slaptumo žyma ir kurią neteisėtai atskleidus galėtų būti padaryta tam tikro dydžio žala Europos Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių interesams. Įslaptinta informacija gali būti žymima šiomis keturiomis slaptumo žymomis: TOP SECRET, SECRET, CONFIDENTIAL, RESTRICTED (remiantis Tarybos sprendime pateikta apibrėžtimi).
Žiedinės ekonomikos principai	Europos žiedinės ekonomikos principai: tinkamumas naudoti; tinkamumas naudoti pakartotinai; taisomumas; išardymas; perdarymas arba atnaujinimas; perdirbimas; grąžinimas į apyvartą per biologinį ciklą ir kitas galimas produkto ir medžiagos naudojimo optimizavimas.
Prisitaikymas prie klimato kaitos	Prisitaikymo prie faktinės ir tikėtinės klimato kaitos ir jos poveikio procesas.
Su klimatu susijusi fizinė rizika	Dėl klimato kaitos kylančios rizikos, kurias gali išprovokuoti įvykiai (ūmios) arba ilgalaikiai klimato poslinkiai (lėtinės). Ūmias fizines rizikas sukelia tam tikri pavojai, visų pirma tokie su orais susiję įvykiai kaip audros, potvyniai, gaisrai ar karščio bangos. Lėtinės fizines rizikas sukelia labiau ilgalaikiai klimato pokyčiai, kaip antai temperatūros pokyčiai ir jų lemiamas jūros lygio kilimas, vandens prieinamumo mažėjimas, biologinės įvairovės nykimas ir žemės bei dirvožemio našumo pokyčiai.
Tiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis (1 lygis)	Tiesiogiai iš įmonei nuosavybės teise priklausančių ar jos kontroliuojamų šaltinių išmetamas ŠESD kiekis.
Diskriminacija	Diskriminacija gali būti tiesioginė arba netiesioginė. Tiesioginė diskriminacija stebima tada, kai vienam asmeniui sudaromos mažiau palankios sąlygos, palyginti su sąlygomis, kurios buvo ar būtų sudarytos kitiems panašioje situacijoje esantiems asmenims. Netiesioginė diskriminacija stebima tada, kai dėl akivaizdžiai neutralios taisyklės tokias pačias savybes turintis asmuo ar grupė atsiduria nepalankioje padėtyje.
Darbuotojas	Darbo santykiais pagal nacionalinę teisę ar praktiką su įmone susijęs asmuo.
Galutiniai naudotojai	Asmenys, kurie galiausiai naudoja arba kuriems skirtas galiausiai naudoti konkretus produktas ar paslauga.
Priverstinis darbas	Bet koks darbas ar tarnyba, kurių iš bet kokio asmens išreikalaujama prievarta grasinant bausme ir kurių asmuo nesutiko atlikti sava valia, kaip nustatyta 1930 m. TDO konvencijoje dėl priverstinio darbo (Nr. 29). Terminas taikomas visoms situacijoms, kuriose asmenys bet kokiomis priemonėmis priverčiami atlikti darbą.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Skundų teikimo mechanizmas	Bet kokie standartizuoti valstybiniai ar nevalstybiniai, teisminiai ar neteisminiai procesai, kuriais naudodamiesi suinteresuotieji subjektai gali teikti skundus ir siekti poveikio ištaisymo. Valstybinių teisminių ir neteisminių skundų teikimo mechanizmų pavyzdžiai yra teismai, darbo tribunolai, nacionalinės žmogaus teisių institucijos, nacionaliniai kontaktiniai punktai pagal EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms, ombudsmeno tarnybos, vartotojų apsaugos agentūros, reguliavimo priežiūros institucijos ir vyriausybės valdomos skundų tarnybos. Nevalstybiniai skundų teikimo mechanizmai apima mechanizmus, kuriuos įmonė administruoja atskirai arba kartu su suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai veiklos lygmens skundų teikimo mechanizmus ir kolektyvines derybas, įskaitant kolektyvinių derybų metu nustatytus mechanizmus. Jie taip pat apima mechanizmus, kuriuos administruoja pramonės asociacijos, tarptautinės organizacijos, pilietinės visuomenės organizacijos arba įvairių suinteresuotųjų subjektų grupės. Veiklos lygmens skundų teikimo mechanizmus administruoja organizacija viena arba bendradarbiaudama su kitomis šalimis, ir jie yra tiesiogiai prieinami organizacijos suinteresuotiesiems subjektams. Jie leidžia anksti ir tiesiogiai nustatyti skundus ir į juos reaguoti, taip užkertant kelią žalos ir nusiskundimų eskalavimui. Jie taip pat suteikia svarbios grįžtamosios informacijos apie organizacijos išsamaus patikrinimo veiksmingumą iš tų, kuriems daromas tiesioginis poveikis. Pagal 31 JT pagrindinį principą veiksmingi skundų teikimo mechanizmai yra teisėti, prieinami, nuspėjami, teisingi, skaidrūs, suderinami su teisėmis ir yra nuolatinio mokymosi šaltinis. Be šių kriterijų, veiksmingi veiklos lygmens skundų teikimo mechanizmai taip pat grindžiami įtraukimu ir dialogu. Organizacijai gali būti sunkiau įvertinti skundų teikimo mechanizmų, kuriuose ji dalyvauja, veiksmingumą, palyginti su tais, kuriuos ji nustatė pati.
Šiltnamio efektą sukeliančios dujos (ŠESD)	Šiame standarte ŠESD – tai šešios Kioto protokole išvardytos dujos: anglies dioksidas (CO ₂); metanas (CH ₄); azoto suboksidas (N ₂ O); azoto trifluoridas (NF ₃); hidrofluorangliavandeniliai (HFC), perfluorangliavandeniliai (PFC), sieros heksafluoridas (SF ₆).
Valdymas	Valdymas – tai taisyklių, praktikos ir procesų sistema, pagal kurią įmonė valdoma ir kontroliuojama.
Visas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis	Visas išmetas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis – visas ŠESD kiekis, kurį įmonė išmetė į atmosferą, neatsižvelgiant į šio kiekio sumažinimą dėl anglies dioksido absorbcijos ar kitas korekcijas.
Pavojingosios atliekos	Atliekos, turinčios vieną ar daugiau pavojingų savybių, išvardytų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų III priede.
Prekyba žmonėmis	Asmenų verbavimas, vežimas, perdavimas, laikymas ar priėmimas, įskaitant tų asmenų kontrolės perėmimą ar perdavimą, grasinant arba panaudojant jėgą ar kitokią prievartą, pagrobiant, sukčiaujant arba apgaule, piktnaudžiaujant padėtimi arba pasinaudojant asmens pažeidžiamumu, duodant arba gaunant pinigų ar naudos siekiant kitą asmenį kontroliuojančio asmens sutikimo, kai šios veikos tikslas yra išnaudojimas.
Incidentas	Įmonės arba kompetentingų institucijų per oficialų procesą užregistruotas teisinis veiksmas ar skundas arba įmonės pagal nustatytas procedūras nustatytas reikalavimų nesilaikymo atvejis. Nustatytos reikalavimų nesilaikymo atvejų nustatymo procedūros gali apimti valdymo sistemų auditą, oficialias stebėsenos programas arba skundų teikimo mechanizmus.
Netiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis (2 lygis)	Netiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis – tai dėl įmonės veiklos išmetamų ŠESD, kurių išmetimas vyksta kitai įmonei priklausančiuose arba jos kontroliuojamuose šaltiniuose, kiekis. 2 lygio ŠESD išmetimas – tai netiesiogiai, kaip antai gaminant į(si)gyjamą elektros energiją, garą, šilumą ar vėsumą, kuriuos suvartoja įmonė, išmetamų ŠESD kiekis.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Poveikis	Poveikis – tai poveikis, kurį organizacija dėl savo veiklos arba verslo santykių daro arba galėtų padaryti ekonomikai, aplinkai ir žmonėms, įskaitant poveikį jų žmogaus teisėms. Poveikis gali būti faktinis arba galimas, neigiamas arba teigiamas, trumpalaikis, vidutinio laikotarpio arba ilgalaikis, numatytas arba nenumatytas, tiesioginis arba netiesioginis ir atitaisomas arba neatitaisomas. Šis poveikis rodo neigiamą arba teigiamą organizacijos indėlį į darnų vystymąsi. Poveikis ekonomikai, aplinkai ir žmonėms yra tarpusavyje susijęs. Organizacijos poveikis aplinkai – tai poveikis gyviesiems organizmams ir negyviesiems elementams, įskaitant orą, žemę, vandenį ir ekosistemas. Organizacija gali daryti poveikį aplinkai, pavyzdžiui, naudodama energiją, žemę, vandenį ir kitus gamtos išteklius. Organizacijos poveikis žmonėms – tai poveikis pavieniems asmenims ir jų grupėms, pavyzdžiui, bendruomenėms, pažeidžiamoms grupėms ar visuomenei. Jis apima poveikį, kurį organizacija daro žmonių žmogaus teisėms. Organizacija gali daryti poveikį žmonėms, pavyzdžiui, dėl savo įdarbinimo praktikos (pvz., darbo užmokesčio, kurį ji moka darbuotojams), tiekimo grandinės (pvz., tiekėjų darbuotojų darbo sąlygų) ir savo produktų bei paslaugų (pvz., jų saugos ar prieinamumo).
Žemės naudojimas (ir jo keitimas)	Žmonių naudojimas konkrečia teritorija tam tikrai paskirčiai (pvz., gyvenamajai; žemės ūkiui; rekreacinei; pramoninei ir kt.). Tam įtakos turi žemės danga (žolė, asfaltas, medžiai, plika žemė, vanduo ir t. t.). Žemės naudojimo keitimas reiškia žmogaus naudojimosi žeme pasikeitimą, dėl kurio gali pakisti ir žemės danga.
Išmestas 2 lygio ŠESD kiekis, apskaičiuotas pagal vieta grindžiamą metodą	Dėl ataskaitą teikiančios įmonės pirktos arba įsigytos ir suvartotos elektros energijos, šilumos, garo ir vėsumos išmestas ŠESD kiekis, apskaičiuotas taikant vieta grindžiamą paskirstymo metodą, pagal kurį šaltinio išmetami teršalai paskirstomi galutiniams vartotojams. Jis atspindi vidutinį tinklų, kuriuose suvartojama energija, taršos intensyvumą, daugiausia naudojant tinklo išmetamųjų teršalų faktoriaus vidurkio duomenis. Įprasti 2 lygio išmesto ŠESD kiekio šaltiniai yra susiję su bet kokia įranga, kuri vartoja elektros energiją (elektros varikliai, šviestuvai, pastatai ir kt.), šilumą (šildymas pramoniniuose procesuose, pastatuose ir kt.), garą (pramoniniai procesai) ir vėsumą (pramoniniai procesai, pastatai ir kt.).
Į gamtą orientuotas plotas	Į gamtą orientuotas plotas – visų pirma gamtai išsaugoti arba atkurti skirtas plotas. Jis gali būti veiklos vietoje ir apimti tokius elementus kaip stogas, fasadas, vandens drenažas, kurie suprojektuoti taip, kad puoselėtų biologinę įvairovę. Į gamtą orientuoti plotai gali būti ir už organizacijos veiklos vietos ribų, su sąlyga, kad toks plotas priklauso organizacijai arba yra jos (bendrai) tvarkomas ir visų pirma skirtas biologinei įvairovei puoselėti.
Netoli (pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijos)	B5 skiltyje „Biologinė įvairovė“ „netoli“ reiškia teritoriją, kuri (iš dalies) sutampa su pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorija arba yra greta jos.
Sava darbo jėga / savi darbuotojai	Samdomieji darbuotojai, su įmone susiję darbo santykiais („samdomieji darbuotojai“), ir nesusamdomieji darbuotojai, kurie yra atskiri rangovai, įmonei teikiantys darbo jėgą („savarankiškai dirbantys asmenys“), arba asmenys, kuriuos teikia įmonės, daugiausia užsiimančios įdarbinimo veikla (NACE kodas 078).
Užmokestis	Pagrindinis bazinis arba minimalusis darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis pinigais arba natūra, kurį darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai (papildomi arba kintamieji komponentai) gauna iš darbdavio už savo darbą. Užmokesčio dydis – metinis užmokestis neatskaičius mokesčių ir atitinkamas valandinis užmokestis neatskaičius mokesčių. Užmokesčio dydžio mediana – samdomojo darbuotojo gaunamas užmokestis, už kurį didesnę užmokestį ir mažesnę užmokestį gaunančių samdomųjų darbuotojų yra po 50 procentų.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Politika	Bendrijų tikslų ir valdymo principų rinkinys ar sistema, kuriuos įmonė naudoja sprendimams priimti. Politika įgyvendinama įmonės strategija arba vadovybės sprendimai, susiję su reikšmingu tvarumo klausimu. Už kiekvieną politikos kryptį yra atsakingas nustatytas asmuo (asmenys), joje nustatyta jos taikymo sritis ir vienas ar daugiau tikslų (kai taikoma, susijusių su išmatuojamais uždaviniais). Politika įgyvendinama vykdant veiksmus ar įgyvendinant veiksmų planus. Pavyzdžiui, mažiau išteklių turinčios įmonės gali turėti nedaug oficialiai rašytiniais dokumentais įformintų politikos priemonių (arba visai jų neturėti), tačiau tai nebūtinai reiškia, kad jos neturi politikos. Jei įmonė dar neišformino politikos, tačiau įgyvendino veiksmus arba apibrėžė uždavinius, kuriais įmonė siekia spręsti tvarumo klausimus, ji turi juos atskleisti.
Radioaktyviosios atliekos	Bet kokios dujų, skysčio arba kieto pavidalo radioaktyviosios medžiagos, kurių nenumatoma toliau naudoti, kaip nurodyta Tarybos direktyvos 2011/70/Euratomas ⁽¹⁾ 3 straipsnio 7 punkte.
Registruotinas su darbu susijęs nelaimingas atsitikimas / registruotinas su darbu susijęs sužalojimas ar sveikatos sutrikimas	Su darbu susijęs nelaimingas atsitikimas – tai įvykis, dėl kurio padaroma fizinė ar psichinė žala, taigi patiriamas sužalojimas ar sveikatos sutrikimas. Tai įvyksta užsiimant profesine veikla arba per darbe praleistą laiką. „Registruotinas“ reiškia, kad diagnozę nustatė gydytojas arba kiti licencijuoti sveikatos priežiūros specialistai. Dėl su darbu susijusio sužalojimo ar sveikatos sutrikimo gali kilti bet kuris iš šių padarinių: mirtis, ne darbo dienos, ribotas gebėjimas dirbti ar perkėlimas į kitą darbą, medicininis gydymas, apimantis ne tik pirmąją pagalbą, ar sąmonės praradimas. Sužalojimai, kuriems nereikia medicininio gydymo, išskyrus pirmąją pagalbą, paprastai neregistruotini.
Perdirbimas	Bet kokia naudojimo operacija, kuria atliekų medžiagos perdirbamos į produktus ar medžiagas, panaudojamas pirminiais ar kitais tikslais. Apima organinių medžiagų perdirbimą, tačiau neapima naudojimo energijai gauti ir perdirbimo į medžiagas, kurios turi būti naudojamos kaip kuras ar užpildymo operacijoms.
Atsinaujinančiųjų išteklių energija	Atsinaujinančiųjų neišskastinių išteklių energija, būtent, vėjo, saulės (šiluminė ir fotovoltinė) energija, geoterminė energija, aplinkos energija, potvynių, bangų ir kitokia vandenynų energija, hidroenergija, energija iš biomasės, sąvartynų dujų, nuotekų valymo įrenginių dujų ir biodujų ⁽²⁾ .
Sandarintųjų paviršių plotas	Sandarintasis paviršius – bet koks plotas, kuriame anksčiau buvęs dirvožemis uždengtas danga (pvz., keliais) ir todėl nepralaidus. Toks nepralaidumas gali daryti poveikį aplinkai;
Neskelbtina informacija	Neskelbtina informacija, apibrėžta 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/697, kuriuo įsteigiamas Europos gynybos fondas. Tai yra informacija ir duomenys, įskaitant įslaptintą informaciją, kurie turi būti apsaugoti nuo neteisėtos prieigos ar atskleidimo dėl Sąjungos ar nacionalinės teisės aktuose nustatytų pareigų arba siekiant užtikrinti fizinio ar juridinio asmens privatumą ar saugumą.
Veiklos vieta	Vieno ar kelių fizinių įrenginių buvimo vieta. Jei yra daugiau nei vienas fizinis to paties savininko ar skirtingų savininkų ar veiklos vykdytojų įrenginys ir tam tikra infrastruktūra ir objektais dalijamasi, veiklos vieta gali būti laikoma visa teritorija, kurioje yra fizinis įrenginys.
Uždaviniai	Išmatuojami, į rezultatus orientuoti ir per tam tikrą laiką pasiektini tikslai, kuriuos MVĮ siekia įgyvendinti ir kurie yra susiję su tvarumo klausimais. MVĮ juos gali nusistatyti savanoriškai arba jie įmonei gali būti nustatyti pagal teisinius reikalavimus.

Apibrėžtas terminas	Apibrėžtis
Laikotarpiai	Rengdama savo tvarumo ataskaitą, įmonė nustato šiuos laikotarpius: (a) trumpąjį laikotarpį – vieni metai; (b) vidutinės trukmės laikotarpį – nuo dvejų iki penkerių metų ir (c) ilgąjį laikotarpį – daugiau kaip penkerių metų.
Mokymas	Įmonės įgyvendinamos iniciatyvos, kuriomis siekiama išlaikyti ir (arba) pagerinti įmonės savų darbuotojų įgūdžius ir žinias. Gali būti taikomos įvairios metodikos, kaip antai mokymas vietoje ir internetinis mokymas.
Vertės grandinė	Visa įmonės veikla, ištekliai ir santykiai, susiję su įmonės verslo modeliu ir išorės aplinka, kurioje ji vykdo veiklą. Vertės grandinė apima veiklą, išteklius ir santykius, kuriuos įmonė naudoja ir kuriais remiasi kurdamą savo produktus ar paslaugas nuo jų koncepcijos iki pristatymo, vartojimo ir gyvavimo ciklo pabaigos. Atitinkama veikla, ištekliai ir santykiai apima tą veiklą, išteklius ir santykius, kurie: a) naudojami pačios įmonės operacijose, pvz., žmogiškieji ištekliai; b) naudojami jos tiekimo, rinkodaros ir platinimo kanaluose, pvz., pasirenkant medžiagų tiekėjus ir paslaugų tiekėjus, parduodant ir pristatant produktus ir paslaugas, ir c) sudaro finansavimo, geografinę, geopolitinę ir reglamentavimo aplinką, kurioje įmonė vykdo veiklą. Vertės grandinė apima pradinėje ir galutinėje grandyse įmonės atžvilgiu esančius dalyvius. Pradinėje grandyje įmonės atžvilgiu esantys dalyviai (pvz., tiekėjai), tiekia produktus arba teikia paslaugas, kurie naudojami pačios įmonės produktams ar paslaugoms kurti. Galutinėje grandyje įmonės atžvilgiu esantys subjektai (pvz., platintojai, klientai) gauna produktus arba paslaugas iš įmonės.
Darbo užmokestis	Darbo užmokestis neatskaitant mokesčių, išskyrus kintamuosius komponentus, kaip antai užmokestį už viršvalandžius ir pasiekimus, ir išskyrus išmokas dengiančias išlaidas, nebent tokios išmokos yra garantuotos.
Vandens suvartojimas	Vandens kiekis, paimtas į įmonės (ar objekto) ribas ir per ataskaitinį laikotarpį neišleistas į vandens aplinką ar neperduotas trečiajai šaliai.
Imamas vanduo	Visas vanduo, kuris per ataskaitinį laikotarpį iš visų šaltinių paimamas į įmonės ribas visoms jos veikloms.
Vertės grandinės darbuotojas	Asmuo, dirbantis įmonės vertės grandinėje, nepriklausomai nuo bet kokių sutartinių santykių su įmone buvimo ar pobūdžio. Pagal ETAS, vertės grandinės darbuotojai apima visus įmonės vertės grandinės pradinės ir galutinės grandžių darbuotojus, kuriems įmonė daro arba gali daryti reikšmingą poveikį. Tai apima poveikį, susijusį su pačios įmonės operacijomis ir vertės grandine, be kita ko, per jos produktus ar paslaugas, taip pat per jos verslo santykius. Tai apima visus darbuotojus, kurie nepriskiriami prie savos darbo jėgos („sava darbo jėga“ apima darbo santykius su įmone susijusius asmenis („samdomuosius darbuotojus“), ir nesamdomuosius darbuotojus, kurie yra arba atskiri rangovai, teikiantys įmonei darbo jėgą („savarankiškai dirbantys asmenys“), arba asmenys, kuriuos teikia įmonės, daugiausia užsiimančios įdarbinimo veikla (NACE kodas O78).

(¹) 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema.

(²) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją 2 straipsnio 1 punktas (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

B priedėlis.

Galimų tvarumo klausimų sąrašas

Toliau pateikiamas priedėlis, kuriame pateikiamas galimų tvarumo klausimų sąrašas, yra neatsiejama šio standarto dalis.

Tema	Tvarumo klausimas – potėmė	Tvarumo klausimas – detalesnė potėmė
Klimato kaita	— Prisitaikymas prie klimato kaitos — Klimato kaitos švelninimas — Energetika	
Tarša	— Oro tarša — Vandens tarša — Dirvožemio tarša — Gyvų organizmų ir maisto išteklių tarša — Susirūpinimą keliančios medžiagos — Labai didelį susirūpinimą keliančios cheminės medžiagos — Mikroplastikas	
Vandens ir jūrų ištekliai	— Vanduo — Jūrų ištekliai	— Vandens suvartojimas — Vandens ėmimas — Vandens išleidimas — Vandens išleidimas į vandenynus — Jūrų išteklių išgavimas ir naudojimas
Biologinė įvairovė ir ekosistemos	— Tiesioginiai poveikio biologinės įvairovės nykimui veiksniai	— Klimato kaita — Žemės naudojimo pokyčiai, gėlo vandens naudojimo pokyčiai ir jūrų naudojimo pokyčiai — Tiesioginis naudojimas — Invazinės svetimos rūšys — Tarša — Kita
	— Poveikis rūšių būklei	— Pavyzdžiai: — Rūšies populiacijos dydis — Rūšies išnykimo visame pasaulyje rizika
	— Poveikis ekosistemų mastui ir būklei	— Pavyzdžiai: — Žemės degradacija — Dykumėjimas — Dirvožemio sandarinimas
	— Poveikis ekosisteminei paslaugoms ir priklausomybė nuo jų	
Žiedinė ekonomika	— Išteklių įvediniai, įskaitant išteklių naudojimą — Su produktais ir paslaugomis susiję išteklių išvediniai — Atliekos	
Sava darbo jėga	— Darbo sąlygos	— Užtikrintas užimtumas — Darbo laikas — Deramas darbo užmokestis — Socialinis dialogas — Asociacijų laisvė, esamos darbo tarybos ir darbuotojų informavimo, konsultavimosi su jais ir jų dalyvavimo teisės — Kolektyvinės derybos, įskaitant darbuotojų, kuriems taikomos kolektyvinės sutartys, dalį

Tema	Tvarumo klausimas – potėmė	Tvarumo klausimas – detalesnė potėmė
		— Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra — Sveikata ir sauga
	— Vienodas požiūris ir lygios galimybės visiems	— Lyčių lygybė ir vienodas užmokestis už vienodos vertės darbą — Mokymas ir įgūdžių ugdymas — Neigaliųjų užimtumas ir įtrauktis — Kovos su smurtu ir priekabiavimu darbo vietoje priemonės — Įvairovė
	— Kitos su darbu susijusios teisės	— Vaikų darbas — Priverčiamasis darbas — Tinkamas būstas — Privatumas
Vertės grandinės darbuotojai	— Darbo sąlygos	— Užtikrintas užimtumas — Darbo laikas — Deramas darbo užmokestis — Socialinis dialogas — Asociacijų laisvė, įskaitant darbo tarybų buvimą — Kolektyvinės derybos — Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra — Sveikata ir sauga
	— Vienodas požiūris ir lygios galimybės visiems	— Lyčių lygybė ir vienodas užmokestis už vienodos vertės darbą — Mokymas ir įgūdžių ugdymas — Neigaliųjų užimtumas ir įtrauktis — Kovos su smurtu ir priekabiavimu darbo vietoje priemonės — Įvairovė
	— Kitos su darbu susijusios teisės	— Vaikų darbas — Priverčiamasis darbas — Tinkamas būstas — Vanduo ir sanitarija — Privatumas
Paveikiamos bendruomenės	— Bendruomenių ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės	— Tinkamas būstas — Tinkamas maistas — Vanduo ir sanitarija — Su žeme susijęs poveikis — Su saugumu susijęs poveikis
	— Bendruomenių pilietinės ir politinės teisės	— Saviraiškos laisvė — Susirinkimų laisvė — Poveikis žmogaus teisių gynėjams
	— Čiabuvių teisės	— Laisvas, išankstinis ir informacija grindžiamas sutikimas — Apsisprendimas — Kultūrinės teisės

Tema	Tvarumo klausimas – potėmė	Tvarumo klausimas – detalesnė potėmė
Vartotojai ir galutiniai naudotojai	— Su informacija susijęs poveikis vartotojams ir (arba) galutiniams naudotojams	— Privatumas — Saviraiškos laisvė — Galimybė gauti (kokybišką) informaciją
	— Vartotojų ir (arba) galutinių naudotojų asmeninė sauga	— Sveikata ir sauga — Asmens saugumas — Vaikų apsauga
	— Vartotojų ir (arba) galutinių naudotojų socialinė įtrauktis	— Nediskriminavimas — Prieiga prie produktų ir paslaugų — Atsakinga rinkodara
Verslo etika	— Įmonės kultūra — Pranešėjų apsauga — Gyvūnų gerovė — Politinis angažavimasis — Santykių su tiekėjais valdymas, įskaitant mokėjimo praktiką	
	— Korupcija ir kyšininkavimas	— Prevencija ir aptikimas, įskaitant mokymą — Incidentai

C priedėlis.

Bendroji informacija finansų rinkos dalyviams, kurie yra pagal šį standartą parengtos informacijos naudotojai, (suderinimas su kitais ES reglamentais)

66. Šis priedėlis svarbus tvarumo ataskaitos naudotojams. Toliau pateiktoje lentelėje parodyti įvairiuose šio standarto moduluose esantys tvarių finansų duomenų vienetai, kuriais tenkinami įvairių rūšių naudotojų (bankų, investuotojų, didžiųjų įmonių) reikalavimai.
67. Skiltyje „Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas“ nurodoma įvairiuose (baziniame ir išsamiaame) moduluose esanti atskleistina informacija, kurią sudaro tvarių finansų duomenų vienetai. TFIAR 1 lentelės ir (arba) EBI 3 ramsčio ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamento skiltyje parodyta, kaip ši atskleistina informacija yra susijusi su šiais reglamentais, kurie yra svarbūs tvarumo ataskaitos naudotojams (bankams, kitiems investuotojams).

Tema: Aplinkos / socialiniai / valdymo klausimai	Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas			TFIAR 1 lentelė ir (arba) EBI 3 ramstis ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamentas	
Bazinis modulis					
Bendro pobūdžio informacija	B1. Ataskaitos rengimo pagrindas Įmonė turi atskleisti: vii. nuosavų, nuomojamų ar valdomų veiklos vietų geografinę buvimo vietą.			EBI 3 ramstis ⁽¹⁾	
Aplinka	B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis Įmonė turi atskleisti savo bendrą energijos suvartojimą MWh, suskirstytą, kaip parodyta lentelėje toliau, jei ji gali gauti tokiam suskirstymui reikiamą informaciją:			TFIAR ⁽²⁾	
		Iš atsinaujinančiųjų išteklių	Iš neatnaujinančiųjų išteklių		Iš viso
	Elektros energija (pagal sąskaitas už komunalines paslaugas)				
	Degalai				
Aplinka	B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis Įmonė turi atskleisti savo apskaičiuotąjį visą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį CO ₂ ekvivalento tonomis (t CO ₂ e), atsižvelgdama į ŠESD protokolo Įmonių standarto (2004 m. redakcija) turinį, įskaitant: (a) išmestą 1 lygio ŠESD kiekį t CO ₂ e (iš nuosavų arba kontroliuojamų šaltinių) ir (b) pagal vieta grindžiamą metodą apskaičiuotą išmestą 2 lygio ŠESD kiekį t CO ₂ e (t. y. kiekį, išmestą gaminant perkamą energiją, pvz., elektros energiją, šilumą, garą ar vėsumą).			TFIAR ⁽³⁾ Lyginamasis indeksas ⁽⁴⁾	
Aplinka	B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis Įmonė turi atskleisti savo taršos ŠESD intensyvumą, kuris apskaičiuojamas visą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį, atskleistą pagal 30 straipsnį, padalijus iš pajamų (piniginiais vienetais), atskleistų pagal 24 straipsnio e punkto iv papunktį.			TFIAR ⁽⁵⁾ Lyginamieji indeksai ⁽⁶⁾	

Tema: Aplinkos / socialiniai / valdymo klausimai	Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas	TFIAR 1 lentelė ir (arba) EBI 3 ramstis ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamentas
Aplinka	B4. Oro, vandens ir dirvožemio tarša Jei pagal įstatymus ar kitus nacionalinės teisės aktus įmonė jau privalo pranešti kompetentingoms institucijoms apie savo išmetamą teršalų kiekį arba jei ji savanoriškai apie jį praneša pagal aplinkosaugos vadybos sistemą, ji turi atskleisti, kokius teršalus ji išmeta į orą, vandenį ir dirvožemį vykdydama savo operacijas, ir nurodyti atitinkamą kiekvieno teršalo kiekį. Jei ši informacija jau yra viešai prieinama, įmonė taip pat gali padaryti nuorodą į dokumentą, kuriame ji pateikiama, pavyzdžiui, pateikdama atitinkamą URL nuorodą arba įrašydama saitą.	TFIAR ⁽⁷⁾
Aplinka	B5. Biologinė įvairovė Įmonė turi atskleisti pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijoje ar netoli jos esančių jos nuosavų, nuomojamų ar valdomų veiklos vietų skaičių ir plotą (hektarais).	TFIAR ⁽⁸⁾
Aplinka	B7. Išteklių naudojimas, žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas Įmonė turi atskleisti: (a) bendrą per metus susidarančių atliekų kiekį, suskirstytą pagal atliekų rūšį (nepavojingosios ir pavojingosios).	TFIAR ⁽⁹⁾
Socialiniai klausimai	B9. Darbuotojai. Sveikata ir sauga Įmonė turi atskleisti šią informaciją apie savo darbuotojus : (a) registruotinų su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų skaičių ir lygį ir (b) mirčių dėl su darbu susijusių sužalojimų ir su darbu susijusių sveikatos sutrikimų skaičių.	TFIAR ⁽¹⁰⁾ Lyginamieji indeksai ⁽¹¹⁾
Socialiniai klausimai	B10. Darbuotojai. Atlyginimas, kolektyvinės derybos ir mokymas Įmonė turi atskleisti: (b) darbuotojų moterų ir vyrų užmokesčio skirtumą procentais. Įmonė gali neatskleisti šios informacijos, jei jos darbuotojų skaičius yra mažesnis nei 150; reikėtų pažymėti, kad nuo 2031 m. birželio 7 d. ši riba bus sumažinta iki 100 darbuotojų.	TFIAR ⁽¹²⁾
Valdymas	B11. Apkaltinamieji nuosprendžiai ir baudos už korupciją ir kyšininkavimą Jei atskaitiniu laikotarpiu priimta apkaltinamųjų nuosprendžių ir skirta baudų, įmonė turi atskleisti apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių ir bendrą baudų, skirtų už kovos su korupcija ir kyšininkavimu įstatymų pažeidimus, sumą.	Lyginamieji indeksai ⁽¹³⁾
Išsamus modulis		
Aplinka	Aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti pranešant apie išmetamą ŠESD kiekį pagal B3 skiltį (bazinis modulis) Jei įmonė, atskleisdama išmestą 1 ir 2 lygių ŠESD kiekį atskleidžia informaciją apie konkretaus subjekto išmestą 3 lygio ŠESD kiekį, ji ją pateikia kartu su informacija, kurios reikalaujama pagal B3 skiltį „Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis“.	TFIAR ⁽¹⁴⁾ Lyginamieji indeksai ⁽¹⁵⁾

Tema: Aplinkos / socialiniai / valdymo klausimai	Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas	TFIAR 1 lentelė ir (arba) EBI 3 ramstis ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamentas
Aplinka	C3. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždavinys Jei įmonė yra nustačiusi išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždavinius, ji turi atskleisti savo uždavinius išmesto 1 ir 2 lygių ŠESD kiekio absoliučiosiomis vertėmis. Remiantis 50–53 straipsniais, jei įmonė yra nustačiusi išmesto 3 lygio ŠESD kiekio mažinimo uždavinius, ji taip pat turi pateikti reikšmingo išmesto 3 lygio ŠESD kiekio mažinimo uždavinius. Visų pirma ji turi pateikti: (a) tikslinius metus ir tikslinių metų vertę; (b) bazinius metus ir bazinių metų vertę; (c) uždaviniams nustatyti naudojamus vienetų; (d) 1 lygio, 2 lygio ir, jei atskleista, 3 lygio ŠESD kiekio dalį, su kuria susijęs uždavinys, ir (e) pagrindinių veiksmų, kuriuos ji siekia įgyvendinti, kad pasiektų savo uždavinius, sąrašą. Jei įmonė, vykdanči veiklą didelį poveikį klimatui darančiuose sektoriuose ⁽¹⁶⁾, yra priėmusi su klimato kaitos švelninimu susijusios pertvarkos planą, ji gali pateikti informaciją apie jį, įskaitant paaiškinimą, kaip juo prisidedama prie išmetamo ŠESD kiekio mažinimo. Jei įmonė vykdo veiklą didelį poveikį klimatui darančiuose sektoriuose, o su klimato kaitos švelninimu susijusios pertvarkos plano neturi, ji turi nurodyti, ar ji priims tokį pertvarkos planą ir, jei taip, kada.	TFIAR ⁽¹⁷⁾ Lyginamieji indeksai ⁽¹⁸⁾ EBI 3 ramstis ⁽¹⁹⁾ Lyginamieji indeksai ⁽²⁰⁾
Aplinka	C4. Su klimatu susijusi rizika Jei įmonė nustatė su klimatu susijusius pavojus ir su klimatu susijusios pertvarkos įvykius, dėl kurių įmonei kyla didelė su klimatu susijusi rizika, ji turi: (a) trumpai aprašyti tokius su klimatu susijusius pavojus ir su klimatu susijusios pertvarkos įvykius; (b) atskleisti, kaip ji įvertino savo turto, veiklos ir vertės grandinės poziciją ir jautrumą šiems pavojams ir pertvarkos įvykiams; (c) atskleisti visų nustatytų su klimatu susijusių pavojų ir pertvarkos įvykių laikotarpius ir (d) atskleisti, ar dėl bet kokių su klimatu susijusių pavojų ir pertvarkos įvykių ji ėmėsi prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmų. Įmonė gali atskleisti galimą neigiamą su klimatu susijusios rizikos poveikį, kuris gali turėti įtakos jos finansiniams veiklos rezultatams arba verslo veiklai trumpuoju, vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu, nurodant, ar jos vertinimu, rizika yra didelė, vidutinė ar maža.	Lyginamieji indeksai ⁽²¹⁾ EBI 3 ramstis ⁽²²⁾

Tema: Aplinkos / socialiniai / valdymo klausimai	Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas	TFIAR 1 lentelė ir (arba) EBI 3 ramstis ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamentas
Socialiniai klausimai	C6. Papildoma savos darbo jėgos informacija. Žmogaus teisių politika ir procesai Įmonė turi pateikti atsakymus į šiuos klausimus: (a) Ar įmonė turi savos darbo jėgos elgesio kodeksą arba žmogaus teisių politiką? (TAIP/NE) (b) Jei taip, ar tai apima: i. vaikų darbą (TAIP/NE); ii. priverčiamąjį darbą (TAIP/NE); iii. prekybą žmonėmis (TAIP/NE); iv. diskriminaciją (TAIP/NE); v. nelaimingų atsitikimų prevenciją (TAIP/NE) arba vi. kita? (TAIP/NE; jei taip, nurodyti). Ar įmonė turi savos darbo jėgos skundų nagrinėjimo mechanizmą? (TAIP/NE)	Lyginamieji indeksai ⁽²³⁾ TFIAR ⁽²⁴⁾
Socialiniai klausimai	C7. Dideli incidentai žmogaus teisių srityje Įmonė turi pateikti atsakymus į šiuos klausimus: (a) Ar įmonėje yra patvirtintų savos darbo jėgos incidentų, susijusių su: i. vaikų darbu (TAIP/NE); ii. priverčiamuoju darbu (TAIP/NE); iii. prekyba žmonėmis (TAIP/NE); iv. diskriminacija (TAIP/NE) arba v. kita? (TAIP/NE; jei taip, nurodyti). (b) Jei taip, įmonė gali aprašyti veiksmus, kurių imtasi pirmiau aprašytiems incidentams pašalinti. Ar įmonė žino apie bet kokius patvirtintus incidentus, susijusius su vertės grandinės darbuotojais, paveikiamomis bendruomenėmis, vartotojais ir galutiniais naudotojais? Jei taip, nurodyti.	TFIAR ⁽²⁵⁾ Lyginamieji indeksai ⁽²⁶⁾
Valdymas	C8. Pajamos iš tam tikrų sektorių ir ES referencinių lyginamųjų indeksų netaikymas Jei įmonė vykdo veiklą viename ar daugiau iš toliau nurodytų sektorių, ji turi atskleisti susijusias pajamas, gautas tame (tuose) sektoriuje (-iuose): (a) prieštarinčiai vertinamų ginklų (priešpėstinių minų, kasetinių šaudmenų, cheminių ginklų ir biologinių ginklų) sektoriuje	TFIAR ⁽²⁷⁾ Lyginamieji indeksai ⁽²⁸⁾

Tema: Aplinkos / socialiniai / valdymo klausimai	Atskleidimo reikalavimo numeris ir pavadinimas	TFIAR 1 lentelė ir (arba) EBI 3 ramstis ir (arba) Lyginamųjų indeksų reglamentas
	(b) tabako auginimo ir gamybos sektoriuje;	EBI 3 ramstis ⁽²⁹⁾ Lyginamieji indeksai ⁽³⁰⁾
	(c) iškastinio kuro (anglių, naftos ir dujų) sektoriuje (t. y. įmonė gauna pajamų iš iškastinio kuro, apibrėžto Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 ¹⁷ 2 straipsnio 62 punkte, žvalgyimo, kasybos, gavybos, gamybos, apdorojimo, saugojimo, perdirbimo ar platinimo, įskaitant transportavimą, saugojimą ir prekybą), pateikiant pajamų, gautų iš anglių, iš naftos ir iš dujų, išskaidymą, arba	TFIAR ⁽³¹⁾ EBI 3 ramstis ⁽³²⁾ Lyginamieji indeksai ⁽³³⁾
	(d) cheminių medžiagų gamybos sektoriuje, jei įmonė yra pesticidų ir kitų agrocheminių produktų gamintoja.	TFIAR ⁽³⁴⁾ EBI 3 ramstis ⁽³⁵⁾
	Įmonė turi atskleisti, ar jai netaikomi jokie ES referenciniai lyginamieji indeksai, suderinti su Paryžiaus susitarimu, kaip aprašyta šios rekomendacijos II priedo 177 straipsnyje.	EBI 3 ramstis ⁽³⁶⁾ Lyginamieji indeksai ⁽³⁷⁾
Valdymas	C9. Lyčių pusiausvyros valdymo organe indeksas Jei įmonė turi valdymo organą, ji turi atskleisti jo lyčių pusiausvyros indeksą.	TFIAR ⁽³⁸⁾ Lyginamieji indeksai ⁽³⁹⁾

⁽¹⁾ Šis atskleidimo reikalavimas yra suderintas su reikalavimais, įtrauktais į Komisijos įgyvendinimo reglamente 2022/2453 pateikiamą 5 šabloną Bankinė knyga. Galimos su klimato kaita susijusios fizinės rizikos rodikliai. Su fizine rizika susijusios pozicijos.

⁽²⁾ Reglamento (ES) 2019/2088 (TFIAR) I priedo 1 lentelėje nurodytas privalomas rodiklis Nr. 5 („Neatsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimo ir gamybos dalis“).

⁽³⁾ Reglamento (ES) 2019/2088 (TFIAR) I priedo 1 lentelės privalomi rodikliai Nr. 1 ir Nr. 2 („Išmetamas ŠESD kiekis“; „Anglies dioksido išmetimo rodiklis“).

⁽⁴⁾ Reglamento (ES) 2020/1816 (Lyginamųjų indeksų reglamentas) 5 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnis ir 8 straipsnio 1 dalis.

⁽⁵⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama privalomu su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288, reglamentuojančio informacijos apie tvarias investicijas atskleidimą, I priedo I lentelės 3 rodiklis („Investuojamųjų bendrovių keliamos taršos ŠESD intensyvumas“).

⁽⁶⁾ Ši informacija yra suderinta su Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2020/1818 (Klimato lyginamųjų indeksų reglamentas) 8 straipsnio 1 dalimi.

⁽⁷⁾ Reglamentas (ES) 2019/2088 (TFIAR), nes ji gaunama remiantis a) su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu papildomu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288, reglamentuojančio informacijos apie tvarias investicijas atskleidimą, I priedo II lentelėje nustatytas 2 rodiklis („Išmetamas oro teršalų kiekis“); b) I priedo I lentelės 8 rodikliu („Į vandenį išleidžiami teršalai“); c) I priedo II lentelės 1 rodikliu („Išmetamas neorganinių teršalų kiekis“) ir d) I priedo II lentelės 3 rodikliu („Išmetamas ozoną ardantių medžiagų kiekis“).

⁽⁸⁾ Reglamento (ES) 2019/2088 (TFIAR) I priedo 1 lentelės privalomas rodiklis Nr. 7 („Veikla, daranti neigiamą poveikį pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijoms“).

⁽⁹⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu papildomu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288, reglamentuojančio informacijos apie tvarias investicijas atskleidimą, I priedo I lentelėje nustatytas 9 rodiklis („Pavojingųjų atliekų ir radioaktyviųjų atliekų procentinė dalis“).

⁽¹⁰⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu papildomu rodikliu, kuris yra susijusio deleguotojo reglamento dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių 1 priedo 3 lentelės 2 rodiklis („Nelaimingų atsitikimų skaičius“).

- (¹¹) Lyginamųjų indeksų administratoriai turi atskleisti ASV veiksnus pagal Reglamentą (ES) 2020/1816, kaip nustatyta 2 priedo 1 ir 2 skirsnių rodikliu „Svertinis vidutinis nelaimingų atsitikimų, sužalojimų, mirčių santykis“.
- (¹²) Reglamento (ES) 2019/2088 (TFIAR) I priedo 1 lentelėje nurodytas privalomas rodiklis Nr. 12 („Nekoreguotas moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumas“) ir Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1816, II priedo 1 ir 2 skirsniuose nurodytas rodiklis „Svertinis vidutinis vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas“.
- (¹³) Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1816 II priedo 1 ir 2 skirsniuose nurodytas rodiklis „Apkaltinamųjų nuosprendžių skaičius ir baudų už antikorupcinių ir kovos su kyšininkavimu įstatymų pažeidimus suma“.
- (¹⁴) Reglamento (ES) 2019/2088 (TFIAR) I priedo 1 lentelės privalomi rodikliai Nr. 1 ir Nr. 2 („Išmetamas ŠESD kiekis“; „Anglies dioksido išmetimo rodiklis“).
- (¹⁵) Reglamento (ES) 2020/1816 (Lyginamųjų indeksų reglamentą) 5 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnis ir 8 straipsnio 1 dalis.
- (¹⁶) Didelių poveikį klimatui darantys sektoriai – sektoriai, išvardyti NACE A–H sekcijose ir M sekcijoje, kaip apibrėžta Deleguotojo reglamento (ES) 2023/137 I priede.
- (¹⁷) Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088 (TFIAR), informacijos poreikius, nes ji grindžiama papildomu su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288, reglamentuojančio informacijos apie tvarias investicijas atskleidimą, I priedo II lentelėje esantis 4 rodiklis („Investicijos į bendroves, neigtyvendinančias išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo iniciatyvų“).
- (¹⁸) Ši informacija yra suderinta su Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2020/1818 (Klimato lyginamųjų indeksų reglamento) 6 straipsniu.
- (¹⁹) Ši informacija yra suderinta su Reglamentu (ES) Nr. 575/2013 449a straipsniu; Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2022/2453 3 šablonas: Bankinė knyga. Galimos su klimato kaita susijusios pertvarkos rizikos rodikliai. Suderinimo parametrai
- (²⁰) Ši informacija yra suderinta su Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1119 (ES klimato teisės akto) 2 straipsnio 1 dalimi ir Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2020/1818 (Klimato lyginamųjų indeksų reglamento) 2 straipsniu.
- (²¹) Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1816 II priedas: Aplinkosaugos kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti pagal lyginamojo indekso pagrindinį turtą.
- (²²) EBI 3 ramstis. Techninis įgyvendinimo standartas – 5 šablonas. Bankinė knyga. Galimos su klimato kaita susijusios fizinės rizikos rodikliai. Su fizine rizika susijusios pozicijos; EBI 3 ramstis. Techninis įgyvendinimo standartas – 2 šablonas. Bankinė knyga. Su klimato kaita susijusi pertvarkos rizika. Paskolos, užtikrintos nekilnojamojo turto. Užtikrinimo priemonės energijos vartojimo efektyvumas.
- (²³) Ši informacija padeda patenkinti lyginamųjų indeksų administratorių poreikius atskleisti ASV veiksnus pagal Reglamentą (ES) 2020/1816, kaip nustatyta II priedo 1 ir 2 skirsnių rodikliu „Lyginamojo portfelio pozicija įmonių, neturinčių išsamaus patikrinimo politikos, taikytinos į pagrindines Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas Nr. 1–8 įtrauktiems aspektams, atžvilgiu“.
- (²⁴) Šia informacija tenkinami finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikiai, nes ji gaunama iš privalomo su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusio rodiklio, nustatyto Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288 dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių I priedo I lentelės 11 rodikliu („Investicijų į investuojamąsias bendroves, neturinčias stebėsenos politikos, kaip laikomasi JT pasaulinio susitarimo principų ar EBPO rekomendacijų daugiašalėms įmonėms, arba skundų teikimo ir (arba) nagrinėjimo mechanizmų, susijusių su JT pasaulinio susitarimo principų ar EBPO rekomendacijų daugiašalėms įmonėms pažeidimais, dalis“) ir I priedo III lentelės 5 rodikliu („Investicijų į investuojamąsias įmones, neturinčias su darbuotojų reikalais susijusių skundų teikimo ir (arba) nagrinėjimo mechanizmų, dalis“), taip pat I priedo III lentelės 9 rodikliu („Investicijų į žmogaus teisių politikos neturinčius subjektus dalis“).
- (²⁵) Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji gaunama iš privalomo ir papildomo su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusių rodiklių, nustatytų Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288 dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių I priedo 1 lentelės 10 rodikliu ir I priedo 3 lentelės 14 rodikliu („JT pasaulinio susitarimo principų ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijų daugiašalėms įmonėms pažeidimai“ ir „Nustatytų didelių problemų ir incidentų žmogaus teisių srityje atvejų skaičius“).
- (²⁶) Ši informacija padeda patenkinti lyginamųjų indeksų administratorių informacijos poreikius, jiems atskleidžiant ASV veiksnus pagal Reglamentą (ES) 2020/1816, kaip nustatyta II priedo 1 ir 2 skirsniuose nurodytu rodikliu „Lyginamojo indekso sudedamųjų dalių, susijusių su socialiniais pažeidimais, skaičius (absoliutusis skaičius ir santykinė dalis, gauta padalijus iš visų lyginamojo indekso sudedamųjų dalių), kaip nurodyta tarptautinėse sutartyse ir konvencijose, Jungtinių Tautų principuose arba, kai taikytina, nacionalinės teisės aktuose“.
- (²⁷) Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama papildomu su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288 dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių I priedo I lentelės 14 rodiklis („Prieštarinai vertinamų ginklų (priešpėstinių minų, kasetinių šaudmenų, cheminių ginklų ir biologinių ginklų) pozicija“).
- (²⁸) Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1818 12 straipsnio 1 dalis: „ES su Paryžiaus susitarimu suderintų lyginamųjų indeksų administratoriai į šiuos lyginamuosius indeksus neįtraukia visų šių įmonių: įmonių, dalyvaujančių bet kokioje su prieštariniais ginklais susijusioje veikloje;“ ir Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1816 II priedas: „Lyginamojo indekso sudedamųjų dalių, susijusių su prieštariniais ginklų sektoriumi, svertinė vidutinė procentinė dalis.“
- (²⁹) EBI 3 ramstis: 1 šablonas. Bankinė knyga. Su klimato kaita susijusi pertvarkos rizika. Tabako gaminių gamybos sektoriaus įmonės, kurioms ES su Paryžiaus susitarimu suderinti lyginamieji indeksai netaikomi pagal Klimato lyginamųjų indeksų standartų reglamento 12 straipsnio 1 dalies d–g punktus ir 12 straipsnio 2 dalį.

-
- ⁽³⁰⁾ Ši informacija padeda patenkinti lyginamųjų indeksų administratorių poreikius atskleisti ASV veiksnus pagal Reglamentą (ES) 2020/1818, kaip nustatyta 12 straipsnio 1 dalies b punkte, ir Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1818 II priedą „Lyginamojo indekso sudedamųjų dalių, susijusių su tabako sektoriumi, svertinė vidutinė procentinė dalis“.
- ⁽³¹⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama papildomu su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288 dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių I priedo I lentelės 4 rodiklis („Pozicija bendrovių, vykdančių veiklą iškastinio kuro sektoriuje, atžvilgiu“).
- ⁽³²⁾ EBI 3 ramstis: 1 šablonas. Bankinė knyga. Su klimato kaita susijusi pertvarkos rizika. Kasybos ir karjerų eksploatavimo sektoriaus įmonės, kurioms ES su Paryžiaus susitarimu suderinti lyginamieji indeksai netaikomi pagal Klimato lyginamųjų indeksų standartų reglamento 12 straipsnio 1 dalies d–g punktus ir 12 straipsnio 2 dalį.
- ⁽³³⁾ Lyginamųjų indeksų reglamento (ES) 2020/1818 12 straipsnio 1 dalis.
- ⁽³⁴⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama papildomu su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu rodikliu, kuris yra Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288 dėl informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklių I priedo II lentelės 9 rodiklis („Investicijos į bendroves, gaminančias chemines medžiagas“).
- ⁽³⁵⁾ EBI 3 ramstis: 1 šablonas. Bankinė knyga. Su klimato kaita susijusi pertvarkos rizika. Kasybos ir karjerų eksploatavimo sektoriaus įmonės, kurioms ES su Paryžiaus susitarimu suderinti lyginamieji indeksai netaikomi pagal Klimato lyginamųjų indeksų standartų reglamento 12 straipsnio 1 dalies d–g punktus ir 12 straipsnio 2 dalį.
- ⁽³⁶⁾ Šis atskleidimo reikalavimas yra suderintas su Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2022/2453 1 šablono „Galimos su klimato kaita susijusios pertvarkos rizikos rodikliai“ reikalavimais.
- ⁽³⁷⁾ Šis atskleidimo reikalavimas yra suderintas su Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2020/1818 (Klimato lyginamųjų indeksų reglamentas) 12 straipsnio 1 dalimi.
- ⁽³⁸⁾ Ši informacija padeda patenkinti finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Reglamentas (ES) 2019/2088, informacijos poreikius, nes ji grindžiama su pagrindiniu neigiamu poveikiu susijusiu papildomu rodikliu, kuris yra 2022 m. balandžio 6 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/1288, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/2088 papildomas informacijos apie tvarias investicijas atskleidimo taisyklėmis, I priedo I lentelėje nustatytas 13 rodiklis („Lyčių pusiausvyrą valdyboje“).
- ⁽³⁹⁾ Ši informacija padeda patenkinti lyginamųjų indeksų administratorių informacijos poreikius, jiems atskleidžiant ASV veiksnus pagal 2020 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2020/1816, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1011, kaip nustatyta II priedo 1 ir 2 skirsniuose nurodytu rodikliu „Svertinis vidutinis valdybos narių moterų ir vyrų santykis“.
-

II PRIEDAS

Praktinės gairės, kaip taikyti mažųjų ir vidutinių įmonių savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą, pateiktą [data] Komisijos rekomendacijos XXX I priede

Šiame priede pateikiamos praktinės gairės, kaip taikyti mažųjų ir vidutinių įmonių savanorišką tvarumo atskaitomybės standartą (SMVL), pateiktą šios rekomendacijos I priede.

Šiame priede pateiktose gairėse paaiškinama, kaip taikyti tam tikrus mažųjų ir vidutinių įmonių savanoriškame tvarumo atskaitomybės standarte nustatytus informacijos apie tvarumą atskleidimo reikalavimus. Įmonės ir kiti suinteresuotieji subjektai taip pat gali susipažinti su EFRAG paskelbtomis ETAS įgyvendinimo gairėmis.

Pateikdama šiame priede išdėstytas gaires, Komisija siekia padėti mažosioms ir vidutinėms įmonėms ekonomiškai efektyviai taikyti informacijos atskleidimo reikalavimus ir užtikrinti teikiamos informacijos apie tvarumą panaudojamumą ir palyginamumą. Šiomis gairėmis įmonėms bus suteikta daugiau aiškumo ir tikrumo, taigi jos padės siekti Komisijos tikslo supaprastinti tvarumo atskaitomybės reikalavimus ir sumažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą, susijusią su informacijos apie tvarumą teikimu.

Šiame priede pateiktomis gairėmis niekaip neišplečiamos ar nepapildomos nuostatos, išdėstytos Komisijos rekomendacijoje ir tos rekomendacijos I priede pateiktame mažųjų ir vidutinių įmonių savanoriškame tvarumo atskaitomybės standarte. Šis priedas skirtas tik padėti įmonėms praktiškai įgyvendinti atitinkamus atskleidimo reikalavimus.

Bazinis modulis. Gairės

1. Tolesniuose skirtniuose pateiktomis gairėmis siekiama palengvinti informacijos apie tvarumą atskleidimo reikalavimų, nustatytų Komisijos rekomendacijos dėl mažųjų ir vidutinių įmonių savanoriško tvarumo atskaitomybės standarto I priedo 21–43 straipsniuose, taikymą.

2. Toliau pateikiamos gairės sudaro tik dalį ekosistemos, kuri taip pat galėtų apimti papildomas pagalbines gaires, kurias parengtų EFRAG, papildomas skaitmenines priemones ir pagalbines įgyvendinimo priemones (susijusias su švietimo veikla, suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu), kurios padėtų geriau suprasti kai kuriuos gairių techninius elementus.

3. Šios gairės – tai pagalba įmonėms, norinčioms taikyti bazinį modulį.

1.1. Bazinio modulio gairės. Bendroji informacija**B1. Ataskaitos rengimo pagrindas**

4. Teikdama informaciją apie įmonės teisinę formą pagal nacionalinės teisės aktus, kaip numatyta 24 straipsnio e punkto i papunktyje, įmonė gali pasirinkti vieną iš šių įmonių struktūrų:

- (a) privačioji ribotos atsakomybės įmonė,
- (b) individuali įmonė,
- (c) ūkinė bendrija,
- (d) kooperatyvas,
- (e) kita (nurodykite remdamiesi konkrečiai šaliai skirtomis teisinių formų specifikacijomis).

5. Teikiant informaciją apie įmonės NACE kodą (-us) pagal 24 straipsnio e punkto ii papunktį, NACE (*Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne*) kodai yra Europos Sąjungoje naudojami ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriai. Jie sudaro standartizuotą sistemą, pagal kurią ekonominė veikla skirstoma į sektorius, taip sudarant sąlygas palyginamumui ir bendram supratimui įvairiose ES šalyse.

6. NACE kodą sudaro skaitmenys nuo 2 iki 5, priklausomai nuo specifiškumo lygio, kuriuo nurodoma ekonominės veiklos rūšis. NACE kodų sąrašas paskelbtas šiame dokumente: Reglamente (ES) 2023/137.

Lygis	Identifikatorius	Aprašymas
1	Sekcija	Sekcijos žymimos abėcėlės raide ir jose apibrėžiama 21 bendroji ekonomikos sritis, pavyzdžiui, žemės ūkis, apdirbamoji gamyba ar prekyba.
2	Skyrius	Skyrius žymimas dviženkliais skaitmenimis ir nurodo konkretų bendrosios ekonomikos srities sektorių. Iš viso yra 88 skyriai.
3	Grupė	Grupė žymima triženkliais skaitmenimis (taip pat atsižvelgiant į du skyriaus skaitmenis) ir nurodo konkrečią sektoriaus sritį. Yra apie 270 grupių.
4	Klasė	Klasė žymima keturženkliais skaitmenimis (atsižvelgiant į skyriaus ir grupės skaitmenis) ir nurodo konkrečią grupei priskirtą veiklos rūšį. Yra apie 450 klasių.

7. Teikiant informaciją apie **darbuotojų** skaičių pagal 24 straipsnio e punkto v papunktį, etato ekvivalentas yra **darbo visą darbo laiką vietų skaičius įmonėje**. Jis gali būti apskaičiuojamas suplanuotas darbuotojo darbo valandas (bendrą faktinį per savaitę dirbtų valandų skaičių) padalijant iš darbdavio nustatytų darbo visą darbo laiką savaitės valandų (bendro visą darbo laiką dirbančių darbuotojų valandų skaičiaus). Pavyzdžiui, darbuotojui, kuris dirba 25 valandas per savaitę įmonėje, kurioje darbo visą darbo laiką savaitė yra 40 valandų, tenka 0,625 etato ekvivalentas (t. y. 25 iš 40 valandų).
8. Darbuotojų skaičius – bendras įmonės pasamdytų darbuotojų skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje arba vidutinis jų skaičius per ataskaitinį laikotarpį.
9. Teikdama informaciją apie šalį, kurioje vykdoma pagrindinė veikla, ir svarbaus turto vietą pagal 24 straipsnio e punkto vi ir vii papunktius, įmonė šią informaciją apie kiekvieną savo **veiklos vietą** turi atskleisti naudodama šią lentelę:

Veiklos vietos	Adresas	Pašto kodas	Miestas	Šalis	Koordinatės (geografinė vieta)
Registruota buveinė (pvz.)					
Sandėlis (pvz.)					
Gamykla (pvz.)					

10. Manoma, kad įmonės geografinė vieta bus vertingas duomenų vienetas suinteresuotiesiems subjektams vertinant su MVĮ sietiną riziką ir galimybes, visų pirma kiek tai susiję su tvarumo klausimais, susijusiais su **prisitaikymu prie klimato kaitos**, vandeniu, ekosistemomis ir biologine įvairove.
11. Geografinė vieta pateikiama atskirų vietų arba daugiakampio erdviniais taškais, kuriais apibrėžiamos didesnės, mažiau į vieną panašios **veiklos vietos**, pvz., ūkio, kasyklos ar įrenginio, ribos. Įmonė taip pat gali pateikti taškų grupę, kad būtų galima lengvai nustatyti atitinkamą teritoriją. Erdviniai taškai nurodomi kaip koordinatės, pateikiant penkis ženklus po kablelio (pvz., 0° 00' 0,036'').

12. Atskleisdama nuosavų, nuomojamų ar valdomų **veiklos vietų** geografinę vietą, įmonė turi įtraukti veiklos vietų koordinates į 73 straipsnyje pateiktą lentelę. Tam, kad nustatyti savo nuosavų, nuomojamų ar valdomų veiklos vietų koordinates, įmonė gali naudoti žiniatinklio kartografavimo priemones. Įmonė taip pat gali naudoti bet kokias tinkamas programinės įrangos priemones ar platformas, kad galėtų papildomai nustatyti didesnių veiklos vietų perimetrą arba plotą.
13. Kalbant apie 25 straipsnį, su tvarumu susijęs sertifikavimas gali apimti ES, nacionalinės ar tarptautinės ženklavimo sistemos registruotus ekologinius ženklus, atitinkančius pagrindinę MVĮ veiklos rūšį. Pavyzdžiui, ES ekologinis ženklas taikomas konkrečioms gaminiams, kaip antai tekstilėi ir avalynei, dangoms (pvz., medinėms grindų dangoms), valymo ir asmens higienos priemonėms, elektroninei įrangai ar baldams. Daugiau informacijos įmonė gali rasti skirsniuose *ES ekologiniu ženklu pažymėtų gaminių grupės* ir *Gaminių katalogas*.

B2. Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktika, politika ir būsimos iniciatyvos

14. Teikdamos B2 duomenų vienetus, įmonės gali naudoti šį šabloną.

	Ar įmonėje įdiegta tvarumo praktika, politika ir (arba) būsimos iniciatyvos, kuriomis sprendžiami bet kurie iš toliau nurodytų tvarumo klausimų? [TAIP/NE]	Ar jos yra viešai prieinamos? [TAIP/NE]	Ar politikoje nustatyti kokie nors uždaviniai? [TAIP/NE]
Klimato kaita			
Tarša			
Vandens ir jūrų ištekliai			
Biologinė įvairovė ir ekosistemos			
Žiedinė ekonomika			
Sava darbo jėga			
Vertės grandinės darbuotojai			
Paveikiamos bendruomenės			
Vartotojai ir galutiniai naudotojai			
Verslo etika			

15. Jei įmonė yra kooperatyvas, ji gali atskleisti informaciją apie:

(a) faktinį darbuotojų, naudotojų ar kitų suinteresuotųjų šalių ar bendruomenių dalyvavimą valdyme;

- (b) finansines investicijas į 2023 m. rugsėjo 29 d. Tarybos rekomendacijoje nurodytą socialinės ekonomikos subjektų kapitalą ar turtą (išskyrus dovanas ir įnašus) ir
- (c) pelno paskirstymo apribojimus, susijusius su abipusiu pobūdžiu arba su veiklos, kurią sudaro bendrojo ekonominio intereso paslaugos, pobūdžiu.

Gairės dėl savos darbo jėgos, vertės grandinės darbuotojų, paveikiamų bendruomenių ir vartotojų bei galutinių naudotojų

16. Norėdami suprasti tvarumo klausimus, susijusius su socialiniais aspektais ir žmogaus teisėmis, žr. B priedą, kuriame pateikiamas galimų tvarumo klausimų sąrašas. Šis sąrašas galėtų padėti nustatyti, ar politika, praktika ar būsimomis iniciatyvomis siekiama visapusiškai spręsti neigiamo **poveikio** žmogaus teisėms problemą, arba jos taikomos tik tam tikroms paveikiamų suinteresuotųjų subjektų grupėms (pavyzdžiui, pradinės grandies **vertės grandinės** darbuotojams). Atskleidamos šią informaciją, įmonės taip pat gali atskleisti, ar jos taiko su žmogaus teisėmis susijusių skundų nagrinėjimo procesą.

1.2. Bazinio modulio gairės. Aplinkosaugos parametrai

B3. Energija ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis

Poveikis klimatui: energijos naudojimas ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis

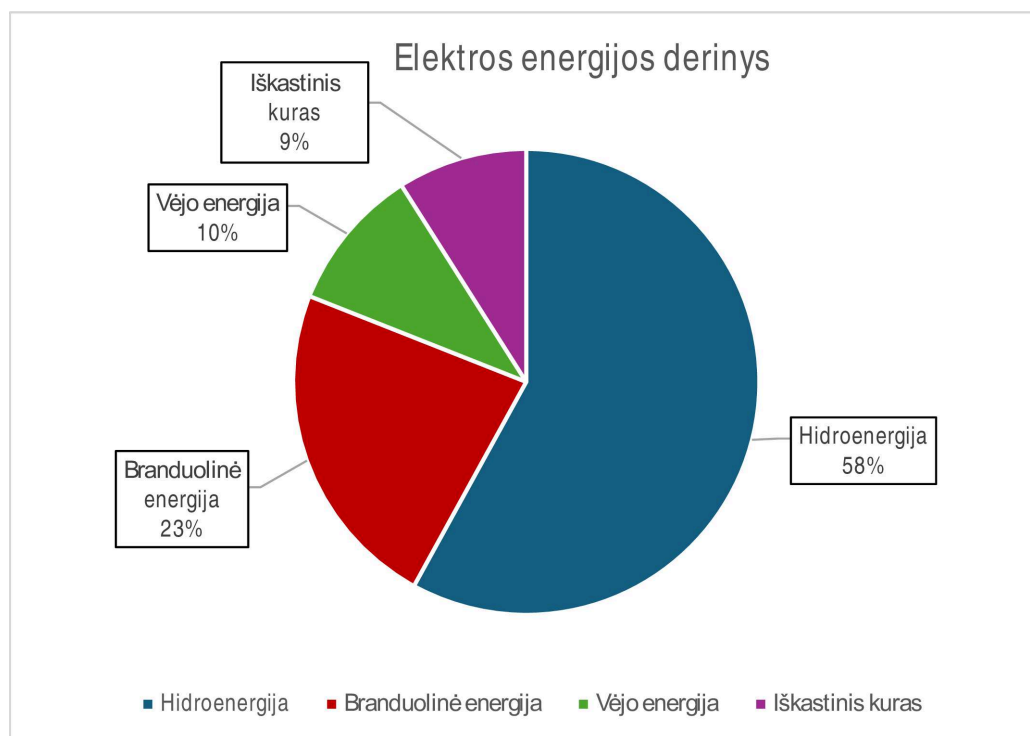
17. Pagal 29 ir 30 straipsnius, įmonė praneša apie savo **poveikį** klimatui, pateikdama informaciją apie energijos naudojimą ir **išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį**. Šios gairės dėl B3 atskleistinos informacijos skilties nėra papildomas duomenų vienetas, kuriuo papildoma atskleistina informacija, aprašyta 29 straipsnyje (dėl energijos suvartojimo) ir 30 straipsnyje (dėl išmetamo ŠESD kiekio), o veikiau tai bendro tikslo pakartojimas ir su bazinio modulio B3 skiltimi susijusio konteksto pateikimas.

Energijos suvartojimas

18. Su klimatu susijusį **poveikį** didele dalimi lemia energijos suvartojimas. Taigi svarbu atskleisti ir suvartojamos energijos kiekį, ir jos rūšį, pvz., ar tai iškastinis kuras, kaip antai anglys, nafta ir dujos, ar **atsinaujinančiųjų išteklių energija**, ir suvartojamos energijos rūšių derinį. Informacijos apie energiją atskleidimo pavyzdžiai – bendras energijos suvartojimas, išskaidytas į iškastinių kurą ir elektros energiją. Gali būti pateikiami kitaip išskaidyti duomenys, pvz., perkamos arba iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos pagamintos elektros energijos suvartojimas. Toliau pateikiamas 29 straipsnyje reikalaujamos informacijos pavyzdys.

	Atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimas (MWh)	Neatsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimas (MWh)	Bendras energijos suvartojimas 202(x) (MWh)
<i>Elektros energija (iš sąskaitų už komunalines paslaugas)</i>	300	186	486
<i>Degalai</i>	3	7	10

19. Jeigu įmonė perka iškastinį kurą (pvz., gamtines dujas, naftą) arba degalus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių (pvz., biodegalus, kaip antai biodyzeliną ir bioetanolį) elektros energijai, šilumai ar vėsumai pasigaminti savo reikmėms, ji turi vengti dvigubo skaičiavimo. Taigi įmonė perkamų degalų energinę vertę apskaito tik kaip degalų sąnaudas, tačiau ji dar kartą neapskaito ir nenurodo savo elektros energijos ir šilumos, pagamintų iš tų degalų, suvartojimo. Jei elektros energija gaminama iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos, pavyzdžiui, saulės ar vėjo, ir kai degalų naudoti nereikia, įmonė pasigamintos ir suvartotos elektros energijos kiekį apskaito kaip elektros energijos suvartojimą.

20. Įmonė neturi iš suvartotos energijos atimti pagamintos energijos, net jei **veiklos vietoje** pagaminta energija parduodama trečiajai šaliai ir yra jos naudojama. Įmonė turi taip pat vengti dvigubo degalų sąnaudų skaičiavimo, kai atskleidžia pasigamintos energijos suvartojimą. Jei įmonė gamina elektros energiją iš atsinaujinančiųjų arba iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių ir pasigaminą elektros energiją suvartoja pati, suvartota energija turi būti skaičiuojama tik vieną kartą kaip degalų sąnaudos. **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos** suvartojimo dalį galima apskaičiuoti remiantis kilmės garantijomis, atsinaujinančiųjų išteklių energijos sertifikatais arba elektros energijos sudėtimi, nurodyta elektros energijos sąskaitoje. Elektros energijos sąskaitoje gali būti nurodyti suvartotos elektros energijos vienetai ir patiektos elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinė dalis; tai gali atrodyti taip, kaip pavaizduota toliau pateiktoje diagramoje.
21. Rengdama informaciją apie energijos suvartojimą, kurios reikalaujama pagal 29 straipsnį, įmonė neturi įtraukti pradinių žaliavų ir degalų, kurie nėra deginami energijos tikslais. Įmonė, kuri degalus suvartoja kaip pradines žaliavas, gali informaciją apie šį suvartojimą atskleisti atskirai nuo reikalaujamos atskleisti informacijos.

Skirtingų energijos vienetų konvertavimas

22. Įmonės turi pranešti apie savo energijos suvartojimą, išreikštą galutine energija, t. y. įmonei patiektos energijos kiekį, pavyzdžiui, perkamos elektros energijos iš komunalinių garų, gautų iš netoliese esančios gamyklos, arba degalinėse įsigyto dyzelino, megavatvalandėmis (MWh). Teikiant duomenis apie elektros energiją aiškiai nurodoma šiluma, garas ir vėsoma. Degalai apima visus sudegintus produktus, pvz., dujas, gamtines dujas, biomasę ir kt.
23. 29 straipsnyje kaip pasirinktas energijos suvartojimo matavimo vienetas nurodyta MWh. Jei naudojami degalai ar biomasė, duomenis, išreikštus kitais vienetais, pvz., energine verte (pvz., kJ, Btu), tūriu (pvz., litrais, m³) arba mase (pvz., metrinėmis tonomis, mažosiomis tonomis), būtina konvertuoti į MWh.
24. Kai degalų sąnaudos matuojamos pagal masę (pvz., medienos, anglių), įmonė turėtų:
- gauti degalų apatinio šilumingumo vertę (pvz., kJ metrinei tonai, TJ/Gg) (tai gali būti tipiška vertė, paskelbta patikimų šaltinių, pvz., IPCC, arba gali būti pateikta tiekėjo arba nustatyta įmonės viduje);
 - konvertuoti apatinį šilumingumą į MWh/t, pavyzdžiui:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,78 \text{ MWh}; 1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1\,000 \text{ t}$$

$$11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 * 277,78 / 1\,000 \text{ t} = 3,31 \text{ MWh/t, ir}$$
 - apskaičiuoti masės energinę vertę, pvz.:

$$1\,245\,345 \text{ t} * 3,31 \text{ MWh/t} = 4\,117\,111 \text{ MWh}.$$

25. Jei naudojami skystieji degalai, įmonės turėtų:

- (a) informaciją apie turį perskaičiuoti į masę, turį padauginamos iš degalų tankio, pvz.,
 $\text{dyzelinas} = 4\,456\,000\text{ l}; \text{dyzelino tankis} = 0,84\text{ kg/l}$
 $4\,456\,000\text{ (l)} * 0,84\text{ (kg/l)} = 3\,743\,040\text{ kg} = 3\,743\text{ t};$
- (b) apskaičiuoti energinę vertę, masę padauginamos iš apatinio šilumingumo, pvz., $3\,743\text{ [t]} * 43\text{ [TJ/Gg]} = 3\,743\text{ t} * 43\text{ TJ}/(1\,000\text{ [t]}) = 160,95\text{ [TJ]}$, ir
- (c) TJ konvertuoti į MWh, pavyzdžiui, $1\text{ TJ} = 10^{12}\text{ J} = 277,778\text{ MWh}$
 $160,95\text{ [TJ]} = 277,78\text{ [MWh/TJ]} * 160,95\text{ [TJ]} = 44\,708\text{ MWh}.$

Dokumentacijos šaltinis:

Duomenys	Dokumentacijos šaltinis
CDP	CDP „Technical Note: Conversion of fuel data to MWh“ (liet. „Techninė pastaba. Degalų duomenų konvertavimas į MWh“)

Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis

26. Kalbant apie bendrąjį **išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį**, susidarantį dėl įmonės veiklos, 30 straipsnyje nustatytas reikalavimas grindžiamas ŠESD protokolo, kuris yra pagrindinis išmetamo ŠESD kiekio apskaitos standartas, apibrėžtimis ir taisyklėmis. Pagal 30 straipsnį, įmonės turi pranešti apie savo išmestus 1 ir 2 lygių ŠESD kiekius. Išmestas 1 lygio ŠESD kiekis apima tiesiogiai iš nuosavų arba kontroliuojamų šaltinių išmetamą kiekį. Išmestas 2 lygio ŠESD kiekis yra **netiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis**, susidarantis dėl ataskaitą teikiančios įmonės veiklos (vartojant energiją), tačiau iš kitai įmonei priklausančių arba jos kontroliuojamų šaltinių. Tolesniuose skirsniuose pateikiama daugiau gairių, kaip apskaičiuoti išmestus 1 ir 2 lygių ŠESD kiekius.

27. Išmestų 1 ir 2 lygių ŠESD kiekių ataskaitos gali būti pateikiamos toliau nurodytu formatu.

	202(x) išmetamas ŠESD kiekis (t CO ₂ e)
1 lygio	45
2 lygio	6
Iš viso	51

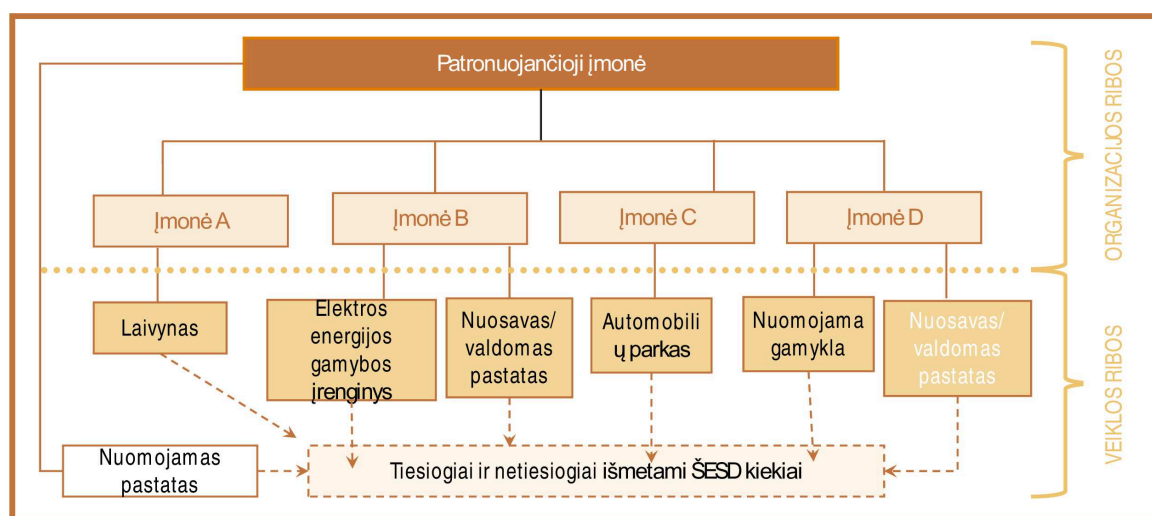
28. ŠESD protokolą yra pasaulinis išmetamo ŠESD kiekio matavimo, ataskaitų teikimo ir valdymo standartas, kuriuo užtikrinamas nuoseklumas ir skaidrumas. Organizacijų standartas apima gaires dėl išmestų 1, 2 ir 3 lygių ŠESD kiekių, skirtas įmonėms ir kitoms organizacijoms (NVO, valdžios sektoriui ir kt.).

29. Siekiant užtikrinti teisingą įmonės išmetamo ŠESD kiekio apskaitą, ŠESD protokole išvardijami duomenų teikimo principai:

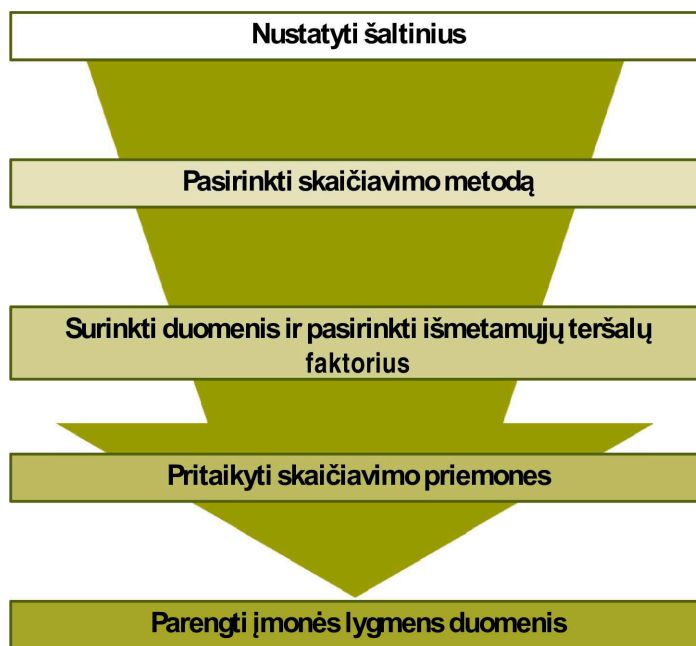
- (a) aktualumas: užtikrinti, kad ŠESD apskaita atspindėtų organizacijos išmetamą ŠESD kiekį;
- (b) išsamumas: užtikrinti, kad ŠESD apskaitoje būtų apskaitomi visi ŠESD išmetimo šaltiniai ir veikla pasirinktose ribose;
- (c) nuoseklumas: užtikrinti metodikos, taikomos siekiant sudaryti sąlygas ilgainiui atlikti palyginimą, nuoseklumą;
- (d) skaidrumas: atskleisti prielaidas, nuorodas ir metodiką, naudotus išmetamam ŠESD kiekiui apskaičiuoti, ir
- (e) tikslumas: užtikrinti, kad išmetamo ŠESD kiekio duomenys būtų pakankamai tikslūs, kad naudotojai galėtų priimti sprendimus.

30. Vietoj ŠESD protokolo įmonės gali taikyti standartą ISO 14064–1, jei jis geriau atitinka jų ataskaitų teikimo poreikius.

31. Teikiant ataskaitas apie išmetamą ŠESD kiekį, svarbu nustatyti tinkamas ribas, siekiant užtikrinti, kad ŠESD apskaita būtų teisinga, ir išvengti išmetamo ŠESD kiekio dvigubo skaičiavimo. ŠESD protokole apibrėžiamos dvi pagrindinės ribos – organizacijos arba veiklos ribos.
- (a) Organizacijos ribos: ŠESD protokole tai apibrėžiama kaip ribos, pagal kurias, priklausomai nuo taikomo konsolidavimo metodo, nustatoma ataskaitą teikiančiai įmonei priklausanti arba jos kontroliuojama veikla. Yra du išmetamo teršalų kiekio konsolidavimo metodai – nuosavos veiklos arba kontroliuojamos veiklos metodas. Įmonė rinksis tą metodą, kuris atitinka jos aplinkybes;
 - (b) nuosavo kapitalo dalies metodas yra susijęs su vykdant veiklą išmetamo ŠESD kiekio apskaita pagal vykdant veiklą įmonei priklausančias nuosavybės dalis;
 - (c) taikydama kontroliuojamos veiklos metodą, įmonė apskaitoje registruoja ŠESD kiekį, išmetamą vykdant veiklą, kurią ji vykdo taikydama finansų arba veiklos kontrolę. Įmonės, naudodamos šį metodą, taikys veiklos kontrolės arba finansų kontrolės kriterijus savo išmetamam ŠESD kiekiui konsoliduoti ir užfiksuoti ataskaitoje:
 - i. finansų kontrolė reiškia, kad įmonė vykdo veiklos finansų kontrolę, jei ji gali vadovauti tos veiklos finansų ir veiklos politikai, kad gautų ekonominės naudos iš savo veiklos.
 - ii. veiklos kontrolė reiškia, kad įmonė vykdo veiklos kontrolę, jei ji arba viena iš jos patrunuojamųjų įmonių turi visus įgaliojimus nustatyti ir įgyvendinti savo veiklos politiką;
 - (d) veiklos riba: ŠESD protokole ji apibrėžiama kaip ribos, pagal kurias nustatomas tiesiogiai ir netiesiogiai išmetamas ŠESD kiekis, susijęs su ataskaitas teikiančiai įmonei priklausančia arba jos kontroliuojama veikla. Šis vertinimas suteikia įmonei galimybę nustatyti, dėl kurių operacijų ir šaltinių tiesiogiai (1 lygis) ir netiesiogiai (2 ir 3 lygiai) išmetami teršalai, ir nuspręsti, kurį vykdant jos veiklą netiesiogiai išmetamą ŠESD kiekį įtraukti.
 - (e) Svarstant ribas reikia laikytis pirmiau išdėstytų principų (nuoseklumo laikui bėgant, jų dokumentavimo skaidrumo ir išsamumo), kaip parodyta diagramoje toliau ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Šiltnamio efektą sukeliančių dujų protokolai. *GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard – Revised Edition*. World Resources Institute & World Business Council for Sustainable Development.

32. ŠESD protokole taip pat pateikiamos gairės ir veiksmai, kurių reikia imtis siekiant nustatyti, apskaičiuoti ir sekti išmetamą ŠESD kiekį, kaip parodyta diagramoje toliau (?).
33. Privačiosiomis ir viešosiomis iniciatyvomis sukurtos įvairios priemonės, kuriomis siekiama padėti įmonėms tvarkyti savo išmetamo ŠESD kiekio apskaitą ir palengvinti su jos rengimu susijusius iššūkius. EFRAG savo svetainėje pateikia kelias siūlomas ŠESD skaičiuokles.

Gairės dėl išmesto 1 lygio ŠESD kiekio ir dėl išmesto 2 lygio ŠESD kiekio, apskaičiuojamo pagal vietos metodą

34. Tipiškas išmestas 1 lygio ŠESD kiekis apima išmetamą CO₂ (taip pat CH₄ ir N₂O) kiekį, siejamą su kuro deginimu (pvz., katiluose, krosnyse, transporto priemonėse ir kt.), ir nevaldomuosius išmetamuosius teršalus, susidarancius kondicionuojant orą ir vykdant pramoninius procesus.
35. **Pagal vieta grindžiamą metodą apskaičiuojamas išmestas 2 lygio ŠESD kiekis** apima ataskaitą teikiančios įmonės į(s)igyto ir suvartotos elektros energijos, šilumos, garo ir vėsumos kiekį. Jis atspindi vidutinį tinklų, kuriuose suvartojama energija, taršos intensyvumą ir jam daugiausia naudojami tinklo išmetamųjų teršalų faktoriaus vidurkio duomenys. Įprasti išmesto 2 lygio ŠESD kiekio šaltiniai yra susiję su bet kokia įranga, kuri vartoja elektros energiją (elektros varikliai, šviestuvai, pastatai ir kt.), šilumą (šildymas pramoniniuose procesuose, pastatuose ir kt.), garą (pramoniniai procesai) ir vėsumą (pramoniniai procesai, pastatai ir kt.).
36. Išmetamas ŠESD kiekis gali būti nustatomas keliais būdais, įskaitant skaičiavimo metodą, matavimą arba matavimo ir skaičiavimų derinį. Vienas bendras metodas grindžiamas skaičiavimu naudojant išmetamųjų teršalų faktorius (ITF), kurie gali apimti ŠESD visuotinio atšilimo potencialą (VAP). Taip pat galima atlikti tiesioginį matavimą naudojant jutiklius (srauto ir koncentracijos). Toliau esančioje lentelėje apibendrinti dažniausiai taikomi metodai.

ŠESD vertinimo metodas	Paaškinimas	Reikiami duomenys
Matavimas	Tiesiogiai išmatuoti dujų kiekiai dauginami iš jų atitinkamo visuotinio atšilimo potencialo.	Tiesiogiai išmestas dujų kiekis, nustatytas remiantis dujų matavimais (srautas, koncentracija, tūris) Dujų visuotinio atšilimo potencialas (VAP)
Apskaičiavimas	Veiklos duomenys dauginami iš išmetamųjų teršalų faktoriaus (ITF), į kurį įtrauktas visuotinio atšilimo potencialas (VAP)	Veiklos duomenys Išmetamųjų teršalų faktoriai (ITF)

(?) Šiltnamio efektą sukeliančių dujų protokolas. *GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard – Revised Edition*. World Resources Institute & World Business Council for Sustainable Development.

37. Lentelėje pirmiau vartojami šie terminai:
- (a) veiklos duomenys, kurie paprastai atitinka sunaudoto kuro kiekį. Jis gali būti išreiškiamas energijos vienetais (pvz., MWh), tūriu (pvz., m³ arba l) arba mase (pvz., tonomis arba kg). Įmonė gali juos gauti peržiūrėdama degalų pirkimo kvitus arba komunalinių paslaugų sąskaitas;
 - (b) visuotinio atšilimo potencialas, pagal kurį kiekybiškai įvertinamas atitinkamų ŠESD **poveikis** klimatui, palyginti su lygiaverčiu anglies dioksido vienetu, ir
 - (c) išmetamųjų teršalų faktoriai (ITF), kuriais kiekybiškai įvertinama, kiek ŠESD išmetama vienam veiklos vienetui. Nustatant išmetamųjų teršalų faktorius dažnai atsižvelgiama į ŠESD VAP – tokiu atveju įmonei į šį pastarąjį rodiklį atsižvelgti nereikia.
38. Toliau pateiktoje lentelėje apibendrinami šaltiniai (ne visi), pagal kuriuos įmonės gali lengvai nustatyti išmetamųjų teršalų faktorius (ITF) ir visuotinio atšilimo potencialą (VAP). Įmonės taip pat gali naudotis autoritetingais nacionaliniais šaltiniais, kurie priklausomai nuo aplinkybių, gali būti labiau tinkami.

Išmetamųjų teršalų faktoriai (ITF)	ADEME – Base Empreinte® IPCC – išmetamųjų teršalų faktorių duomenų bazė IPCC – gairės dėl nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos Išduodančiųjų įstaigų asociacija (AIB) – liekamojo derinio tinklo išmetamųjų teršalų faktoriai JRC – elektros energijos suvartojimo istorinis išmetamo ŠESD kiekio faktorius TEA – metiniai išmetamo ŠESD kiekio faktoriai pasaulio šalyse gaminant elektros energiją ir šilumą (mokamas duomenų rinkinys)
Visuotinio atšilimo potencialas (VAP)	IPCC – visuotinio atšilimo potencialas

39. Įmonės taip pat gali rasti daugiau gairių ir priemonių, kokių veiksmų imtis ir kaip teikti ataskaitas apie jų išmetamą ŠESD kiekį ir **poveikį** klimatui, apsilankydamos MVĮ skirto klimato srities klausimų centro svetainėje.

Išmesto 1 lygio ŠESD kiekio apskaičiavimo pavyzdys

40. Įmonė A pramoniniame katile degina mazutą Nr. 4. Finansinės apskaitos tikslais ji stebi savo sąnaudas, o ŠESD apskaitos tikslais – tūrį (m³), remdamasi savo degalų kvitais. Remdamasi kvitais, ji nustato per metus išgyto mazuto tūrį ir pirmąją kalendorinę metų dieną užfiksuoja mazuto atsargas. 2023 m. ji išgijo 100 m³ mazuto. Remiantis jos įrašais, 2023 m. sausio 1 d. jos rezervuaruose buvo 2,5 m³, o 2024 m. sausio 1 d. – 1 m³. Taigi, ji nustato (pagal pirkimo dokumentus ir matuodama atsargas), kad 2023 m. suvartojo 101,5 m³ mazuto.
41. Remdamasi IPCC išmetamųjų teršalų faktorių sąrašu (2.3 lentelė, p. 2.18), ji apskaičiavo, kad išmetamųjų teršalų faktorius yra lygių dyzelino ir likutinės alyvos dalių mišinys – 75,75 t CO₂/TJ, o remdamasi paskelbtais energetikos statistiniais duomenimis nustatė, kad jos degalų apatinis šilumingumas yra 0,03921 TJ/m³. Atsižvelgiant į tai, kad CO₂ VAP yra lygus vienetui, šio konkretaus 1 lygio šaltinio išmetamas CO₂ kiekis yra:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2$$

42. Siekiant išsamumo šiame pavyzdyje, taip pat apskaičiuojamas išmetamas CH₄ ir N₂O kiekis. Patikrinus IPCC išmetamųjų teršalų faktorių sąrašą matyti, kad jie atitinkamai yra 3 kg CH₄/TJ ir 0,6 kg N₂O/TJ, taigi išmetamas ŠESD kiekis yra:

$$\text{išmetamas CH}_4 \text{ kiekis} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ t CO}_2\text{e}$$

$$\text{išmetamas N}_2\text{O kiekis} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ t CO}_2\text{e}$$

43. Kaip minėta, dėl išmetamo CH₄ ir N₂O kiekio prie 301,5 t CO₂ vertės prisideda maždaug 1 t CO₂e, t. y. maždaug 0,3 % viso kiekio. Tai būtų galima laikyti priimtina pranešimo paklaida, todėl nebūtina buvo jos apskaičiuoti ir apie ją pranešti. CH₄ ir N₂O visuotinio atšilimo potencialai nustatyti remiantis IPCC šeštosios vertinimo ataskaitos 7SM skyriumi.

Išmesto 2 lygio ŠESD kiekio apskaičiavimo pavyzdys

44. Įmonė A užima 2 000 m² biurų pastatą Paryžiuje ir moka už elektros energiją, suvartotą centriniam šildymui ir vėsinimui, apšvietimui, kompiuteriams ir kitai elektros įrangai, pvz., prietaisams. Pagal sąskaitas už komunalines paslaugas ji apskaičiavo, kad 2022 m. pastate suvartota 282 MWh elektros energijos. Taikydama 2022 m. Prancūzijos 73 g CO₂e/kWh išmetamųjų teršalų faktorių, ji apskaičiavo, kad dėl jos pastate suvartojamos elektros energijos išmestas 2 lygio ŠESD kiekis yra toks:

$$\text{Išmestas kiekis}_{\text{ŠESD}} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{gCO}_2\text{e}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ t CO}_2\text{e}$$

45. Įmonės taip pat gali pageidauti savo 2 lygio duomenis pateikti apskaičiuotus pagal rinka grindžiamą metodą. Pagal rinka grindžiamą metodą apskaičiuojamo išmesto 2 lygio ŠESD kiekio išmetamųjų teršalų faktoriai atspindi įmonės ir jos energijos tiekėjų sutartinius susitarimus. Pagal rinka grindžiamą metodą apskaičiuojamus išmetamųjų teršalų faktorius gali pateikti jų elektros energijos arba šilumos tiekėjai, taip pat jie gali patys pirkti energijos priskyrimo sertifikatus ar elektros energijos pirkimo sutartis (EEPS) arba naudoti *liekamojo derinio išmetamųjų teršalų faktorius* (AIB, 2024 m.).

B4. Oro, vandens ir dirvožemio tarša

Gairės dėl to, kurios įmonės turi pranešti apie taršą ir apie kokius teršalus įmonės turi pranešti

46. 32 straipsnyje nustatyta, kad įmonė turi atskleisti savo veiklos metu į orą, vandenį ir dirvožemį išmetamus teršalus, jei tokią informaciją jau reikalaujama pateikti pagal teisės aktus kompetentingoms institucijoms arba pagal aplinkosaugos vadybos sistemą. Tai reiškia, kad įmonė pirmiausia įvertins, ar ji jau teikia tokią informaciją – vykdydama teisinį reikalavimą arba savanoriškai. Jei įmonė jau teikia informaciją apie išmetamus teršalus (arba yra teisiškai įpareigota tai daryti), ji pateikia tolesnę informaciją apie tokius išmetamuosius teršalus pagal 32 straipsnio reikalavimus. Tačiau, jei įmonė tokios informacijos dar neteikia (ir nėra teisiškai įpareigota tai daryti), reikalaujama tiesiog šį faktą nurodyti.
47. Apskritai numatoma, kad šis reikalavimas bus taikomas įmonėms, kurios yra pramoninių įrenginių arba intensyviosios gyvulininkystės ūkių, kuriems taikoma Pramoninių ir gyvulininkystės išmetamųjų teršalų direktyva (PITD 2.0 – Direktyva (ES) 2024/1785), kuria iš dalies keičiama Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyva (PITD – Direktyva 2010/75/ES), operatoriai. PITD 2.0 taikoma maždaug 75 000 įrenginių Europoje ir apima tokią veiklą kaip kuro deginimas katiluose, kurių varinė galia yra didesnė kaip 50 MW, liejimas metalo liejyklose, spalvotųjų metalų apdorojimas, kalkių gamyba, keramikos gaminių gamyba degimo būdu, augalų apsaugos produktų ar biocidų gamyba, bet kurių mišrių veislių kiaulių ar naminių paukščių auginimas auginant 380 sutartinių ūkinių gyvūnų ar daugiau, odų rauginimas, skerdyklos ir kt. Šiais atvejais įrenginys jau privalo kompetentingai institucijai pranešti apie į orą, vandenį ir dirvožemį išleidžiamus teršalus, o duomenys viešai skelbiami Pramoninių išmetamųjų teršalų portalo reglamentu (PITP reglamentas – Reglamentas 2024/1244/ES) sukurtame portale, kuriuo pakeičiamas Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registras (EIPTR – Reglamentas 166/2006/EB). Įmonės, kurios vykdo veiklą daugiau nei viename įrenginyje, neprivalo teikti savo konsoliduoto visos įmonės išmetamo ŠESD kiekio ataskaitų pagal EIPTR reglamentą, nes jos teikia ataskaitas tik įrenginių lygmeniu. Pagal šį standartą reikalaujama pranešti apie bendrą visų įrenginių teršalų kiekį. Panašiai, įmonės, kurios turi nuosavą įrenginį, bet veiklos jame nevykdo, neprivalo teikti ataskaitų į EIPTR, tačiau tikimasi, kad jos atspindės nuosavo įrenginio išmetamą teršalų kiekį savo tvarumo ataskaitoje.
48. Panašiai yra, jei nustatoma, kad įmonė turi stebėti EIPTR išvardytus teršalus ir apie juos pranešti pagal aplinkosaugos vadybos sistemą, pavyzdžiui, aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS) arba ISO 14001 sertifikavimo sistemą. Tai iš esmės svarbūs aspektai, kuriuos įmonė turi įtraukti į savo tvarumo ataskaitą.
49. Jei įmonė turi tik vieną įrenginį arba vykdo veiklą tik viename įrenginyje ir jei jos taršos duomenys jau yra viešai prieinami, įmonė gali tokios informacijos dar kartą neteikti, o padaryti nuorodą į dokumentą, kuriame ji pateikiama. Panašiai, jei įmonė skelbia visos organizacijos ataskaitą, pavyzdžiui, EMAS ataskaitą, į kurią įtraukti taršos duomenys, ji gali ją įtraukti į tvarumo ataskaitą pateikdama nuorodą.

50. Kad įmonė tvarumo ataskaitoje galėtų pateikti informaciją apie teršalus, ji kartu su tinkamu masės vienetu (pvz., t arba kg), išreikštu į orą, vandenį ir dirvožemį išmestu kiekiu turėtų nurodyti teršalo, apie kurį pranešama, rūšį.
51. Toliau pateikiamas pavyzdys, kaip įmonės gali pateikti informaciją apie į orą, vandenį ir dirvožemį išmetamus teršalus, suskirstytus pagal teršalų rūšis.

Teršalas	Išmestas kiekis (kg)	Išleidimo terpė (oras, vanduo, dirvožemis)
Pvz., kadmio ir jo junginiai	10	Vanduo
2 rūšies teršalas		
3 rūšies teršalas		

52. Kalbant apie teršalų rūšis, į kurias reikia atsižvelgti teikiant ataskaitas pagal 32 straipsnį, įmonė gali nurodyti toliau išvardytus pagrindinius teršalus, kuriems šiuo metu taikoma ES teisė. Vis dėlto kiekviena įmonė turi atsižvelgti į konkrečius teršalus, kuriems taikomi jos atitinkamos jurisdikcijos teisės aktai.
53. Pagrindinių į orą išmetamų teršalų pavyzdžiai (Direktyva (ES) 2024/299; Reglamentas (ES) 2024/1244; *Air pollution from key sectors*, Europos Komisija, 2024; *Sources and emissions of air pollutants in Europe*, Europos aplinkos agentūra, 2022): sieros oksidai (SO_x / SO₂, pvz., iš energijos gamybos ir šildymo apdirbamosios pramonės sektoriuje), azoto oksidai (NO_x / NO₂, pvz., iš transporto), lakieji organiniai junginiai, išskyrus metaną, (NMLOJ, pvz., iš žemės ūkio veiklos), anglies monoksidas (CO, pvz., iš iškastinio kuro deginimo), amoniakas (NH₃, pvz., iš mėšlo skleidimo ir saugojimo), kietosios dalelės (KD₁₀, pvz., iš degimo apdirbamosios pramonės sektoriuje, transporto, žemės ūkio veiklos), sunkieji metalai (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), POT (bendras PAA, HCB, PCB, dioksinų / furanų kiekis), ozono sluoksnį ardančios medžiagos (OAM) (chlorfluorangliavandeniliai (CFC), hidrochlorfluorangliavandeniliai (HCFC), halonai), juodoji anglis (pvz., iš energijos suvartojimo) ir kt.
54. Pagrindiniai oro teršalų išmetimo šaltiniai privačiame sektoriuje (kurie taip pat daro didelį poveikį visai **vertės grandinei**) yra, be kita ko, šie: a) elektros energijos gamyba deginant iškastinį kurą ar biomasę (gali būti vykdoma išorėje, paskirstyta per nacionalinį tinklą, vėliau suvartojama visos vertės grandinės veikloje); b) tiesioginis stacionarus iškastinio kuro ar biomasės deginimas įmonės veikloje ar pramoniniuose procesuose arba eksploatuojant stacionarias mašinas ar vykdamas kitą veiklą, kuriai vykdyti reikia deginti kurą; c) transportas (krovinių, kelių, geležinkelių, laivyba ir aviacija, visureigės transporto priemonės, pvz., naudojamos žemės ūkyje ar statyboje); d) pramoniniai procesai (visi kiti išmetamieji teršalai, kurie susidaro ne deginant kurą, o vykstant pramoniniams procesams); e) žemės ūkis (gyvulininkystė ir mėšlo tvarkymas, pasėlių auginimas, pvz., pasėlių likučių deginimas, mėšlo ir trąšų skleidimas); f) atliekų šalinimas (pvz., šalinimas sąvartynuose, deginimas įrenginiuose arba atvirasis deginimas ar kompostavimas).
55. Toliau pateikiamas įmonės į orą išmetamų teršalų apskaitos rengimo ir atitinkamų oro teršalų kiekio apskaičiavimo paprastos metodikos pavyzdys. Šią metodiką sudaro toliau išvardyti etapai; išskyrus **vertės grandinės** apibūdinimą pagal SMVĮ standartą, pagal šį atskleidimo reikalavimą reikalaujama informacija turi būti teikiama atskaitą teikiančios įmonės lygmeniu: 1) nustatyti išmetamųjų teršalų šaltinius vertės grandinėje, 2) nustatyti išmetamųjų teršalų kiekio nustatymo metodikas, 3) rinkti veiklos duomenis, 4) nustatyti išmetamųjų teršalų faktorius ir 5) kiekybiškai įvertinti išmetamųjų teršalų kiekį. Gairėse pateikiami taršos šaltinių aprašymai pagal informacijos apie pagrindinių oro teršalų išmetimą apskaičiavimo metodikas (lentelė toliau).^(*)

Taršos šaltiniai	Išmetamųjų teršalų kiekio nustatymo metodika (gairių skirsnis)
Elektros energija	4.1 skirsnis
Kuro deginimas	4.2 skirsnis

(*) SEI ir CCAC (2022). *A Practical Guide for Business Air Pollutant Emission Assessment*. Stokholmo aplinkos institutas (SEI) ir Klimato ir švaraus oro koalicija (CCAC).

Taršos šaltiniai	Išmetamųjų teršalų kiekio nustatymo metodika (gairių skirsnis)
Transportas	4.3 skirsnis
Pramoniniai procesai	4.4 skirsnis
Žemės ūkis	4.5 skirsnis
Atliekos	4.6 skirsnis

56. Toliau pateikiamas išmetamo oro teršalų kiekio apskaičiavimo metodo pavyzdys taikant pirmiau aprašytą apdirbamosios gamybos sektoriui skirtą metodą. Nagrinėjame pavyzdyje M_p – tai medžiagos M kiekis, sunaudotas (arba pagamintas) įmonės **vertės grandinėje** taikant procesą p (tonomis, litrais); $ITF_{k,p}$ – proceso p (g vieneto gamybos-1) teršalo k išmetamųjų teršalų faktorius; Išmestas kiekis $_{k,p}$ – proceso p (g) išmetamas konkretaus teršalo k kiekis.

$$\text{Išmestas kiekis}_{k,p} = M_p * ITF_{k,p}$$

57. Pavyzdžiui, vidutinio dydžio šokolado gamintojas, 2022 m. pagaminęs 1 750 tonų šokolado, apskaičiuodamas savo išmetamą NMLOJ kiekį taikytų numatytąjį išmetamųjų teršalų faktorių 2, o tai reikštų, kad skaičiavimas būtų toks:

$$1\,750 \text{ tonų šokolado} * 2 \text{ (NMLOJ išmetamųjų teršalų faktorius)} = 3\,500 \text{ tonų išmestų NMLOJ.}$$

58. Transportas gali būti dar vienas svarbus oro taršos šaltinis vykdant veiklą ir **vertės grandinės** lygmeniu. Šiuo atveju, pavyzdžiui, tam tikro kelių transporto išmetamo teršalo kiekiui apskaičiuoti subjektas turės taikyti šią formulę, kurioje $DS_{v,d}$ – tai v tipo transporto priemonės degalų sąnaudos, naudojant degalus d (kg); $ITF_{k,v,d}$ – v tipo transporto priemonės ir degalų d (g transporto priemonė-km-1) teršalo k išmetamųjų teršalų faktorius; Išmestas kiekis $_{k,v,d}$ – išmestas v tipo transporto priemonės ir degalų d (g) konkretaus teršalo k kiekis.

$$\text{Išmestas kiekis}_{k,v,d} = DS_{v,d} * ITF_{k,v,d}$$

59. Pavyzdžiui, dyzelinu varoma lengvoji komercinė transporto priemonė (LKTP), kuri 2022 m. iš viso nuvažiavo 2 800 km, išmetė tokį KD_{10} kiekį (KD_{10} išmetamųjų teršalų faktorius – 1,52 g/kg):

$$2\,800 \text{ km} * 1,52 = 4\,256 \text{ gramai išmestų } KD_{10}.$$

60. Kuro deginimas yra dar vienas itin svarbus į orą išmetamų teršalų šaltinis. Šiuo atveju formulės pavyzdys gali būti toks: DS_n – tai šaltinio kategorijoje suvartotas kuras n (Gj); ITF_k – šio teršalo k išmetamųjų teršalų faktorius (g/Gj), o Išmestas kiekis k – išmestas konkretaus teršalo k kiekis (g).

$$\text{Išmestas kiekis}_k = DS_n * ITF_k$$

61. Pavyzdžiui, 2020 m. įmonės, suvartojančios 3 000 000 gramų kuro, SO_2 ITF bus 0,67, taigi:

$$3\,000\,000 * 0,67 = 2\,010\,000 \text{ gramų išmesto } SO_2 \text{ deginant kurą 2020 m.}$$

62. Pagrindinių į vandenį išleidžiamų teršalų pavyzdžiai (Reglamentas (ES) 2024/1244; Direktyva 2000/60/EB; Direktyva 2006/118/EB; Direktyva 91/676/EEB; Direktyva 2010/75/ES ir dalinio keitimo Direktyva (ES) 2024/1785; *Industrial pollutant releases to water in Europe*, EAA, 2024): azotas (N), fosforas (P), sunkieji metalai (Cd, Hg, Pb, taip pat As, Cr, Cu, Ni, Zn), POT ir pesticidai, BTEX (benzenas, toluenas, etilbenzenas, ksilenai) ir kiti lakieji organiniai junginiai (LOJ), medžiagos, turinčios nepalankios įtakos deguonies balansui, (matuojamos naudojant tokius parametrus kaip BDS, ChDS ir kt.), bendrasis organinės anglies kiekis (BOA kiekis) ir kt.

63. Pesticidai ir maisto medžiagos (pvz., N ir P) gali patekti į aplinką vykdant žemės ūkio veiklą (*Main sources of water pollution*, EAA, 2023; *Introduction to Freshwater Quality Monitoring and Assessment – Technical Guidance Document*, UNEP, 2023) (pvz., mėšlo arba neorganinių trąšų skleidimas). Sunkiųjų metalų koncentraciją gali lemti kasyba ir nuotekų išleidimas. BOA kiekis yra bendrasis vandens užteršimo organinėmis medžiagomis rodiklis, rodantis, kad gyvosios medžiagos yra, pavyzdžiui, ne tik nuotekose, bet ir paviršiniame bei požeminiame vandenyje (įprasta koncentracija yra mažesnė nei atitinkamai 10 mg/l ir 2 mg/l). ChDS iš esmės rodo, kad yra gamybinių nuotekų arba nuotekų, kurių vertės paprastai yra mažesnės nei 20 mg/l neužterštuose vandenyse ir gamybinėse nuotekose ir pasiekia iki 60 000 mg/l vertes. BDS paprastai naudojamas paviršinių vandenų taršai organinėmis medžiagomis ir nuotekų valymo efektyvumui nustatyti ir neužterštuose vandenyse jo vertė paprastai yra apie 2 mg/l, o užterštuose vandenyse – 10 mg/l ir daugiau. LOJ gali išsiskirti dėl išsiliejimo į vandenį.
64. Kalbant apie į vandenį išmetamų teršalų kiekio matavimo metodiką, EAA rekomenduoja paprastą vertinimo metodą, panašų į taikomą pirmiau minėtiems oro teršalams (*Calculating emissions to water – a simplified method (ETC/ICM Report 3/2022)*). Toliau pateiktoje formulėje AL_v – tai veiklos v aktyvumo lygis (pasirinktinai atsižvelgiant į konkrečią veiklą ar procesą; pvz., žr. Mp pirmiau pateiktame į orą išmetamų teršalų skaičiavime); $ITF_{t,v}$ – veiklos v teršalo t išmetamųjų teršalų faktorius ir išmetamas kiekis t, v – išmetamas veiklos v konkretaus teršalo t kiekis.
- $$\text{Išmestas kiekis}_{t,v} = AL_v * ITF_{t,v}$$
65. Pagrindinių į dirvožemį išleidžiamų teršalų pavyzdžiai (Reglamentas (ES) 2024/1244; Direktyva 86/278/EEB): N, P, sunkieji metalai (pvz., nuotekų dumblo tręšimas žeme), BTEX ir kiti LOJ, POT ir pesticidai.
66. Apskritai privačiojo sektoriaus dirvožemio taršos šaltiniai daugiausia yra pramoninių procesų (pvz., cheminių medžiagų, energijos, tekstilės gaminių gamybos) produktai arba šalutiniai produktai, atsitiktinis benzino produktų išsiliejimas, gyvulininkystės ir žemės ūkio veikla (pvz., drėkinimas nevalytų nuotekų vandeniu, naminių paukščių auginimas), nuotekų susidarymas ir valymas, metalų ir mineralų gamyba bei perdirbimas ir transportas (*Global assessment of soil pollution: Report*, FAO, 2021).
67. Siekiant padėti įmonėms apskaičiuoti į orą, vandenį ir dirvožemį jų išmetamų teršalų kiekį, parengti keli nacionaliniai vadovai, pavyzdžiui, Australijoje (*Emission Estimation Technique Manual for Soft Drink Manufacture*, *National Pollution Inventory*) ir Pietų Afrikoje (*A Guide to Reporting and Estimating Emissions for the IPWIS*) subjektams, priklausomai nuo jų galimybių, pateikiamos kelios vertinimo galimybės: tiesioginis matavimas (pvz., ėminių ėmimas, nuolatinės stebėsenos sistema), masės balansas, inžineriniai skaičiavimai, išmetamųjų teršalų faktoriai (ta pati formulė, kaip nurodyta pirmiau dėl į orą ir vandenį išmetamų teršalų) ir kt. Bendrasis tokių išmetamųjų teršalų apskaičiavimo būdas yra: 1) nustatyti įrenginyje esančius taršos šaltinius (deginimas, gamyba, tirpiklių garavimas, sandėliavimas, nevaldomieji išmetamieji teršalai); 2) surinkti turimą informaciją; 3) vertinimo metodų sąrašą nurodyti tinkamiausius konkrečiam vertinamam procesui, turimą informaciją ir matavimo priemones, kurias galima taikyti reikiams duomenims gauti; 4) surinkti kiekvienam metodui reikalingus duomenis ir 5) apskaičiuoti išmetamųjų teršalų kiekį. Vadovuose pateikiamos kelios kiekvieno išmetamųjų teršalų kiekio apskaičiavimo metodo formulės ir pavyzdžiai.
68. Išmetamųjų oro teršalų faktorių sąrašą galima rasti specialiaje Europos aplinkos agentūros tinklalapyje. Nors išmetamųjų teršalų faktoriai dažniau naudojami oro taršai apskaičiuoti, Pasaulio sveikatos organizacija pateikė tam tikrus faktorius, susijusius su išleidimu į paviršinius vandenis ir šalinimu sąvartynuose vykdant specifinius procesus. Papildomus POT išmetamųjų teršalų faktorius galima rasti tinklalapyje *Toolkit for Identification and Quantification of Releases of Dioxins, Furans and Other Unintentional POPs* („Dioksinų, furanų ir kitų netyčia susidarančių POT išleidimo identifikavimo ir kiekybinio nustatymo priemonių rinkinys“).
69. Pažymėtina, kad 32 straipsnio reikalavimai taikomi tik konkrečiuose sektoriuose veikiančioms MVĮ. Pavyzdžiui, įmonėms, kurios dalyvauja teikiant paslaugas (pvz., vykdo veiklą bendro darbo ar bendrai naudojamose patalpose arba nuotoliniu būdu), šis atskleidimo reikalavimas paprastai netaikomas. Priešingai, gamybos (pvz., cheminių medžiagų) veiklą vykdančios įmonės paprastai daro **poveikį** taršai, taigi numatoma, kad jos apie tai turi pranešti pagal šį atskleidimo reikalavimą. Toliau pateiktoje lentelėje (pritaikytoje pagal EMAS naudotojo vadovą) pateikiami sektorių poveikio pavyzdžiai, įskaitant biurų paslaugas, kurių su tarša susiję aspektai gali būti nereikšmingi.

Veiklos rūšis	Aplinkosaugos aspektas	Poveikis aplinkai
Transportas	— sunaudota mašinų alyva, kuro sąnaudos — transporto priemonių išmetalai — padangų dilimo medžiagos (smulkios dulkės)	— dirvožemio, vandens, oro tarša — šiltnamio efektas, triukšmas
Statyba	— pirminių žaliavų (išteklių) suvartojimas — išmetimas į orą, triukšmas, vibracija ir kt. dėl statybos mašinų naudojimo — žemės naudojimas	— žaliavų prieinamumas — triukšmas, dirvožemio, vandens, oro tarša — augalinės dangos naikinimas — biologinės įvairovės nykimas
Biurų paslaugos	— medžiagų (pvz., popieriaus, spausdintuvų dažų) sąnaudos — elektros suvartojimas (dėl jo netiesiogiai išmetamas CO₂)	— mišrių komunalinių atliekų susidarymas — šiltnamio efektas
Chemijos pramonė	— pirminių žaliavų (išteklių) suvartojimas — nuotekos — lakiųjų organinių junginių išlakos — ozoną ardančių medžiagų išmetimas	— žaliavų prieinamumas — vandens tarša — fotocheminis ozonas — ozono sluoksnio naikinimas

B5. Biologinė įvairovė

Gairės, kaip nustatyti veiklos vietas pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijose arba netoli jų

70. 33 straipsnyje nustatyta, kad įmonė turi atskleisti savo veiklos **vietas**, esančias **pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijose** arba **netoli** jų. Pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijos apibrėžiamos specialiais gamtos apsaugą reglamentuojančiais Europos arba tarptautinio lygmens teisės aktais. Jos apima teritorijas, priklausančias saugomų teritorijų tinklui „Natura 2000“, UNESCO pasaulio paveldo objektus ir pagrindines biologinės įvairovės teritorijas, taip pat kitas saugomas teritorijas, kurias valdžios institucijos nurodė kaip reikalaujančias specialios apsaugos (pvz., saugomos miškų teritorijos arba upių baseinų rajonuose esančios teritorijos).
71. Siekdama nustatyti saugomas teritorijas ir **pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijas**, įmonė gali remtis tokiomis duomenų bazėmis kaip *Pasaulinė saugomų teritorijų duomenų bazė (WDPA)* (pasaulinė duomenų bazė, padedanti nustatyti saugomas jūrų ir sausumos teritorijas), *Pasaulinė pagrindinių biologinės įvairovės teritorijų duomenų bazė* ir *IUCN raudonoji nykstančių rūšių knyga*. Įmonė taip pat gali naudoti tokias priemones kaip Integruotoji biologinės įvairovės vertinimo priemonė (IBAT).
72. B5 skiltyje „Biologinė įvairovė“ „**netoli**“ reiškia teritoriją, kuri (iš dalies) sutampa su **pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorija** arba yra greta jos.
73. Lentelėje toliau parodyta, kaip galima pateikti informaciją apie **pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijose** arba **netoli** jų esančias **veiklos vietas**.

Vieta	Plotas (hektarais)	Pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorija	Aprašymas (yra pažeidžiamos biologinės įvairovės teritorijose ir (arba) netoli jų)
Šalis – 1 veiklos vietos pavadinimas			
Šalis – 2 veiklos vietos pavadinimas			
Šalis – 3 veiklos vietos pavadinimas			
...			

Gairės, kaip apskaičiuoti žemės **naudojimą** ir apie jį pranešti

74. **Sandarintasis paviršius** turi būti suprantamas kaip teritorija, kurioje pirminis dirvožemis yra uždengtas (pvz., keliais, pastatais, stovėjimo aikštelėmis), todėl jis tampa nepralaidus ir tai daro **poveikį** aplinkai.
75. Žalioji zona arba **į gamtą orientuotas plotas** – tai teritorija, kurioje pirmiausia saugoma arba atkuriamą gamta. Beveik natūralios gamtinės / žaliosios zonos gali būti organizacijos **veiklos vietoje** ir apimti stogus, fasadus, vandens drenažo sistemas ar kitus elementus, suprojektuotus, pritaikytus arba tvarkomus siekiant skatinti biologinę įvairovę. Beveik natūralios gamtinės zonos taip pat gali būti už organizacijos veiklos vietos ribų, jeigu jos priklauso organizacijai arba yra jos valdomos ir pirmiausia yra skirtos skatinti biologinę įvairovę.
76. Lentelėje toliau parodyta, kaip galima teikti informaciją apie **žemės naudojimą** (EMAS, 2023).

Žemės naudojimo tipas	Plotas (hektarais arba m ²)
Bendras sandarintųjų paviršių plotas	
Bendras į gamtą orientuotas plotas veiklos vietoje	
Bendras į gamtą orientuotas plotas už veiklos vietos ribų	
Bendras naudojamos žemės plotas	

B6. Vanduo

Gairės, kaip apskaičiuoti imamą vandens kiekį ir vandens suvartojimą ir apie juos pranešti

77. **Imamas vanduo** – tai vandens kiekis, kurį įmonė per ataskaitinį laikotarpį paima iš savo organizacijos ribas iš bet kurio šaltinio. Praktiškai daugumoje įmonių tai sietina su vandens, imamo iš viešojo vandentiekio tinklo, kiekiu, nurodytu sąskaitose už komunalines paslaugas. Tačiau, kai taikytina, imamas vanduo taip pat apima vandens kiekius, imamus iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, požeminių vandenų iš nuosavų gręžinių, iš upių ar ežerų imamą vandenį arba kitų įmonių gaunamą vandenį. Kalbant konkrečiai apie žemės ūkio sektoriuje veikiančias įmones, imamas vanduo apimtų lietaus vandenį, jei įmonė jį tiesiogiai surenka ir saugo.
78. **Imamo vandens** duomenis galima gauti atliekant matavimus srautmačiais arba iš sąskaitų už vandenį; iš tikrųjų, praktiškai daugumoje įmonių imamas vanduo sietinas su vandens, imamo iš viešojo vandentiekio tinklo, kiekiu, nurodytu sąskaitose už komunalines paslaugas. Tais atvejais, kai tiesioginiai matavimai yra neįmanomi arba laikomi nepakankamais ir todėl juos reikia papildyti, duomenis apie imamą vandenį galima apskaičiuoti naudojant, pavyzdžiui, skaičiavimo modelius ir pramonės standartus.
79. Pavyzdžiui, naudojantis bendromis biuro patalpomis arba bendro darbo erdve, galimas **imamo vandens** apskaičiavimo metodas galėtų būti nustatyti bendrą pastato imamo vandens kiekį pagal sąskaitą už vandenį ir apskaičiuoti vienam **darbuotojui** tenkantį imamo vandens kiekį pagal šią lygtį:

imamas vanduo vienam darbuotojui per dieną (L) = metinis imamo vandens kiekis (L) / (viso bendro pastato darbuotojų skaičius x darbo dienų skaičius).

Tada įmonė vienam darbuotojui tenkantį imamo vandens kiekį galėtų padauginti iš savo darbuotojų skaičiaus ir dienų, kurias jie dirbo ataskaitiniais metais, kad gautų galutinį reikiamą duomenų vieneto skaičių.

Norint pateikti skaitinį pavyzdį pagal siūlomą formulę, metinis imamo vandens kiekis, nustatytas pagal bendro darbo erdvės sąskaitą už vandenį, yra 1 296 m³ (t. y. 1 296 000 l); tai bendro darbo erdvė, kurioje 100 skirtingų įmonių darbuotojų dirba, kaip manoma, 240 dienų per metus. Prielaida dėl vidutinio dirbtų dienų skaičiaus gali būti grindžiama, pavyzdžiui, nacionaliniais statistiniais duomenimis. Šiuo atveju imamo vandens kiekis vienam darbuotojui per dieną būtų toks:

$$\text{imamo vandens kiekis vienam darbuotojui per dieną} = 1\,296\,000\text{ l} / (100 \times 240) = 54\text{ l}$$

80. Dabar, darant prielaidą, kad ataskaitą teikiančioje įmonėje dirba 25 **darbuotojai** ir kad jie naudoja bendro darbo erdvę 220 dienų per metus, įmonės metinis **imamo vandens** kiekis bendro darbo erdvėje būtų imamo vandens kiekis vienam darbuotojui, padaugintas iš darbuotojų skaičiaus ir dirbtų dienų, taigi $54\text{ l} \times 25 \times 220 = 297\,000\text{ l}$ (t. y. 297 m³).
81. Šis skaičiavimas galėtų būti naudingas, kai galima gauti bendro pastato sąskaitą už vandenį. Šis paprastas skaičiavimo metodas turi tam tikrų trūkumų, nes jame neatsižvelgiama, pavyzdžiui, į skirtingų pastato dalių naudojimo skirtumus (pvz., septynių aukštų pastate galėtų būti šeši aukštai, skirti biurams, ir vienas aukštas, kuriame yra valgykla arba restoranai); įmonė galėtų juos pašalinti, jei būtų papildomų duomenų ir ji toliau patikslintų pirmiau pateiktą bazinio skaičiavimo pavyzdį.
82. Kitas būdas gauti **imamo vandens** kiekio duomenis bendrų biurų pavyzdyje, kai neįmanoma gauti sąskaitos už vandenį, galėtų būti juos apskaičiuoti kaip pirminius įvesties duomenis naudojant įrenginių vandens srautą ir užimtumo duomenis. Galima formulė galėtų būti tokia:

bendras imamo vandens kiekis = $\sum(\text{srautas} \times \text{naudojimo atvejų skaičius per dieną} \times \text{dienų skaičius per metus} \times \text{užimtumas})$,

čia:

- (a) srauto arba kiekvieno įrenginio duomenis galima gauti iš projekto dokumentų arba įrenginių etikečių, pavyzdžiui, arba apskaičiuoti remiantis viešai paskelbtais vidutiniais duomenimis, jei neįmanoma gauti tikslesnės informacijos;
 - (b) naudojimo atvejų skaičius per dieną gali būti apskaičiuotas remiantis viešai prieinamais vidurkiais;
 - (c) dienų skaičius – ataskaitą teikiančios įmonės veiklos dienų skaičius per metus;
 - (d) užimtumas – įmonės **darbuotojų**, kurie naudojami biuru, skaičius; jis neretai apskaičiuojamas etato ekvivalentais, ir
 - (e) ženklas $\sum$ rodo, kad kiekvieno įrenginio skaičiavimai turėtų būti susumuoti, kad būtų gautas bendras ataskaitą teikiančios įmonės, vykdančios veiklą bendrame biure, imamo vandens kiekis.
83. Papildomas galimas šaltinis, kuris galėtų padėti įmonėms, vykdančioms veiklą bendruose biuruose, teikti ataskaitas apie **imamo vandens kiekį**, yra JRC „Level(s)“ 3.1 rodiklis: *Use stage water consumption user manual*, taip pat papildomi susiję dokumentai ir skaičiuoklės (žr. *PG Section Documents | Product Bureau (europa.eu)*). Be to, įmonė galėtų susipažinti su viešojo administravimo sektoriui skirtu EMAS informaciniu dokumentu ir statybos sektoriui skirtu EMAS informaciniu dokumentu, taip pat naudotis reitingavimo sistemomis ir sertifikatais, kurių metodikoje galėtų būti naudingų nurodymų, kaip toliau tikslinti imamo vandens kiekio biuruose ir bendrose erdvėse skaičiavimą.
 84. Pateiktus pavyzdžius, kaip gauti duomenis apie **imamo vandens** kiekį bendruose biuruose, galima perkelti ir juos gali taikyti įvairiuose sektoriuose veikiančios įmonės, su pakeitimais, kurių gali prireikti atsižvelgiant į sektoriaus ir konkretaus subjekto aplinkybes, kuriomis įmonė vykdo veiklą. EMAS paprastose gairėse mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir EMAS sektoriniuose informaciniuose dokumentuose (SID) galėtų būti MVĮ ir konkreitiems sektoriams skirta metodika ir rodikliai dėl imamo vandens kiekio, taip pat sektoriaus standartai ir lyginamieji indeksai.
 85. **Vandens suvartojimas** – į įmonės ribas patenkantis vandens kiekis, kuris nėra išleidžiamas arba nėra planuojamas išleisti atgal į vandens aplinką arba trečiajai šaliai. Paprastai tai siejama su išgaravusiu vandeniu, pvz., šiluminės energijos procesuose, pvz., džiovinant ar gaminant elektros energiją, produktuose, pvz., maisto gamyboje, esančiu vandeniu arba drėkinimui skirtu vandeniu, pvz., naudojamu žemės ūkyje arba įmonės patalpų drėkinimui.

86. Vandens išleidimas – tai, pavyzdžiui, vandens, tiesiogiai perduodamo į priimančiuosius vandens telkinius, pavyzdžiui, ežerus ar upes, viešąją kanalizaciją ar kitas įmones, kad vanduo būtų naudojamas pakopiniu būdu, kiekis. Tai gali būti įmonės išleidžiamo vandens kiekis.

87. Taigi **vandens suvartojimą** galima apskaičiuoti taip:

$$\text{vandens suvartojimas} = \text{gaunamo vandens kiekis} - \text{išleidžiamo vandens kiekis}$$

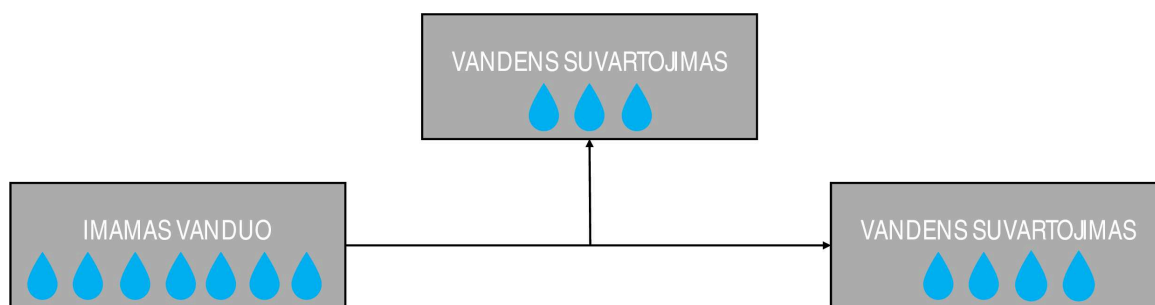
arba, kitaip tariant:

$$\text{vandens suvartojimas} = (\text{imamas vanduo}) - \text{išleidžiamas vanduo}.$$

Įmonėms, kurios ima vandenį tik iš viešojo vandentiekio tinklo ir išleidžia jį į kanalizaciją, vandens suvartojimas bus artimas nuliui, todėl į ataskaitą gali būti neįtrauktas.

Žiūrint plačiau, reikalavimo atskleisti informaciją apie vandens suvartojimą taikymas yra susijęs su informacija, kurios jau reikalaujama pagal teisės aktus, kuri jau pranešta ir (arba) kuri yra tinkama sektoriui.

88. Diagramoje toliau schemiškai pavaizduotas **imamo vandens**, **suvartojamo vandens** ir vandens išleidimo santykis.

89. Įmonė gali pateikti papildomos aiškinamosios informacijos, kad apibūdintų su jos **imamo vandens** kiekiu arba suvartojamu kiekiu susijusį kontekstą. Pavyzdžiui, įmonė gali pabrėžti, ar lietaus vanduo surenkamas ir naudojamas kaip vandentiekio vandens pakaitalas arba ar vanduo išleidžiamas kitoms šalis pakopiniam naudojimui.

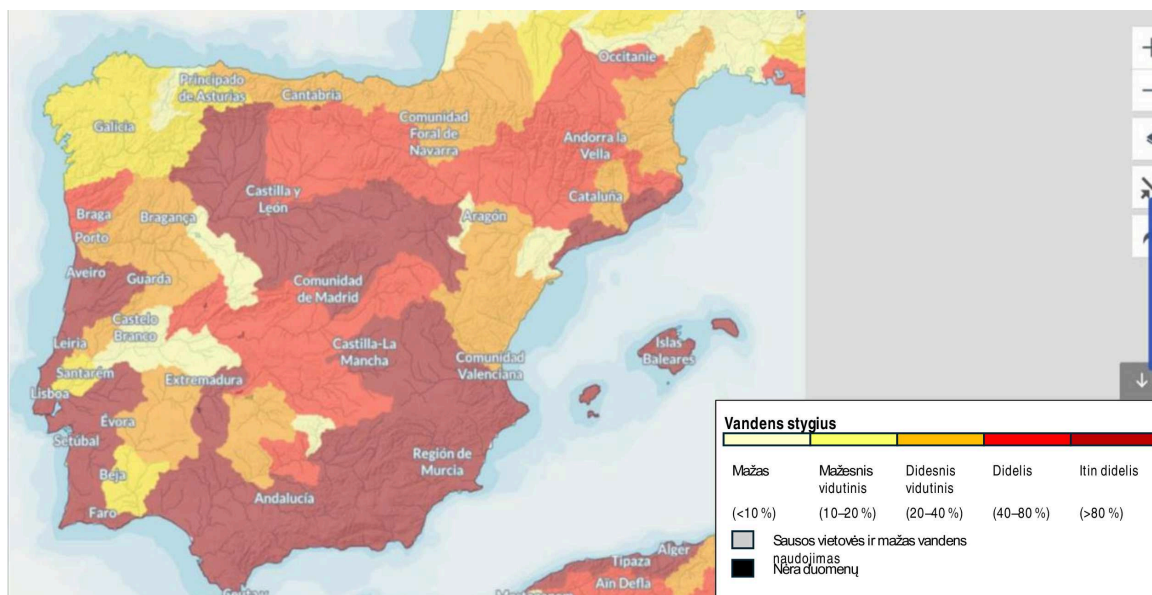
90. Toliau pateikiamas pavyzdys, kaip įmonės gali pateikti kiekybinę informaciją apie jų imamo vandens kiekį, vandens išleidimą ir vandens suvartojimą, suskirstant pagal **veiklos vietos** buvimo vietą.

	Imamas vanduo Pvz., m ³	Vandens suvartojimas Pvz., m ³ (jei taikytina)
Visos veiklos vietos		
Veiklos vietos, esančios vietovėse, kuriose patiriamas vandens stygius		

Gairės, kaip nustatyti, ar įmonė **vykdo veiklą didelio vandens stygiaus zonoje**

91. Įmonė gali konsultuotis su vietos (pvz., nacionalinėmis, regioninėmis) vandens institucijomis vietoje (-se), kurioje (-iose) ji vykdo veiklą, kad galėtų atlikti konkrečios (-ių) vietos (-ų) vandens išteklių vertinimą, įskaitant didelio vandens stygiaus zonų nustatymą. Įmonė taip pat gali susipažinti su viešai prieinamomis nemokamomis priemonėmis, kuriomis kartografuojamas vandens trūkumas visame pasaulyje. Viena iš tokių priemonių yra WRI *Aqueduct Water Risk Atlas*, kuriame pateikiamas vandens stygiaus rodiklio (pradinio vandens stygiaus, kuriuo matuojamas bendro vandens poreikio ir turimų atsinaujinančiųjų paviršinio ir požeminio vandens išteklių santykis) pobaseinio lygmeniu interaktyvusis žemėlapis. Naudodamosi šia priemone įmonės gali sužinoti nustatytą įvairių upių baseinų visame pasaulyje pradinį vandens stygių. Didesnės kaip 40 % pradinio vandens stygiaus rodiklio vertės rodo, kad tai didelio vandens stygiaus zona.

92. Pavyzdžiui, toliau pateiktame žemėlapyje parodyti pagrindiniai Pirėnų pusiasalio upių baseinai ir klasifikavimas pagal vandens stygių remiantis WRI priemone *Aqueduct*.

Šioje diagramoje matyti keli Pirėnų pusiasalio vandens baseinai ir jų klasifikavimas pagal vandens stygių. Didžioji dalis pietinės pusiasalio dalies yra didelio vandens stygiaus zonoje, išskyrus Gvadjanos baseiną (pažymėta geltona spalva). Taigi, jei įmonė vykdo veiklą Gvadalkivyro baseine (pvz., Andalūzijos regione, kuriame patiriamas didelis vandens stygius), įmonė turėtų išskaidyti savo **vandens suvartojimą** tame regione / vandens baseine. Tačiau, jei jos veikla vykdoma pietinėje Gvadjanos upės baseino dalyje (kurioje vandens stygius yra nedidelis), vandens suvartojimo tame regione / vandens baseine išskaidyti nebūtina.

93. Kitos galimos priemonės, kuriomis įmonės gali naudotis, kad nustatytų savo vietą vandens stygiaus zonose, yra statinis žemėlapis (ir susijęs duomenų rinkinys), kurį pateikė Europos aplinkos agentūra (EAA), – *Water Exploitation Index plus (WEI+) for summer and Urban Morphological Zones (UMZ)*, ir interaktyvusis žemėlapis *Water exploitation index plus (WEI+) for river basin districts (1990–2015)*, kuriuose pateikiamas vandens stygiaus rodiklis WEI+, pagal kurį bendras **vandens suvartojimas** matuojamas kaip atsinaujinančiųjų gėlo vandens išteklių procentinė dalis pobaseinio lygmeniu. WEI+ vertės, lygios 40 % arba didesnės, paprastai byloja apie didelį vandens stygių. Pažymėtina, kad WRI *Aqueduct* pradinio vandens stygiaus rodiklis grindžiamas vandens poreikiu, o EAA vandens stygiaus rodiklis WEI+ grindžiamas vandens suvartojimu.

B7. Išteklių naudojimas, žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas

Gairės dėl žiedinės ekonomikos principų

94. Atskleisdama informaciją apie savo produktus, medžiagų naudojimą ir atliekų tvarkymą, įmonė gali pateikti su **žiedinės ekonomikos principais** susijusią informaciją. Žiedinės ekonomikos principai išdėstyti paskesnėse dalyse. Pagrindiniai žiedinės ekonomikos principai išdėstyti toliau, o pagrindiniai principai, į kuriuos atsižvelgia Europos Komisija, išskirti kursyvu.

Šalinti atliekas ir taršą – tai galima padaryti tobulinant procesus, taip pat atsižvelgiant į projektavimo aspektus *panaudojamumo, pakartotinio panaudojamumo, taisomumo, išardymo ir perdarymo* lygmenimis.

Žiediškai naudoti gaminius ir medžiagas (didžiausia jų vertė) – *pakartotinis panaudojamumas* ir **perdirbimas** yra itin svarbūs produktų apyvartai, tačiau šie aspektai tampa dar svarbesni, jei projektavimo etape ypatingas dėmesys skiriamas žiediškumui, atsižvelgiant į tokius klausimus kaip panaudojamumas, pakartotinis panaudojamumas, taisomumas, perdarymas ir išardymas. Taip pat galima atsižvelgti į tokius veiksmus kaip biologinių medžiagų įtraukimas ir jų *recirkuliacija per biologinį ciklą*, pavyzdžiui, žemės ūkyje naudojant biologiškai skaidžias pasėlių dangas, o ne plastiką.

Atkurti gamtą – kai įmanoma, žmogaus veikla turėtų būti siekiama atkurti gamtą ir pagerinti arba atgaivinti pagrindines ekologines funkcijas (t. y. drenažo, buveinių, terminio reguliavimo ir kt.), kurios galėjo būti prarastos dėl ankstesnės žmogaus veiklos.

Gairės dėl bendro atliekų susidarymo ir atliekų, perduotų perdirbti arba pakartotinai panaudoti

95. 38 straipsnio reikalavimų gali nesilaikyti įmonės, kuriose susidaro tik buitinės atliekos. Tokiais atvejais įmonė tik nurodo, kad joje susidaro tokios rūšies atliekos.
96. Teikdama informaciją apie **pavojingąsias atliekas** pagal 38 straipsnio a punktą, įmonė įvykdo Su tvarumu susijusios finansinės informacijos atskleidimo reglamento (TFIAR) ⁽⁴⁾ 1 priedo 1 lentelės 9 rodiklio reikalavimus dėl **radioaktyviųjų atliekų**. Ši TFIAR rodiklį (santykį tarp radioaktyviųjų ir **pavojingųjų atliekų**, tonomis) galima apskaičiuoti naudojant skaitiklį ir vardiklį, kuriuos įmonė pateikia teikdama ataskaitas pagal 38 straipsnio a punktą.
97. MVĮ privalo pranešti apie pavojingąsias ir **radioaktyviąsias atliekas**, jei jų veikla susijusi su tokių atliekų susidarymu. Taikomumas priklauso nuo to, ar verslo procesuose naudojamos pavojingosios ar radioaktyviosios medžiagos.
98. Įmonėms rekomenduojama savo **pavojingąsias atliekas** klasifikuoti naudojant Europos atliekų katalogą (EAK), dar vadinamą Europos atliekų sąrašu, (2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimo 2000/532/EB nuostatos dėl atliekų sąrašo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/98/EB), kuriame atliekos suskirstytos į kategorijas pagal rūšį. Visos žvaigždute (*) pažymėtos atliekos EAK klasifikuojamos kaip pavojingosios, paprastai nurodant „yra pavojingųjų medžiagų“. Pavyzdžiui,
 - (a) medicinos sektorius: užterštos aštrios adatos ir švirkštai, naudojami medicininėje aplinkoje, („atliekos, kurių rinkimui ir šalinimui taikomi specialūs reikalavimai, kad būtų išvengta infekcijos“, EAK kodas 18 01 03*), citotoksiniai ir citostatiniai vaistai (EAK kodas 18 01 08*), panaudoti radiofarmaciniai vaistai ir tam tikra diagnostikos įranga, kurioje yra radioaktyviųjų medžiagų;
 - (b) apdirbamosios pramonės sektorius: naudoti tepalai ir alyvos, klasifikuojami kaip pavojingi, (EAK kodas 13 02 05*);
 - (c) statybos sektorius: asbesto turinčios medžiagos (EAK kodas 17 09 03*), dirvožemis ir akmenys, kuriuose yra pavojingųjų medžiagų, (EWC kodas 17 05 03*) ir
 - (d) baterijos ir akumuliatoriai: švino baterijos (16 06 01*), Ni-Cd baterijos (16 06 02*), baterijos, kuriose yra gyvsidabrio (16 06 03*).
99. Vis dėlto atliekos laikomos pavojingomis, jei jos pasižymi viena ar daugiau iš Atliekų pagrindų direktyvos (Direktyva 2008/98/EB) II priede nurodytų pavojingų savybių. Kad būtų lengviau jas rasti, jos pateikiamos toliau kartu su atitinkamomis piktogramomis, padedančiomis nustatyti pavojingas savybes, pvz., degumą, toksiškumą ir koroziškumą, dėl kurių atliekos gali būti klasifikuojamos kaip pavojingos.
100. **Radioaktyviosios atliekos** taip pat turi arba gali turėti pavojingų savybių, dėl kurių jos tampa pavojingos, t. y. kancerogeninės, mutageninės arba toksiškos reprodukcijai. Nepaisant to, radioaktyviosioms medžiagoms ES taikomi atskiri teisės aktai (Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas). Įmonės, naudojančios radioaktyviąsias medžiagas, galinčias lemti radioaktyviųjų atliekų, kurioms taikomas ES reglamentavimas, susidarymą, turėtų apie tai žinoti. Radioaktyviosios atliekos turėtų būti identifikuojamos remiantis radionuklidų kiekiu, viršijančiu teisės aktais nustatytas leistinas ribas.
101. **Radioaktyviųjų atliekų** gali būti įvairių objektų, pavyzdžiui, medicinos, mokslinių tyrimų ir pramonės įrangos, dūmų detektorių ar dumblo, sudėtyje.

⁽⁴⁾ 2022 m. balandžio 6 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/1288, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/2088 papildomas techniniais reguliavimo standartais, kuriais patikslinamas su reikšmingos žalos nedarymo principu susijusios informacijos turinys ir pateikimas, patikslinamas su tvarumo rodikliais ir neigiamu poveikiu tvarumui susijusios informacijos turinys, metodika ir pateikimas ir su aplinkos ar socialinių ypatumų bei tvirtų investicijų tikslų skatinimu susijusios informacijos turinys ir pateikimas ikisutartiniuose dokumentuose, interneto svetainėse ir periodinėse ataskaitose, C/2022/1931, OL L 196, 2022 7 25, p. 1–72.

102. Toliau pateikiamos kiekvienos pavojaus klasės pavojaus piktogramos.

Pavojaus piktograma	Piktogramos aprašymas, simbolis ir klasė	Ką tai reiškia?
	„Slėgio veikiamos dujos“ Simbolis: dujų balionas Fizinis pavojus	— Turi slėgio veikiamų dujų; kaitinant gali sprogti — Turi atšaldytų dujų; gali sukelti kriogeninius nušalimus arba pažeidimus
	„Sprogstamosios“ Simbolis: sprogstanti bomba Fizinis pavojus	— Nestabilieji sprogmenys — Sprogosios medžiagos, kelia masinio sprogo pavojų — Sprogosios medžiagos, kelia didelį išsivaidymo pavojų — Sprogosios medžiagos, kelia gaisro, sprogo arba išsivaidymo pavojų — Per gaisrą gali sukelti masinį sproginimą
	„Oksiduojančiosios“ Simbolis: liepsnojantis lankas Fizinis pavojus	— Gali sukelti ar padidinti gaisrą, oksidatorius — Gali sukelti gaisrą arba sproginimą, stiprus oksidatorius
	„Degiosios“ Simbolis: liepsna Fizinis pavojus	— Ypač degios dujos — Degiosios dujos — Ypač degus aerosolis — Degusis aerosolis — Labai degūs skystis ir garai — Degūs skystis ir garai — Degiosios kietosios medžiagos
	„Ėsdinančios“ Simbolis: korozija Fizinis pavojus / pavojus sveikatai	— Gali ėsdinti metalus — Smarkiai nudegina odą ir pažeidžia akis
	„Pavojus sveikatai / pavojinga ozono sluoksniui“ Simbolis: šauktukas Pavojus sveikatai	— Gali dirginti kvėpavimo takus — Gali sukelti mieguistumą arba galvos svaigimą — Gali sukelti alerginę odos reakciją — Sukelia smarkų akių dirginimą — Dirgina odą — Kenksminga prarijus — Kenksminga susilietus su oda — Kenksminga įkvėpus — Kenkia visuomenės sveikatai ir aplinkai, nes naikina ozono sluoksnį viršutinėje atmosferoje

Pavojaus piktograma	Piktogramos aprašymas, simbolis ir klasė	Ką tai reiškia?
	„Ūminis toksiškumas“ Simbolis: kaukolė ir sukryžiuoti kaulai Pavojus sveikatai	— Mirtina prarijus — Mirtina susilietus su oda — Mirtina įkvėpus — Toksiška prarijus — Toksiška susilietus su oda — Toksiška įkvėpus
	„Didelis pavojus sveikatai“ Simbolis: pavojus sveikatai Pavojus sveikatai	— Prarijus ir patekus į kvėpavimo takus, gali sukelti mirtį — Kenkia organams — Gali pakenkti organams — Gali pakenkti vaisingumui arba negimusiam vaikui — Įtariama, kad kenkia vaisingumui arba negimusiam vaikui — Gali sukelti vėžį — Įtariama, kad sukelia vėžį — Gali sukelti genetinius defektus — Įtariama, kad gali sukelti genetinius defektus — Įkvėpus gali sukelti alerginę reakciją, astmos simptomus arba apsunkinti kvėpavimą
	„Pavojingas aplinkai“ Simbolis: aplinka Pavojus aplinkai	— Labai toksiška vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus — Toksiška vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus

Pavojingas savybes rodančios piktogramos, pateiktos Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 dėl klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo (CLP) V priede.

103. Teikdama informaciją apie atliekų susidarymą arba nukreipimą nusprendus jų nešalinti, įmonė turėtų pateikti tokią informaciją svorio vienetais (pvz., kg arba tonomis). Vis dėlto, jei įmonė svorio vienetus laikytų netinkamu vienetu, vietoj to ji gali nurodyti pirmiau minėtus parametrus tūrio vienetais (pvz., m³).
104. Atskleisdama informaciją apie bendrą metinį atliekų, kurios buvo nukreiptos **perdirbti** ar pakartotinai naudoti, kiekį, įmonė turėtų atsižvelgti į rūšiuojamas ir perdirbimo ar pakartotinio naudojimo operatoriams siunčiamas atliekas (pvz., į perdirbimo konteinerių dedamų atliekų kiekį arba atliekų rūšiavimą į tam tikrų kategorijų medžiagas ir jų pristatymą į atliekų tvarkymo įrenginius), o ne atliekas, kurios faktiškai perdirbamos arba pakartotinai panaudojamos.
105. Atskleisdama informaciją apie atliekas, įmonė gali naudoti toliau pateiktas lenteles.

	Susidariusios atliekos (pvz., tonomis)		
	Bendras susidariusių atliekų kiekis, iš kurio:		
		Atliekos, nukreiptos perdirbti arba pakartotinai naudoti	Atliekos, nukreiptos šalinti
Nepavojingosios atliekos			
1 atliekų rūšis			
2 atliekų rūšis			
...			

	Susidariusios atliekos (pvz., tonomis)		
	Bendras susidariusių atliekų kiekis, iš kurio:		
		Atliekos, nukreiptos perdirbti arba pakartotinai naudoti	Atliekos, nukreiptos šalinti
Pavojingosios atliekos			
1 atliekų rūšis			
...			

106. **Pavojingųjų atliekų**, kurių gali susidaryti mažosiose įmonėse, pavyzdžiai yra baterijos, naudota alyva, pesticidai, įranga, kurioje yra gyvsidabrio, ir liuminescencinės lempos.
107. Įmonė gali pateikti papildomą išskaidymą, kuriame nurodomos kitos nepavojingųjų ir **pavojingųjų atliekų** rūšys. Tai darydama ji gali atsižvelgti į Europos atliekų katalogo socialinių parametrų dalyje pateiktą atliekų aprašymų sąrašą.

Gairės dėl naudojamų atitinkamų medžiagų metinio masės srauto

108. Metinis masės srautas yra rodiklis, suderintas su EMAS reikalavimais dėl medžiagų vartojimo efektyvumo, ir parodo įmonės veiklos priklausomybę nuo konkrečių medžiagų (pvz., statybos pramonei skirtų medienos ir plieno). Šiuo atveju reikalaujama, kad įmonė pateiktų informaciją apie jos naudojamas medžiagas, įskaitant tiek iš tiekėjų įsigytas medžiagas, tiek įmonės viduje pasigamintas medžiagas. Norėdama apskaičiuoti metinį naudojamų atitinkamų medžiagų masės srautą, įmonė pirmiausia turės nustatyti konkrečias pagrindines medžiagas, nuo kurių priklauso jos veikla ir kurių naudojimo efektyvumą reikia įvertinti (pvz., medienos naudojimo efektyvumą). Jei naudojamos skirtingų rūšių medžiagos, įmonė turės tinkamai atskirai nurodyti kiekvienos pagrindinės medžiagos metinį masės srautą (t. y. bendrą kiekvienos atitinkamos panaudotos medžiagos svorį, pvz., pirktos medienos kiekį tonomis), pavyzdžiui, išskaidydama jį pagal jų naudojimo paskirtį (*EMAS naudotojo vadovas*). Atitinkamų panaudotų medžiagų masės srautas nustatomas sudėjus visų panaudotų medžiagų, įskaitant žaliavas, pagalbines medžiagas, gamybos priemones, pusgaminius ar kitas medžiagas (išskyrus energijos šaltinius ir vandenį), masę. Šis rodiklis turėtų būti išreiškiamas masės vienetais (pvz., kilogramais arba tonomis), tūriu (pvz., m³) arba kitais sektoriuje įprastai naudojamais metriniais vienetais.

Gairės, kaip nustatyti apdirbamosios gamybos, statybos ir (arba) fasavimo ir pakavimo procesus

109. Siekdama nustatyti apdirbamosios gamybos, statybos ir (arba) fasavimo ir pakavimo procesus, įmonė gali nurodyti veiklą, kuriai taikoma Reglamento (ES) 2023/137 I priedo C sekcija „Apdirbamoji gamyba“, F sekcija „Statyba“ ir O82.92 klasė „Fasavimo ir pakavimo veikla“.

1.3. Bazinio modulio gairės. Socialiniai parametrai

B8. Darbuotojai. Bendrosios charakteristikos

110. Etato ekvivalentas – tai darbo visą darbo laiką vietų skaičius įmonėje. Jis gali būti apskaičiuojamas suplanuotas **darbuotojo darbo valandas (bendrą faktinį per savaitę dirbtų valandų skaičių) padalijant iš darbdavio nustatytą darbo visą darbo laiką savaitės valandų (bendras visą darbo laiką dirbančių darbuotojų dirbtų valandų skaičius)**. Pavyzdžiui, darbuotojui, kuris dirba 25 valandas per savaitę įmonėje, kurioje darbo visą darbo laiką savaitę yra 40 valandų, tenka 0,625 etato ekvivalentas (t. y. 25 iš 40 valandų).
111. Darbuotojų skaičius – bendras įmonės pasamdytų darbuotojų skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje arba vidutinis jų skaičius per ataskaitinį laikotarpį.

Gairės, kaip teikti informaciją apie darbuotojų sutarčių tipus

112. Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kaip informacija apie **darbuotojus** gali būti pateikiama pagal darbo sutarties tipą.

Sutarties tipas	Darbuotojų skaičius (išreikštas darbuotojų arba etato ekvivalento skaičiumi)
Terminuotoji sutartis	
Neterminuotoji sutartis	
Bendras darbuotojų skaičius	

113. Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kaip informacija apie **darbuotojus** gali būti pateikiama pagal lytį.

Lytis	Darbuotojų skaičius (išreikštas darbuotojų arba etato ekvivalento skaičiumi)
Vyrai	
Moterys	
Kita	
Duomenų nėra	
Bendras darbuotojų skaičius	

114. Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse asmenys gali teisėtai registruotis kaip esantys trečiosios, dažnai neutralios, lyties, kuri pirmiau pateiktoje lentelėje klasifikuojama kaip „kita“. Jeigu įmonė atskleidžia duomenis apie **darbuotojus** ten, kur tai nėra įmanoma, ji gali tai paaiškinti ir nurodyti, kad kategorija „kita“ netaikoma. Kategorija „duomenų nėra“ taikoma darbuotojams, kurie neatskleidžia savo lytinės tapatybės.

115. Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kaip informacija apie **darbuotojus** gali būti pateikiama pagal šalį.

Šalis (kurioje sudaryta darbo sutartis)	Darbuotojų skaičius (išreikštas darbuotojų arba etato ekvivalento skaičiumi)
Šalis A	
Šalis B	
Šalis C	
Šalis D	
Bendras darbuotojų skaičius	

116. Darbo sutarčių apibrėžtys ir tipai gali skirtis priklausomai nuo šalies. Jeigu įmonė turi **darbuotojų**, dirbančių daugiau nei vienoje šalyje, šalies lygmens duomenims apskaičiuoti ji turi naudoti šalių, kuriose yra darbuotojai, nacionaliniuose įstatymuose pateiktas teises apibrėžtis. Tokie šalių lygmens duomenys susumuojami, kad būtų galima apskaičiuoti bendrus skaičius, neatsižvelgiant į nacionalinių teisinių apibrėžčių skirtumus.

117. **Darbuotojų** kaita – tai darbuotojai, kurie iš įmonės išeina savanoriškai arba juos atleidus, jiems išėjus į pensiją ar mirus darbo laikotarpiu.

118. **Kaitos** rodikliui apskaičiuoti turėtų būti naudojama toliau pateikta formulė.

$$\frac{\text{Darbuotojų skaičius (visą darbo dieną) ataskaitiniais metais}}{\text{Vidutinis darbuotojų skaičius ataskaitiniais metais}} \times 100$$

B9. Darbuotojai. Sveikata ir sauga

Gairės dėl registruotinių su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų lygio

119. Remiantis prielaida, kad vienas visą darbo laiką dirbantis darbuotojas dirba 2 000 valandų per metus, šis rodiklis rodo su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų skaičių 100 visą darbo laiką dirbančių darbuotojų per metus. Jei įmonė negali tiesiogiai apskaičiuoti dirbtų valandų skaičiaus, ji gali jį įvertinti remdamasi įprastomis arba standartinėmis darbo valandomis.
120. **Registruotinių su darbu susijusių** nelaimingų atsitikimų su **darbuotojais** lygiui apskaičiuoti turėtų būti naudojama toliau pateikta formulė.

$$\frac{\text{Su darbu susijusių incidentų skaičius ataskaitiniais metais}}{\text{Darbuotojų per metus išdirbtas valandų skaičius}} \times 200\,000$$

Pavyzdys

121. Įmonė A ataskaitiniais metais pranešė apie tris su darbu susijusius nelaimingus atsitikimus. Įmonėje A dirba 40 darbuotojų ir iš viso per metus jie dirbo 80 000 valandų (40 x 2 000).

Registruotinių su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų lygis yra $3 / 80\,000 \times 200\,000 = 7,5$.

Gairės dėl mirčių dėl su darbu susijusių sužalojimų ir su darbu susijusių sveikatos sutrikimų skaičiaus

122. Su darbu susiję sužalojimai ir su darbu susiję sveikatos sutrikimai patiriami dėl pavojų darbo vietoje poveikio.
123. Jei darbas nuotolinis, sužalojimai ir sveikatos sutrikimai yra susiję su darbu tuo atveju, kai sužalojimas ar sveikatos sutrikimai yra tiesiogiai susiję su darbo atlikimu, o ne su bendra namų aplinka.
124. Sužalojimai ir sveikatos sutrikimai, kurie įvyksta asmeniui keliaujant į darbą, laikomi susijusiais su darbu, jei sužalojimo ar sveikatos sutrikimo metu **darbuotojas** vykdė darbo veiklą darbdavio interesais. Kelionės metu įvykstantiems nelaimingiems atsitikimams, už kuriuos įmonė nėra atsakinga, (t. y. reguliariam važinėjimui į darbą ir iš jo), taikomi taikytini nacionalinės teisės aktai, kuriais reglamentuojamas jų skirstymas į kategorijas pagal tai, ar jie laikomi susijusiais su darbu.
125. Psichikos liga laikoma susijusia su darbu, jei darbuotojas apie ją savanoriškai pranešė ir jei išduotas ir pateiktas licencijuoto sveikatos priežiūros specialisto vertinimas, kuriame nurodoma, kad atitinkama liga iš tiesų yra susijusi su darbu. Sveikatos problemos, kurias sukelia rūkymas, piktnaudžiavimas narkotikais ir alkoholiu, fizinis neaktyvumas, nesveika mityba ir su darbu nesusiję psichosocialiniai veiksniai, nelaikomos susijusiomis su darbu.
126. Įmonė informaciją apie mirtis dėl su darbu susijusių sužalojimų ir mirtis dėl su darbu susijusių sveikatos sutrikimų gali teikti atskirai.

B10. Darbuotojai. Atlyginimas, kolektyvinės derybos ir mokymas

Gairės dėl atlyginimo: minimalusis darbo užmokestis

127. Minimalusis **darbo užmokestis** – tai minimalus atlygis už darbo valandą ar kitą laiko vienetą. Priklausomai nuo šalies, minimalusis darbo užmokestis gali būti nustatomas tiesiogiai įstatymu arba **kolektyvinėmis** sutartimis. Įmonė nurodo šalyje, kurioje ji teikia ataskaitas, taikomą minimalųjį darbo užmokestį.
128. Mažiausią **užmokestį** gaunančių darbuotojų kategorijoje, išskyrus stažuotojus ir pameistrius, minimalusis **darbo užmokestis** yra pradinio lygmens darbo užmokesčio apskaičiavimo pagrindas. Taigi, pradinio lygmens darbo užmokestis apima darbo užmokestį, lygų minimaliajam darbo užmokesčiui, taip pat visas papildomas fiksuotas išmokas, garantuojamas tos kategorijos **darbuotojams**.

Gairės dėl atlyginimo: darbuotojų moterų ir vyrų užmokesčio skirtumas procentais

129. **Darbuotojų** moterų ir vyrų užmokesčio skirtumo procentais parametras susijęs su lyčių lygybės principu, pagal kurį nustatomas vienodas **užmokestis** už vienodą darbą. Užmokesčio skirtumas apibrėžiamas kaip darbuotojoms moterims ir darbuotojams vyrams mokamo vidutinio užmokesčio dydžio skirtumas, išreikštas vidutinio darbuotojų vyrų užmokesčio dydžio procentine dalimi.
130. Siekiant apskaičiuoti šį parametą, į skaičiavimą įtraukiami visi **darbuotojai**. Be to, reikėtų atlikti du atskirus vidutinio **užmokesčio** skaičiavimus darbuotojams moterims ir vyrams. Žr. formulę toliau:

$$\frac{(\text{Vid. valand.vyr. užmokestis neatsk. mok.} - \text{vid.valand.mot.užmokestis neatsk.mok.})}{\text{Vid. valand.vyr. užmokestis neatsk. mok.}} \times 100$$

131. Priklausomai nuo įmonės atlyginimų politikos, **užmokestis** neatskaičius mokesčių apima visus šiuos elementus:
- (a) bazinį darbo užmokestį, kuris yra garantuotos, trumpalaikės ir nekintamos piniginės kompensacijos suma;
 - (b) išmokas pinigais, kurios yra bazinio darbo užmokesčio ir piniginių išmokų, premijų, komisinių, piniginio pelno dalies ir kitų formų kintamųjų piniginių mokėjimų suma, ir
 - (c) išmokas natūra ⁽⁹⁾.
132. **Užmokestis** neatskaičius mokesčių yra visų pirmiau išvardytų taikytinų elementų suma.
133. Vidutinis valandinis **užmokestis** neatskaičius mokesčių yra savaitinis / metinis užmokestis neatskaičius mokesčių, padalytas iš per savaitę / metus dirbtų valandų vidurkio.

Pavyzdys

134. Įmonėje A dirba iš viso X **darbuotojų** vyrų ir Y darbuotojų moterų. Darbuotojų vyrų valandinis **užmokestis** neatskaičius mokesčių yra 15 EUR, o moterų valandinis užmokestis neatskaičius mokesčių – 13 EUR.
135. Vidutinis **darbuotojų** vyrų valandinis **užmokestis** neatskaičius mokesčių yra visų jų valandinių mokėjimų neatskaičius mokesčių suma, padalyta iš bendro darbuotojų vyrų skaičiaus. Vidutinis darbuotojų moterų valandinis užmokestis neatskaičius mokesčių yra visų jų valandinių mokėjimų neatskaičius mokesčių suma, padalyta iš bendro darbuotojų moterų skaičiaus.
136. Darbuotojų vyrų ir moterų **užmokesčio** skirtumui procentais apskaičiuoti naudojama formulė:

$$\frac{15 - 13}{15} \times 100 = 13,3\%$$

Gairės dėl kolektyvinių derybų aprėpties

137. **Darbuotojai**, kuriems taikomos **kolektyvinės** sutartys, yra tie asmenys, kuriems įmonė privalo taikyti sutartį. Jei darbuotojui taikoma daugiau nei viena kolektyvinė sutartis, ji turi būti skaičiuojama tik vieną kartą. Jei kolektyvinė sutartis netaikoma nė vienam darbuotojui, procentinė dalis yra nulis.
138. **Darbuotojų**, kuriems taikomos **kolektyvinės** sutartys, procentinė dalis apskaičiuojama taikant šią formulę:

$$\frac{\text{Darbuotojų, kuriems taikomos kolektyvinės sutartys, skaičius}}{\text{Darbuotojų skaičius}} \times 100$$

⁽⁹⁾ Pavyzdžiai galėtų būti automobiliai, privatusis sveikatos draudimas, gyvybės draudimas ir sveikatingumo programos.

139. Pagal šį atskleidimo reikalavimą reikalaujama informacija gali būti nurodoma kaip aprėpties lygiai, jei **kolektyvinių derybų** aprėptis yra 0–19 %, 20–39 %, 40–59 %, 60–79 % arba 80–100 %.
140. Šio reikalavimo tikslas nėra gauti **darbuotojų**, kuriems atstovauja darbo taryba arba kurie priklauso profesinėms sąjungoms, procentinę dalį (ji gali skirtis). Darbuotojų, kuriems taikomos **kolektyvinės** sutartys, procentinė dalis gali būti didesnė nei profesinėms sąjungoms priklausančių darbuotojų procentinė dalis, kai kolektyvinės sutartys taikomos ir profesinėms sąjungoms priklausantiems, ir joms nepriklausantiems darbuotojams.

1.4. Bazinio modulio gairės. Verslo etikos parametrai

B11. Apkaltinamieji nuosprendžiai ir baudos už korupciją ir kyšininkavimą

141. **Korupcija** ir **kyšininkavimas** priskirtini su **verslo etika** susijusiam tvarumo klausimui.
142. Pagal 43 straipsnį, įmonė turi pranešti bendrą apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių ir bendrą baudų, skirtų pažeidus kovos su **korupcija** ir **kyšininkavimu** įstatymus, sumą.

Gairės dėl apkaltinamųjų nuosprendžių

143. Apkaltinamieji nuosprendžiai už kovos su **korupcija** ir **kyšininkavimu** įstatymų pažeidimus reikia bet kokią baudžiamojo teismo nuosprendį, skirtą asmeniui ar įmonei dėl nusikalstamos veikos, susijusios su korupcija ir kyšininkavimu, pavyzdžiui, kai šie teismo sprendimai yra įrašyti apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios Europos Sąjungos valstybės narės nuosprendžių registre.

Gairės dėl baudų

144. Baudos, skirtos už kovos su **korupcija** ir **kyšininkavimu** įstatymų pažeidimus, yra privalomos piniginės baudos už kovos su korupcija ir kyšininkavimu įstatymų pažeidimus, kurias skiria teismas, komisija ar kita valdžios institucija ir kurios mokamos į valstybės iždą.

Išsamus modulis. Gairės

145. Tolesniuose skirsniuose pateiktomis gairėmis siekiama palengvinti informacijos apie tvarumą atskleidimo reikalavimų, nustatytų Komisijos rekomendacijos dėl mažųjų ir vidutinių įmonių savanoriško tvarumo atskaitomybės standarto I priedo 44–65 straipsniuose, taikymą.
146. Toliau pateikiamos gairės skirtos ekosistemai, kuri taip pat galėtų apimti papildomų EFRAG pagalbinių gairių, papildomų skaitmeninių priemonių ir pagalbinių įgyvendinimo priemonių (susijusių su švietimo veikla, suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu ir kt.), kuriomis siekiama padėti taikyti kai kuriuos gairių techninius elementus, rengimą.
147. Šiomis gairėmis siekiama padėti rengti išsamaus modulio parametrus.

1.5. Išsamaus modulio gairės. Bendroji informacija

C1. Strategija: verslo modelis ir tvarumas. Susijusios iniciatyvos

148. Aprašydama pagrindinius **vartotojus** ir santykius su tiekėjais pagal 47 straipsnio c punktą, įmonė turi atskleisti numatomą tiekėjų skaičių, su jais susijusius sektorius ir geografines vietas (t. y. šalis).

C2. Perėjimo prie tvaresnės ekonomikos praktikos, politikos ir būsimų iniciatyvų aprašymas

149. Teikdamos C2 duomenų vienetus, įmonės gali naudoti šį šabloną.

	Jei atskleisdami informaciją B2 skiltyje dėl esamos praktikos, politikos ir būsimų iniciatyvų atsakėte TAIP, trumpai apibūdinkite jas ir tolesnius veiksmus. (Jei praktika / politika / būsima iniciatyva apima tiekėjus arba klientus, įmonė turi tai nurodyti).	Jei atskleisdami informaciją B2 skiltyje dėl uždavinių atsakėte TAIP, nurodykite juos.	Įmonė gali nurodyti aukščiausią savo darbuotojų, atsakingų už politikos įgyvendinimą, lygį, jei įmonėje tai nustatyta.
Klimato kaita			
Tarša			
Vandens ir jūrų ištekliai			
Biologinė įvairovė ir ekosistemos			
Žiedinė ekonomika			
Sava darbo jėga			
Vertės grandinės darbuotojai			
Paveikiamos bendruomenės			
Vartotojai ir galutiniai naudotojai			
Verslo etika			

1.6. Išsamaus modulio gairės. Aplinkosaugos parametrai

Aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti pranešant apie išmetamą ŠESD kiekį pagal B3 skiltį (bazinis modulis)

150. Nustatydama, ar tikslinga atskleisti 3 lygio duomenis pagal 50 straipsnį, įmonė gali patikrinti savo bendrą išmestą 3 lygio ŠESD kiekį pagal 15 ŠESD protokole nustatytą 3 lygio kategorijų, naudodama tinkamus įverčius ir į ataskaitą įtraukdama šią informaciją kaip nuorodą. Taip ji gali nustatyti ir atskleisti reikšmingas savo 3 lygio kategorijas pagal išmesto ŠESD kiekio įverčių dydžius ir kitus kriterijus, nustatytus ŠESD protokolo „Įmonių vertės grandinės (3 lygio) ŠESD apskaitos ir ataskaitų teikimo standarte“ (2011 m. redakcija, p. 61 ir 65–68) arba EN ISO 14064-1:2018 H.3.2 priede, tokiais kaip finansinės sąnaudos, įtaka, susijusios pertvarkos rizikos bei galimybės arba suinteresuotųjų subjektų požiūris.

151. Tikėtina, kad MVL, kurios vykdo veiklą apdirbamosios gamybos, žemės ūkio maisto produktų, nekilnojamojo turto statybos ir fasavimo bei pakavimo procesų srityse, išmestas 3 lygio ŠESD kiekis bus nemažas (*CDP Technical Note: Relevance of Scope 3 Categories by Sector, 2024*) ir gali būti laikoma, kad šio sektoriaus įmonės turėtų jį atskleisti.

C3. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždaviniai ir su klimato kaita susijusi pertvarka

152. Išmetamųjų teršalų kiekio mažinimas gali būti ir iššūkis, ir galimybė įmonei, nes tam dažnai reikia keisti verslo strateginę ir veiklos aplinką. Siekiant tikslo sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, gali prireikti peržiūrėti strateginius ir finansinius prioritetus. Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui gali prireikti didelių pradinių investicijų, pavyzdžiui, į transporto priemonių parko elektrifikavimą, naujų technologijų diegimą siekiant sumažinti energijos suvartojimą arba naujų gaminių linijų, kurios būtų mažiau priklausomos nuo daug anglies dioksido išskiriančių medžiagų, kūrimą. Kita vertus, įgyvendinus mažo anglies dioksido kiekio sprendimus, kuriais siekiama sumažinti išmetamą ŠESD kiekį, galima gerokai sumažinti energijos ir medžiagų pirkimo išlaidas. Įmonės, pradedančios mažinti savo priklausomybę nuo iškastinio kuro, neretai susiduria su poreikiu atlikti svarbius savo verslo modelių ar kasdienės veiklos pakeitimus. Pavyzdžiui, logistikos ir pristatymo paslaugų įmonei gali tekti pertvarkyti savo transporto priemonių parko valdymą, kad būtų kuo labiau sumažinti galimi paslaugų teikimo sutrikimai dėl poreikio reguliariai įkrauti transporto priemones. Vartojimo prekes gaminančiai įmonei, ketinančiai pakeisti savo gaminio sudedamąją dalį tvaria, mažo anglies dioksido kiekio alternatyva, gali prireikti skirti laiko ir išteklių gaminių inovacijoms ir naujų tiekėjų paieškai. Šios pastangos savo ruožtu gali padėti sumažinti išlaidas, patekti į naujas rinkas, kurti naujas darbo vietas ir pritraukti papildomą finansavimą, todėl išmetamo ŠESD kiekio mažinimas gali tapti ne tik iššūkiu, bet ir strategine verslo galimybe. Šiame kontekste išmetamo ŠESD kiekio mažinimo **uždaviniai** yra svarbi priemonė siekiant patenkinti tvarios pertvarkos poreikį, nes jie leidžia įmonėms sistemingai, kontroliuojamai ir organizuotai valdyti pokyčius.
153. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždavinys – tai įsipareigojimas ateinančiais metais sumažinti įmonės išmetamą ŠESD kiekį, palyginti su išmestu ŠESD kiekiu, išmatuotu pasirinktais baziniais metais. **Veiksmai**, kurie gali lemti išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimą, be kita ko, yra, pavyzdžiui, elektrifikacija, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, tvirtų gaminių kūrimas ir kt. Pagal C3 atskleidimo reikalavimą įmonė turi atskleisti su jos išmestais 1 ir 2 lygių ŠESD kiekiais susijusius išmetamo ŠESD kiekio mažinimo **uždavinius**.
154. ŠESD kiekis, kuris buvo absorbuotas ir kurį buvo išvengta išmesti, neturi būti apskaitomas kaip įmonės bendrojo išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas. Taip yra dėl to, kad labai skiriasi bendrojo išmetamo ŠESD kiekio apskaitos praktika (atsargų apskaita) ir ŠESD kiekio, kuris buvo absorbuotas ir kurį buvo išvengta išmesti, (projektais grindžiama arba intervencinių priemonių apskaita) apskaitos praktika. Bendrasis įmonės išmetamas ŠESD kiekis sudarytas taip, kad būtų galima stebėti faktinį į aplinką išmetamą ŠESD kiekį, užtikrinant nuoseklų ir palyginamą atskaitos scenarijų, pagal kurį būtų galima nustatyti ŠESD **uždavinius**. Kita vertus, išvengtas išmesti ŠESD kiekis ir anglies dioksido absorbavimas yra susiję su konkrečia įmonės projekto veikla, o tai reiškia, kad jų apskaita vykdoma atskirai nuo bendrojo išmetamo ŠESD kiekio.
155. Siekdama laikytis šios praktikos, įmonė turi atskirti savo bendrąjį išmetamą ŠESD kiekį ir kitą **poveikį**, kuris jame nėra fiksuojamas, pavyzdžiui, ŠESD absorbavimą ir išvengtą išmesti ŠESD kiekį. Absorbavimas reiškia ŠESD pašalinimą iš atmosferos specialiai tuo tikslu atlikta žmogaus veikla. Tokios veiklos pavyzdžiai gali būti augalų augimas (atmosferoje esančio CO₂ perdavimas pasitelkiant fotosintezę) ir tiesioginis CO₂ surinkimas iš oro; jie paprastai siejami su tolesniu CO₂ saugojimu. Išvengtas išmesti ŠESD kiekis – tai paprastai ŠESD kiekis, kuris kitu atveju būtų išmestas, bet dėl įmonės veiksmų to neįvyko. Tai gali apimti naujų gaminių ir technologijų, mažinančių jų daug anglies dioksido išskiriančių ekvivalentų paklausą, diegimą, pavyzdžiui, pastato izoliacijos sprendimus, kuriais išvengiama energetinių paslaugų paklausos tame pastate. Daugiau informacijos apie sąvokas, susijusias su anglies dioksido absorbavimu ir išvengtu išmesti ŠESD kiekiu, galima rasti ŠESD protokolo gairėse dėl žemės sektoriaus ir absorbavimo.
156. Baziniai metai yra ankstesni metai, pagal kuriuos galima apskaičiuoti dabartinį įmonės išmetamą ŠESD kiekį. Apskritai baziniai metai turėtų būti neseniai pasibaigę ir reprezentatyvūs įmonės išmetamo ŠESD kiekio metai, dėl kurių yra patikrinamų duomenų.
157. Tiksliniai metai – tai metai, kuriais įmonė ketina pasiekti tam tikrą absoliutųjį arba procentinį išmetamo ŠESD kiekio sumažinimą. Tai turėtų būti vienų–trejų metų laikotarpis nuo bazinių metų iki trumpalaikio uždavinio termino. Gali būti įtraukti ir ilgesnio laikotarpio **uždaviniai**, pavyzdžiui, dvidešimties ar trisdešimties metų laikotarpiams (pvz., 2040 arba 2050 m.). Įmonės raginamos įtraukti bent jau trumpojo laikotarpio 2030 m. tikslinių metų ir, jei įmanoma, ilgojo laikotarpio 2050 m. tikslinių metų galutines reikšmes. Nuo 2030 m. rekomenduojama po kiekvieno penkerių metų laikotarpio atnaujinti bazinius metus ir tikslinius metus, susijusius su išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždaviniais.

158. Siekdamas nustatyti uždavinį, įmonės turėtų atsižvelgti į esamus mokslinius įrodymus dėl išmetamo ŠESD kiekio mažinimo. SBTi rekomenduoja tarpsektorinį uždavinį iki 2030 m. išmetamą ŠESD kiekį sumažinti –42 %, o iki 2050 m. – –90 % (baziniai metai – 2020 m.). SBTi taip pat siūlo paprastesnį uždavinių nustatymo būdą mažosioms ir vidutinėms įmonėms ⁽⁶⁾. Konkretūs būdai taip pat egzistuoja konkrečiuose sektoriuose ir įmonės, nustatydamos savo išmetamo ŠESD kiekio mažinimo **uždavinius**, gali į juos atsižvelgti.
159. Siekdama greitai sumažinti tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai išmetamą teršalų kiekį, įmonė gali imtis tam tikrų paprastų **veiksmų**. Kai kurie veiksmai gali būti paprasti, tačiau jais vis tiek galima gerokai sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir jie gali padėti įmonei pasiekti jos **uždavinius**. Pavyzdžiui, transporto priemonių parko elektrifikavimas pakeičiant iškastiniu kuru varomas transporto priemones elektrinėmis transporto priemonėmis padės sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, kai tik bus pakeistas ankstesnis transporto priemonių parkas. Tai gali lemti reikšmingą išmetamųjų teršalų kiekio sumažinimą, ypač jei įmonė daug naudoja transportu. Taip pat veiksmingas, paprastas ir pasiekiamas priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmas yra važinėjimo į darbą ir verslo kelionių automobiliu pakeitimas mažo anglies dioksido kiekio alternatyvomis, pavyzdžiui, dviračiais ar viešuoju transportu. Dar viena sritis, kurioje lengva pasiekti rezultatų, – peržiūrėti vidaus energijos valdymą ir jį atnaujinti įrengiant efektyviai energiją vartojančią įrangą, taip pat įtraukti techninę priežiūrą į įprastą verslo veiklą. Reguliariai prižiūradama įrangą ir mašinas ir, kai įmanoma, pakeisdama jas efektyviau energiją vartojančiomis alternatyvomis, įmonė gali sumažinti savo energijos suvartojimą. Tokia įranga gali būti, pavyzdžiui, katilai, telekomunikacijų sistemos, šilumos siurbliai, oro kondicionieriai ir kt. Reguliariai atliekant techninę priežiūrą galima užtikrinti jų veiksmingą eksploatavimą, kuo labiau sumažinti nusidėvėjimą ir atliekas. Be to, automatizuodama sistemas ir naudodama laikmačius naudojimo laikotarpiams apibrėžti, įmonė gali dar labiau sumažinti tokios įrangos išmetamą ŠESD kiekį.
160. Su klimatu susijusios pertvarkos planas dėl klimato kaitos švelninimo – tai dabartinių ir būsimų **veiksmų**, kuriais siekiama įmonės verslo modelį, strategiją ir veiklą suderinti su pagrindiniu visa apimančiu tikslu užtikrinti, kad visuotinis atšilimas neviršytų 1,5 °C, rinkinys. Pertvarkos planą, pagrįstą su tuo tikslu suderinamu išmetamo ŠESD kiekio mažinimo uždaviniu, svarbu turėti todėl, kad iš jo galima suprasti, kaip įmonė sieks mažo anglies dioksido kiekio ekonomikos, kartu stebint daromą pažangą. Pertvarkos planas yra atskaitomybės ir skaidrumo užtikrinimo mechanizmas, skatinantis įmones savo veiksmis sukurti patikimus klimato kaitos švelninimo būdus.
161. Patikimo įmonės pertvarkos plano parengimas turėtų būti paremtas tokiais elementais kaip a) aiškių pareigų ir funkcijų nustatymas; b) plano integravimas į įmonės verslo strategiją ir finansinį planavimą; c) informacijos apie priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo svirtus ir būdus, taip pat apie kiekybinius rodiklius, kuriuos galima stebėti per iš anksto nustatytus laikotarpius, įtraukimas; d) galimybė reguliariai peržiūrėti ir prireikus atnaujinti informaciją po konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais ir e) visų įmonės operacijų ir, kiek įmanoma, **vertės grandinės** įtraukimas arba paaiškinimo dėl bet kokių apribojimų pateikimas.
162. Įmonės, kurios atskleidžia **uždavinius** pagal EMAS reglamento IV priedo B dalies d punktą, gali naudoti savo ŠESD mažinimo uždavinius, kad įvykdytų SMVĮ reikalavimą, jei jos tokius uždavinius yra nustačiusios. Įmonė taip pat gali įvykdyti šį atskleidimo reikalavimą įgyvendindama EMAS aplinkosaugos vadybos sistemą ir susiedama ją su standartu EN ISO 14001:2015, kaip nustatyta EMAS reglamento II priedo B dalies A.6.2.1 ir B.5 punktuose (aplinkosaugos tikslai).

Gairės, kaip nustatyti apdirbamosios gamybos, statybos ir (arba) fasavimo ir pakavimo procesus

163. Siekdama nustatyti apdirbamosios gamybos, statybos ir (arba) fasavimo ir pakavimo procesus, įmonė gali nurodyti šią veiklą, kuriai taikoma Reglamento (ES) 2023/137 I priedo C sekcija „Apdirbamoji gamyba“, F sekcija „Statyba“ ir O82.92 klasė „Fasavimo ir pakavimo veikla“.

C4. Su klimatu susijusi rizika

164. **Su klimatu susiję pavojai** yra su klimatu susijusios fizinės rizikos, kylančios dėl klimato kaitos poveikio įmonei, veiksniai. Juos galima priskirti prie ūmių pavojų, kylančių dėl tam tikrų įvykių (pvz., sausrų, potvynių, ekstremalių kritulių ir gamtos gaisrų), ir lėtinių pavojų (pvz., kintančios temperatūros, jūros lygio kilimo ir dirvožemio erozijos), kylančių dėl ilgesnio laikotarpio klimato pokyčių (Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139). Fizinė rizika yra su klimatu susijusių pavojų, šių pavojų poveikio įmonės turtui ir veiklai ir įmonės jautrumo šiems pavojams funkcija. Su klimatu susijusių pavojų pavyzdžiai: karščio bangos, dažnesni ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai, jūros lygio kilimas, prieledyninių ežerų prasiveržimai, kintantis kritulių ir vėjo pasiskirstymas. Su klimatu susijusią fizinę riziką galima nustatyti ir modeliuoti naudojant klimato scenarijus, kuriuose atsižvelgiama į didelio išmetamųjų teršalų kiekio trajektorijas, pavyzdžiui, IPCC SSP5-8.5.

⁽⁶⁾ SBTi taip pat suteikia išteklių MVĮ, kad jos galėtų nustatyti mokslškai pagrįstus uždavinius.

165. **Su klimatu susijusios pertvarkos įvykiai** gali būti (remiantis *Su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (TCFD) rekomendacijomis, 2017*) politinio ir teisinio pobūdžio (pvz., griežtesni išmetamųjų teršalų ataskaitų teikimo įpareigojimai), grindžiami technologijomis (pvz., perėjimo prie mažiau teršalų išmetančių technologijų sąnaudos), grindžiami rinka (pvz., padidėjusios žaliavų kainos) ir grindžiami reputacija (pvz., didesnis suinteresuotųjų subjektų susirūpinimas).
166. **Bendroji su klimatu susijusi rizika** – tai bendroji fizinė rizika ir bendroji pertvarkos rizika, kuri gali kilti dėl su klimatu susijusių pavojų poveikio įmonės turtui ir verslo veiklai.

1.7. Išsamaus modulio gairės. Socialiniai parametrai

C5. Papildomos (bendrosios) darbo jėgos charakteristikos

167. Siekiant nustatyti moterų ir vyrų skaičiaus santykį, **darbuotojų** moterų skaičių reikia padalyti iš vadovybės lygmens darbuotojų vyrų skaičiaus. Taip bus nustatytas jūsų įmonės darbuotojų moterų ir vyrų skaičiaus santykis.

$$\text{moterų ir vyrų santykis} = \frac{\text{vadovaujančias pareigas einančių moterų skaičius}}{\text{vadovaujančias pareigas einančių vyrų skaičius}}$$

168. Vadovybės lygmuo yra žemesnis už direktorių valdybos lygį, išskyrus atvejus, kai įmonė taiko konkrečią apibrėžtį.
169. Pavyzdžiui, jei vadovybės lygmeniu yra 28 **darbuotojos** moterys ir 84 darbuotojai vyrai, moterų ir vyrų skaičiaus santykis būtų 1:3, o tai reiškia, kad kiekvienai moteriai vadovybės lygmeniu tenka trys vyrai.
170. Svarbūs veiksniai, į kuriuos įmonė turi atsižvelgti sprendama, ar atskleisti savarankiškai dirbančių asmenų ir laikinųjų darbuotojų skaičių pagal 60 straipsnį, būtų šie: 1) **darbuotojų** ir savarankiškai dirbančių asmenų bei laikinųjų darbuotojų skaičiaus santykis, ypač tais atvejais, kai jais pasikliaujama daug ir (arba) vis daugiau, arba 2) kai neigiamo socialinio **poveikio** savarankiškai dirbantiems asmenims arba laikiniams darbuotojams rizika yra didesnė, palyginti su savais įmonės darbuotojais.
171. Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kaip galima pateikti informaciją apie savarankiškai dirbančius asmenis, neįtraukiant darbuotojų, kurie dirba tik įmonei, ir apie laikinuosius darbuotojus, kuriuos teikia įmonės, daugiausia užsiimančios įdarbinimo veikla.

Darbuotojų tipai	Savarankiškai dirbančių asmenų ir laikinųjų darbuotojų, dalyvaujančių įdarbinimo veikloje, skaičius
Iš viso savarankiškai dirbančių asmenų, neįtraukiant darbuotojų, dirbančių tik įmonei	
Iš viso laikinųjų darbuotojų, kuriuos teikia įmonės, daugiausia užsiimančios įdarbinimo veikla	

172. Įmonės gali nurodyti NACE O78 kodą laikiniams darbuotojams, kuriuos teikia įmonės, daugiausia užsiimančios įdarbinimo veikla.

C6 – Papildoma savos darbo jėgos informacija. Žmogaus teisių politika ir procesai

173. Įmonės, kurios taiko išsamaus patikrinimo procesą žmogaus teisių srityje, gali atsakyti teigiamai (TAIP) ir, pasinaudodamos išskleidžiamuoju meniu, galėtų paaiškinti politikos ir (arba) procesų turinį.

C7. Dideli neigiami incidentai žmogaus teisių srityje

174. Patvirtintas **incidentas** – tai įmonės arba kompetentingų institucijų per oficialų procesą užregistruotas teisinis veiksmas ar skundas arba įmonės pagal nustatytas procedūras nustatytas reikalavimų nesilaikymo atvejis. Nustatytos reikalavimų nesilaikymo atvejų nustatymo procedūros gali apimti valdymo sistemų auditą, oficialias stebėsenos programas arba **skundų teikimo mechanizmus**.

1.8. Išsamaus modulio gairės. Verslo etikos parametrai

C8. Pajamos iš tam tikrų sektorių ir ES referencinių lyginamųjų indeksų netaikymas

175. **Iškastinis kuras**, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 2 straipsnio 62 punkte, yra neatsinaujinantieji anglies dioksidu grindžiami energijos šaltiniai, pavyzdžiui, kietasis kuras, gamtinės dujos ir nafta.
176. **Chemikalų gamyba** yra Reglamento (ES) 2023/137 I priedo C sekcijos 20.2 skyriuje nurodyta veikla, t. y. pesticidų ir kitų agrocheminių medžiagų gamyba.
177. Kaip apibrėžta Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2020/1818 12 straipsnio 1 dalyje, įmonės, kurioms netaikomi ES su Paryžiaus susitarimu suderinti lyginamieji indeksai, yra šios:
- (a) įmonės, gaunančios 1 % ar daugiau pajamų iš akmens anglių ir lignito žvalgyimo, kasybos, gavybos, paskirstymo ar perdirbimo;
 - (b) įmonės, gaunančios 10 % ar daugiau pajamų iš skystojo kuro žvalgyimo, gavybos, paskirstymo ar perdirbimo;
 - (c) įmonės, gaunančios 50 % ar daugiau pajamų iš dujinio kuro žvalgyimo, gavybos, gamybos ar paskirstymo, ir
 - (d) įmonės, gaunančios 50 % ar daugiau pajamų iš elektros gamybos, kurios taršos ŠESD intensyvumas yra didesnis nei 100 g CO₂e/kWh.

C9. Lyčių pusiausvyros valdymo organe indeksas

178. **Valdymo** organas – tai aukščiausias sprendimus priimanti organas įmonėje. Priklausomai nuo jurisdikciją turinčio subjekto, kuriam priklauso įmonė, ir jos juridinio asmens statuso, valdymo organo formatas gali skirtis.
179. Remiantis TFIAR reikalavimais, lyčių pusiausvyros **valdymo** organe indeksas apskaičiuojamas kaip vidutinis valdybos narių moterų ir vyrų santykis.

$$\text{Lyčių pusiausvyros indeksas} = \frac{\text{moterų narių skaičius}}{\text{vyrų narių skaičius}}$$

Pavyzdys

180. Tam tikros MVĮ **valdymo** organą sudaro šeši nariai, iš jų trys moterys. Lyčių pusiausvyros indeksas yra vienetas – vyrų ir moterų narių yra po lygiai.